

**20 let demokracie:
Kraje, města, obce na rozcestí
mezi korupcí a vládou práva**

Výzkumy, analýzy a legislativní návrhy

bez X korupce

Vydalo občanské sdružení Oživení při příležitosti semináře *20 let demokracie: Kraje, města, obce na rozcestí mezi korupcí a vládou práva*, 4.5.2010 v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR

Autoři:

Mgr. Tomáš Kramár, Dis. (ed.)

Mgr. Pavel Grošpic

Mgr. Ing. Oldřich Kužílek

Mgr. Martin Kameník

Mgr. Lenka Petráková

Kontakty na www.oziveni.cz

Vydání publikace finančně podpořily Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe a Nadace Open Society Fund Praha.

Donoři nenesou odpovědnost za obsah publikace.

Trust for Civil Society
in Central and Eastern Europe

Obsah

	str.
1 Potřeba protikorupční novely zákonů o obcích, krajích a hl. m. Praze	5
2 Cenzura a zneužívání radničních periodik	6
2.1 Výsledky průzkumu radničních periodik: situace je horší, než bychom čekali	6
2.1.1 <i>Hlavní rysy průzkumu</i>	6
2.1.2 <i>Výstupy průzkumu</i>	7
2.1.3 <i>Závěry</i>	14
2.1.4 <i>Možná řešení a doporučení</i>	16
2.2 Cenzura a zneužívání radničních periodik: návrh legislativního řešení	17
2.2.1 <i>Principy navrhované právní úpravy</i>	18
2.2.2 <i>Návrh novely zákona č. 128/2000, o obcích</i>	18
2.2.3 <i>Návrh změny zákona č. 46/2000 Sb., tiskový zákon</i>	20
2.2.4 <i>Návrh změny zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím</i>	24
2.2.5 <i>Výklad novelizovaných ustanovení</i>	24
3 Přístup zastupitelů k informacím	26
3.1 Principy navrhované právní úpravy	26
3.2 Návrh novely zákona č. 128/2000, o obcích	27
4 Hospodárné nakládání s majetkem	28
4.1 Hospodárné nakládání s majetkem: typické příklady špatné praxe	28
4.2 Hospodárné nakládání s majetkem: analýza stávající právní úpravy	29
4.2.1 <i>Stávající povinnosti územního celku při nakládání s jeho majetkem</i>	29
4.2.2 <i>Stávající sankce za porušení povinností územního celku při hospodaření s jeho majetkem</i>	30
4.2.3 <i>Možnosti dovolat se sankce za porušení povinností územního celku při hospodaření s jeho majetkem</i>	32
4.2.4 <i>Závěr</i>	33
4.3 Hospodárné nakládání s majetkem: návrh legislativního řešení	34
4.3.1 <i>Principy navrhované právní úpravy</i>	34
4.3.2 <i>Návrh novely zákona č. 128/2000, o obcích</i>	35
4.3.3 <i>Výklad novelizovaných ustanovení</i>	37
5 Vymahatelnost způsobených škod	38
5.1 Průzkum vymáhání škod územními samosprávnými celky na příkladu pokut udělených Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže	38
5.2 Průzkum úhrady škod územních samosprávných celků způsobených chybným postupem při vyřizování žádostí o informace	44
5.3 Právní analýza vymahatelnosti osobní odpovědnosti za způsobené škody	53

5.3.1	<i>Pojem územního celku</i>	53
5.3.2	<i>Škoda způsobená územnímu celku</i>	53
5.3.3	<i>Odpovědnost osob jednajících jménem územního celku a na jeho účet</i>	54
5.3.4	<i>Uplatňování nároků jménem a na účet územního celku</i>	56
5.3.5	<i>Postavení právnických osob zřízených nebo založených územním celkem z hlediska uplatňování nároků na náhradu škody</i>	57
5.3.6	<i>Závěr</i>	58
5.4	Návrh legislativního řešení	58
5.4.1	<i>Návrh novely zákona č. 128/2000, o obcích</i>	59
5.4.2	<i>Výklad navrhovaných změn v zákoně o obcích</i>	60
6	Návrh novely zákonů o obcích, krajích a hl. m. Praze, tiskového zákona a zákona o svobodném přístupu k informacím v úplném znění novelizovaných paragrafů s vyznačením návrhů změn	61
6.1	Změna zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů	61
6.2	Změna zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů	67
6.3	Změna zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů	73
6.4	Změna zákona č. 46/2000 Sb., tiskový zákon, ve znění pozdějších předpisů	81
6.5	Změna zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů	84
6.6	Důvodová zpráva	85
6.6.1	<i>Obecná část</i>	85
6.6.2	<i>Zvláštní část</i>	88

1. Potřeba protikorupční novely zákonů o obcích, krajích a hl. m. Praze

Obce jako územní samosprávné celky jsou dnes již neodmyslitelnou součástí decentralizované české veřejné správy, přičemž tvoří funkční protiváhu a rovnocenného partnera státu a jeho zájmům. Zákony upravující fungování územních samosprávných celků v ČR, tedy zákon o obcích, zákon o krajích a zákon o hl.m. Praze, vycházejí ze správných principů a obsahují všechny důležité zásady pro kvalitní fungování decentralizované veřejné správy. **Některé z podstatných zásad jsou však ve zmíněných zákonech uvedeny pouze obecně a bez možnosti vymáhat jejich naplňování. V praxi tudíž často nejsou uplatňovány, ba dokonce jsou tyto "díry v zákonech" některými komunálními politiky a vládnoucími skupinami systematicky zneužívány. Obecní zřízení tak trpí dysfunkcemi, které je možné napravit pouze novelizací těchto zákonů.** Tato nápravná novelizace by byla vhodným dárkem k blížícímu se dvacátému výročí obnovení územní samosprávy v ČR.

Před třemi lety Ministerstvo vnitra neuspělo se svým návrhem protikorupční novely zákona o obcích a pod nátlakem představitelů územních samospráv jej uložilo do šuplíku. Občanské sdružení Oživení, které se dlouhodobě věnuje boji proti korupci, nyní předkládá veřejnosti a zákonodárcům nový, komplexnější návrh novely zákonů o obcích, krajích a hl. m. Praze.

Sdružení Oživení se v posledních pěti letech soustředilo na sběr podnětů od komunálních zastupitelů, nevládních organizací a občanů, realizovalo několik rozsáhlých výzkumů a právních analýz mapujících vybrané problémy samospráv a v neposlední řadě nasbíralo bohaté zkušenosti z vlastní aktivní kontroly hospodaření a rozhodování územních samosprávných celků. Na základě těchto zjištění Oživení identifikovalo čtyři zásadní nedostatky zákonů o obcích, krajích a hl.m. Praze, které umožňují vládnoucím komunálním politikům zneužívat svěřenou moc zcela beztrestně.

Za čtyři hlavní nedostatky považujeme:

- 1) **nevymahatelnost osobní odpovědnosti veřejných funkcionářů za způsobené škody,**
- 2) **nevymahatelnost hospodárného nakládání s movitým i nemovitým majetkem,**
- 3) **nevymahatelnost poskytování požadovaných informací zastupitelům,**
- 4) **zneužívání radničních periodik k jednostranné propagaci vládnoucích politiků.**

Pracovní sešit, který držíte v ruce, obsahuje podrobnou argumentaci ukazující potřebu nápravy těchto čtyř oblastí. Každá kapitola obsahuje i návrh řešení, přičemž celý návrh novely je uveden na konci sešitu.

Zveřejněním návrhu novely chceme otevřít debatu o potřebě protikorupční novelizace zákonů o územních samosprávných celcích. Nepodkládáme náš návrh novely za jediný možný a dokonalý a víme, že nepokrývá všechny nedostatky, které je v uvedených zákonech potřeba napravit. Proto budeme rádi, pokud se k této iniciativě připojíte a pomůžete připravit takový návrh protikorupční novely, který bude schválen Parlamentem ČR a který zajistí demokratičtější, transparentnější a hospodárnější fungování územních samosprávných celků.

Veškeré podkladové materiály včetně návrhu novely, důvodové zprávy, analýz a výzkumů najdete také na www.bezkorupce.cz

Tomáš Kramár
předseda Oživení, o.s.

2. Cenzura a zneužívání radničních periodik

Stovky obcí, měst a krajů vydávají vlastním nákladem periodika s oficiálně deklarovaným cílem informovat občany o dění v dané lokalitě. Někde se to daří, v mnoha případech se však jedná o dezinformování a manipulaci občanů, o permanentní volební kampaň za veřejné prostředky, o cenzuru a dehonestaci těch, kteří mají jiný názor.

Velká poptávka ze strany občanů a opozičních zastupitelů přiměla sdružení Oživení již v roce 2006 realizovat rozsáhlý průzkum kvality radničních periodik a následně připravit návrhy řešení současného stavu, silně omezujícího demokracii na komunální úrovni.

První část této kapitoly tvoří závěrečná zpráva průzkumu radničních periodik, druhou část pak nový návrh změny zákonů obcí, krajích, hl.m. Praze a tiskového zákona. Hlavním autorem legislativního návrhu regulace radničních periodik a obecně medií veřejné služby je Oldřich Kužílek.

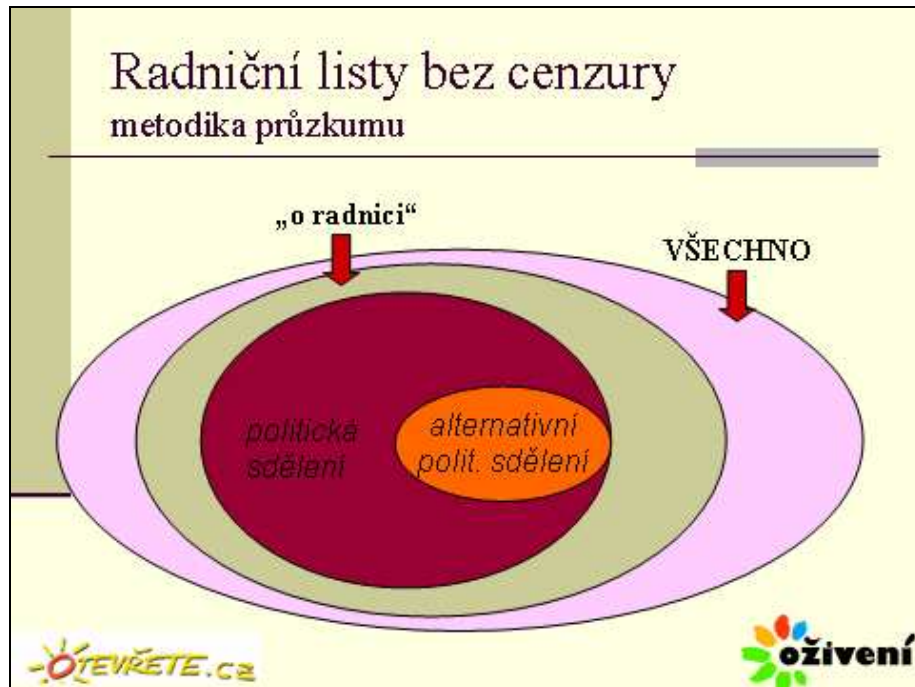
2.1 Výsledky průzkumu radničních periodik: situace je horší, než bychom čekali

2.1.1 Hlavní rysy průzkumu

Metoda

Pro zkoumání periodik byla vytvořena metodika. Jejím jádrem je oddělení politického obsahu periodik od ostatních obsahů, a dále zjištění, jaká část politického obsahu nese alternativní názory oproti názorům aktuálního vedení samosprávy (Index IRON).

Vedle tohoto hlavního zjišťovaného parametru byla zjišťována sada dalších údajů, aby bylo možné identifikovat důležité aspekty vydávání periodik a vztáhnout je k hlavnímu sledovanému kritériu.

Rozsah průzkumu

V rámci projektu se analyzovalo **500 čísel na 7187 tiskových stranách**, vždy po pěti číslech u každého ze 100 různých listů všech krajů a výběru měst i obcí v ČR. Čísla zpravidla z období duben-říjen 2006 musela být zároveň dostupná na webových stránkách. Výběr obcí odpovídá

statistickému vzorku ČR. Zjištěná čísla tedy odpovídají pravděpodobnému rozložení zkoumaných ukazatelů ve skutečnosti.

Hlavní cíle průzkumu

- zjistit, které prvky přispívají k vyšší pluralitě názorů (vyšší IRON)
- popsat typické rysy periodik
- najít extrémní případy využití / zneužití periodik
- podpořit zjištěnými skutečnostmi doporučení pro vydávání periodik

2.1.2 Výstupy průzkumu

A. Obecná zjištění

V rovině obecné statistiky a zmapování fenoménu radničních periodik se ukázalo, že zkoumaná periodika jsou značně různorodá.

Celkem občané za 71 z těchto 100 novin zaplatili 75 mil. Kč ročně (u 29 se náklady nepodařilo zjistit). Ani to není přesné číslo, protože nezohledňuje mzdové náklady pracovníků úřadu, kteří noviny píšou. Lze tedy odhadnout, že v celostátním měřítku se na šíření informací touto cestou věnují prostředky v rozsahu stovek milionů korun (viz dále).

Využití radničních periodik k politické komunikaci

V rámci metodiky výzkumu bylo zavedeno hodnotící kritérium plurality politického obsahu periodika a nazváno Index Různosti Názorů (**IRON**). **IRON** představuje poměr všech "politických sdělení" k těm z nich, která jsou sdělením odlišným od názoru radnice, tj. vládnoucí koalice.

Obecná statistika v této oblasti ukázala, že politická plocha tvoří v průměru 39 % plochy periodik (max 90 % - min 1 %).

Jako zvláštní rys se zjišťovala snaha vytvářet dojem apolitičnosti v těchto periodikách. Více jak dvě třetiny vydavatelů se snaží tvářit tzv. apoliticky tím, že odstraňují polemiku. Podle názoru realizátorů průzkumu však odstranění polemiky nepřináší apolitičnost, právě naopak. Politizace se tak posílí, jedna část názorů je cenzurována a vyřazena ze svobodné soutěže. I k suché zprávě o rekonstrukci náměstí má veřejnost právo na informace alternativní, zejména o protinávrzích, diskusi a variantách.

Jiné, k radnici nesouhlasné názory, se objevily jen ve zhruba čtvrtině čísel (27 % čísel). Průměrný **IRON** v součtu všech periodik proto dosahuje pouhých 2,6 % z politické plochy v periodiku. Pokud nepřihlédneme k periodikům, v nichž alternativní názory vůbec nenalezneme, pak **IRON** průměrně dosahuje 5,4 % plochy.

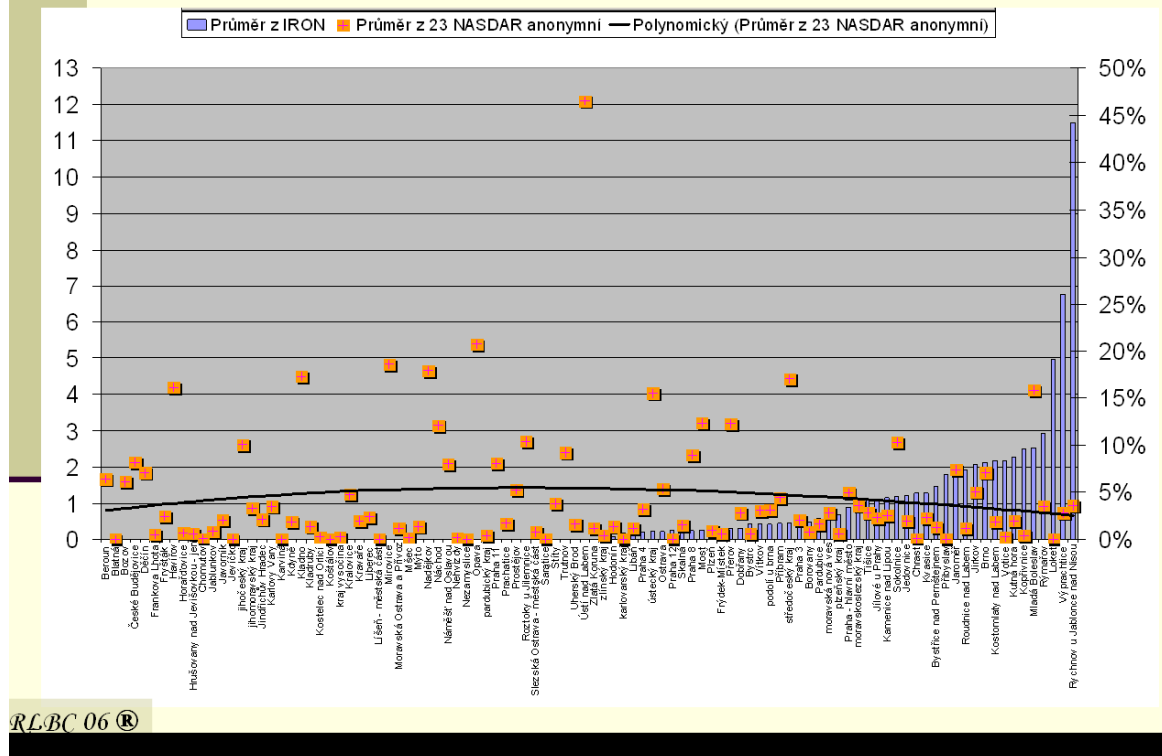
Nejvyšší **IRON** (44 %) dosáhl zpravodaj Rychnova u Jablonce n. Nisou, a to především díky rozsáhlé otevřené diskusi o záměru postavit větrné elektrárny.

Zneužívání radničních periodik a cenzura

Na základě rozsáhlého souboru údajů jsme analyzovali, které charakteristiky korelují se zneužíváním či cenzurou periodik. Srovnali jsme okolo dvaceti charakteristik se zjištěným indexem **IRON** v jednotlivých periodikách. Postupně jsme mohli většinu z nich vyloučit ze vztahu ke zneužívání. Jako nezávislé se ukázaly například způsob jmenování redakční rady, ustanovení redakce, koaliční převaha (sebevědomí koalice), rozsah plochy věnované politickým sdělením, počet stránek (rozsah periodika), forma externí dodávky obsahu periodika, množství článků politiků, cenové relace periodik (cena za stránku).

Zajímavé je z této skupiny například zjištění, že důvodem k potlačování alternativních názorů není nedostatek tiskového prostoru – i v rozsáhlých periodikách se nenajde prostor pro odlišné názory.

Vztah anonymity článků a IRON

Mohli jsme ale též identifikovat některé vztahy ke kvalitě poskytované služby při šíření informací za veřejné prostředky. Vyšší podíl alternativních názorů, neboli vyšší pluralitu a svobodnější soutěž idejí a informací vyznačují tyto indikátory:

- účast opozice v redakční radě
- menší obce (do 20 000 obyvatel) a s tím související počet nižší výtisků
- umožnění polemického pojetí periodika, tedy nikoli jen stylizace do „apolitického“ popisu událostí
- průměrné či nižší množství zmínek a fotografií starosty
- poskytování informací o budoucích rozhodnutích
- články nejsou anonymní

Tyto rysy periodik tedy považujeme za možná doporučení k dobré praxi.

Provedli jsme také matematickou analýzu z hlediska nejvyšší korelace nízkého IRON a dalších charakteristik periodik. Ze stromové analýzy plyne, že nejtypičtější rysy periodika s nízkou růzností názorů jsou tyto:

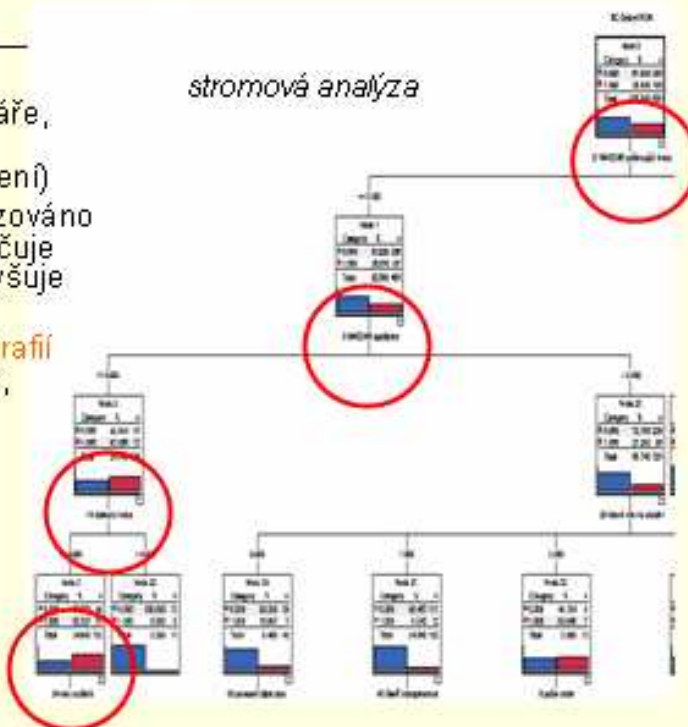
- poškozující forma (nápravné komentáře, podřadné místo alternativního sdělení)
- periodikum je stylizováno „apoliticky“, tj. vylučuje polemiku, čímž zvyšuje jednostrannost
- vysoký počet fotografií starosty (primátora, hejtmána)
- vydává úřad

Tyto rysy tedy považujeme za špatnou praxi, která často vede ke zneužití periodik.

Nejsilnější indikátory nízkého IRON

- **poškozující forma** (nápravné komentáře, podřadné místo alternativního sdělení)
- periodikum je stylizováno „apoliticky“, tj. vylučuje polemiku, čímž zvyšuje jednostrannost
- vysoký počet fotografií starosty (primátora, hejtmana)
- vydává úřad

stromová analýza

B. Konkrétní zjištění k různým formám využití radničních periodik

Z dalších charakteristik, mapujících současnou scénu radničních periodik, jsme vybrali některé nejvíce typické:

Zmínky o starostovi a fotografii

- Průměrně se vyskytuje zmínka o starostovi (hejtmanovi či primátorovi) v jednom čísle **7krát. 11 %** periodik se obejde bez zmínek o starostovi.
- Fotografie čelního funkcionáře bývá průměrně **2krát. 52 %** periodik se obejde bez jeho fotografií.
- Zaznamenali jsme extrémní případy, jako 69 zmínek o primátorovi anebo 17 jeho fotografií na 16 stranách.

„Apolitické“ pojetí

Takzvaně apoliticky se stylizuje **69 %** periodik. Zároveň jsme zjistili, že tam, kde není uplatňována tato falešná apolitičnost, lze nacházet více různosti názorů. Tzv. apolitičnost se proto dá s jistotou identifikovat jako nástroj k zastírání cenzury a potlačování alternativních názorů. Zároveň však může představovat výraz bezradnosti nad tím, jak zajistit kultivovanou výměnu názorů včetně alternativních. Je zjevné, že část periodik cenzuruje a omezuje soutěž idejí a informací ze strachu před vulgarizací a nekonstruktivní kverulací. Nemají k dispozici efektivní nástroje, které by umožnily zveřejňovat alternativní názory bez těchto nevhodných jevů.

Část periodik to však činí pouze z důvodu mocenského potlačení odlišných názorů, přičemž uvádějí výše uvedený důvod jako zástěrku.

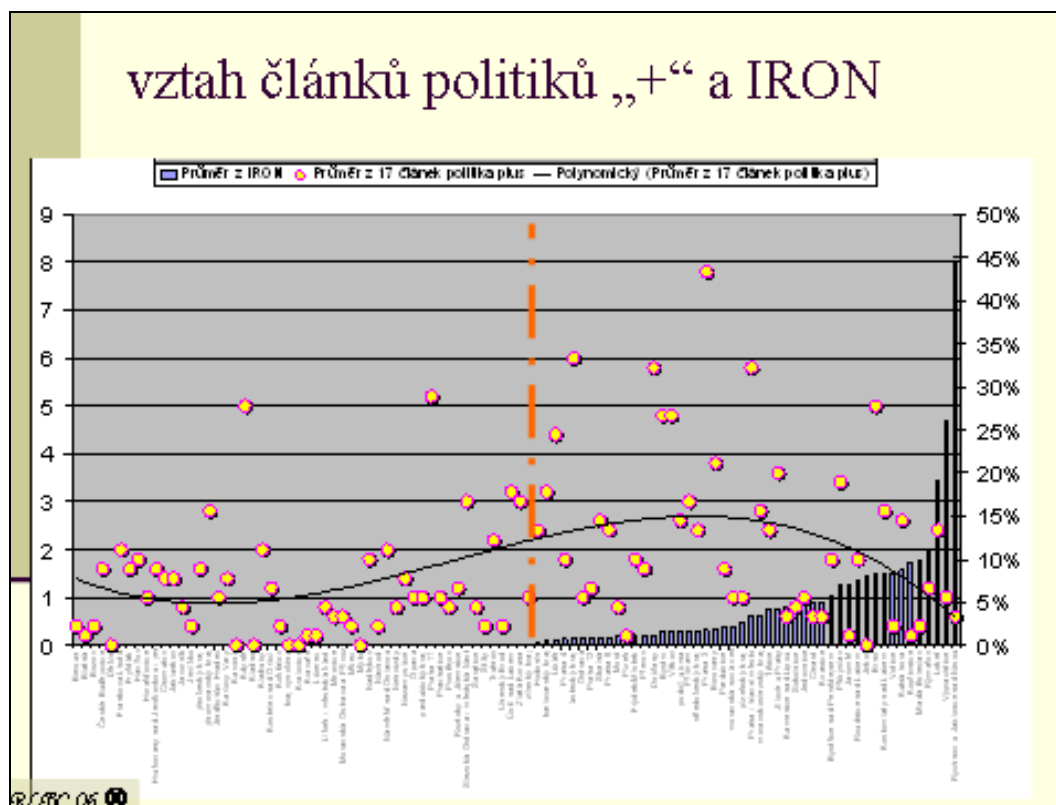
Redakční články

- 41 % politického obsahu periodik tvoří redakční články vyjadřující stanoviska radnice. Existují periodika, v nichž představují až 99 % obsahu, anebo se v nich takový obsah vůbec nevyskytuje.
- Pouze v 5 % periodik se vyskytne redakční text či zmínka, která nevyjadřuje stanovisko radnice. Obecně tedy platí, že redakce jsou informačně mimořádně závislé na vedeních radnic.

Články politiků (72:10)

Častým jevem jsou články politiků (politik je autorem). Ty, které vyjadřují názor radnice, se vyskytují v 72 % periodik. Největší počet takových článků v jednom čísle byl 13. Lze najít souvislost, kdy nižší množství článků politiků přináší též vyšší různost názorů (viz obrázek).

Pouze 10 % periodik obsahuje článek politika, který je alternativní k názoru radnice, nejvyšší počet takových článků byl 3 v jednom čísle.

Články úředníků (77:2)

Dalším častým jevem jsou články úředníků – často vedoucích odborů. Ty obsahuje – v poloze vyjadřující názory vedení radnice - 77 % periodik. Jen 2 % periodik obsahuje takové články, které s názorem vedení radnice polemizují či jsou odlišné. Tento typ textů je tedy zcela závislý na vedení radnice.

Dopisy občanů (18:8)

Pouze 26 % periodik poskytuje v rámci plochy věnované politickým tématům prostor pro dopisy občanů. Z toho 18 % jich tvoří kladná vyjádření k radnici, a pouze 8 % alternativní vyjádření. Je tedy patrné, že i tento nástroj zpětné vazby je výrazně omezován a deformován, protože bez ohledu na správnost řešení je obvyklejší, že občané píšou kritické dopisy. Redakce z nich však vybírají jen ty, které vyhovují požadavkům cenzury.

Rozhovory s občany (29:5)

Velmi podobný obraz poskytuje žánr rozhovorů s občany, kam průzkum vedle rozhovorů s nositeli názorů na aktivity radnice zařadil i rozhovory s významnými osobnostmi. Z celkových 34 %

periodik, kde se takový žánr vyskytl, šlo ve 29 % o vyjádření podporující názory radnice, a pouze v 5 % se tito občané vyjadřovali odlišně od názorů vedení radnice.

Poškozující forma – zneužití moci při vydávání periodika

Nikoli výjimečné jsou případy, kdy otištění alternativního názoru doprovázejí průvodní jevy, které ho při zneužití mocenského postavení vedení radnice či redakce poškozují. Jde o otištění na podřadném místě, ale především o současné („nápravné“) otištění článků, které jej zcela nepřiměřeně (nejde tedy o férový střet dvou názorů se stejnou šancí) a bez možností reakce napadají, zesměšňují, vyvracejí. Férovost je tak významně narušena.

Informace o budoucích rozhodnutích

Velkým nedostatkem periodik je, že zcela nepatrně informují obyvatele o budoucích rozhodnutích, tedy o tom, že se teprve bude rozhodovat určitá důležitá věc, a veřejnost tedy může do rozhodnutí ještě nějak vstoupit, ať už předložením názoru, tlakem na zastupitele či účastí v diskusích. Tato avíza obsahuje jen asi 4 % periodik.

Periodika jsou naopak plná informací o blížících se dopadech rozhodnutí, která již nelze ovlivnit. Samozřejmě jsou obvykle líčena jako jediná správná.

Anonymita

Více než pětina článků v periodikách jsou anonymní články. Přitom jsem zjistili, že čím méně anonymity, tím více alternativních názorů. Anonymní články umožňují redaktorům z psychologických důvodů více tisknout jednostranné názory, s nimiž by se pod svým jménem hůře ztotožnili.

Střety zájmů

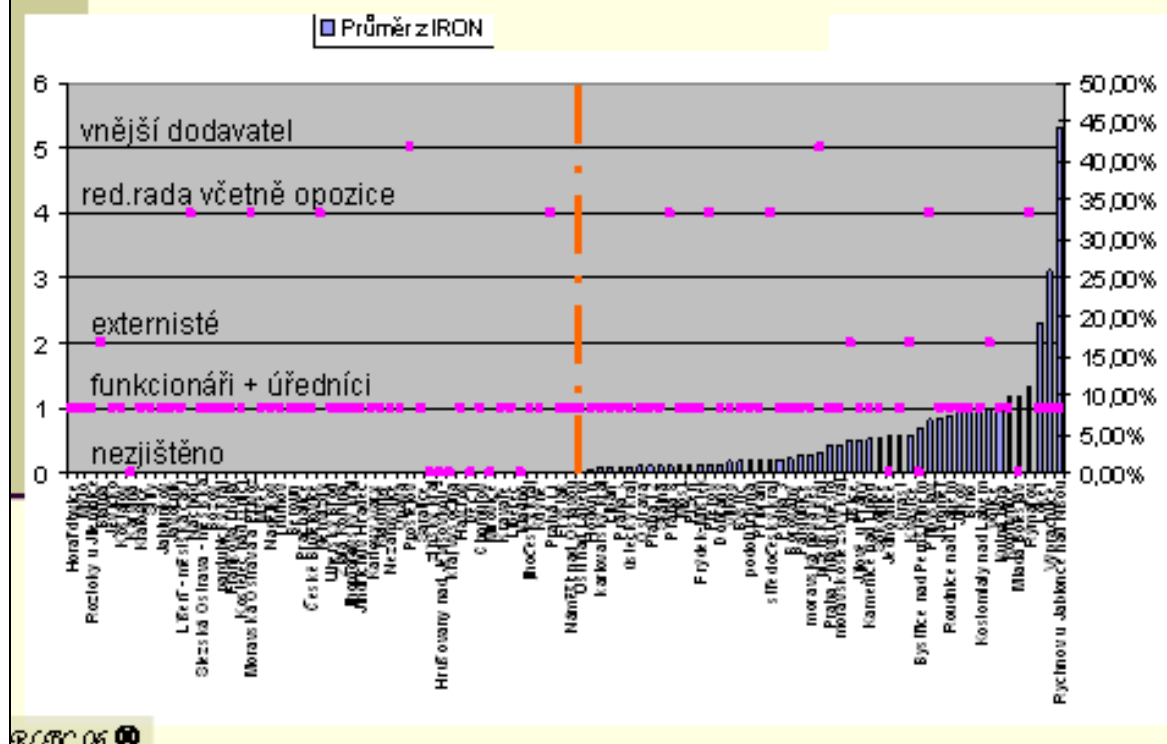
a) složení redakční rady a redakce

V 75 % periodik je redakční rada a redakce složena z funkcionářů radnice a / nebo z úředníků. Pouze v 7 % je redakční práce ponechána na externistech, ať jako dodávka obsahu anebo jako dodávka celého periodika včetně obsahu. Pouze v 8 % je do redakční rady připuštěna opozice.

Při výkonu politické funkce představuje kontrola informací, které jsou o samotném kontrolujícím politikovi a jeho práci šířeny za veřejné prostředky, významný střet zájmů. Politik si vlastně bere veřejné prostředky na svou politickou propagaci. Na tom nic nemění ani skutečnost, že jde o naprosto převládající model.

Případy vyšší různosti názorů se prokazatelně vyskytují tehdy, když tento střet zájmů je snížen externí redakcí, externím dodavatelem anebo účastí opozice v redakční radě (viz obrázek).

Vztah red.rady/redakce a IRON

b) jmenování redakční rady a redakce

V 65% jmenuje redakční radu Rada obce (kraje). V 11% je to v kompetenci zastupitelstva, ve 3% případů ji vybralo výběrové řízení, v zásadě v souvislosti s výběrem dodavatele periodika včetně obsahu. Ve 21% se nepodařilo zjistit.

Přitom úkolem periodika je poskytovat objektivní informace o činnosti Rady obce (kraje) jako exekutivního orgánu. Kompetenci k výběru redakční rady, jakož i ke stanovení základních zásad vydávání periodika, by z principu mělo mít zastupitelstvo, jako přímo volený orgán. Jde o roli podobnou, jako má Parlament (Sněmovna) vůči vládě.

Podobný princip by měl platit i u výběru redakce. Zde jsme zjistili, že v 35% ji jmenuje Rada obce (kraje), a pouze ve 4% případů Zastupitelstvo, což je pochopitelné, protože jde již více o exekutivní úkon. Z toho důvodu asi byla ve 34% případů redakce konstituována ve výběrovém řízení. (Ve 27% jsme nezjistili.)

C) Ostatní parametry bez vlivu na politický obsah

Reklama

Reklama v průměru zahrnuje 10,6% plochy, i když u některých není žádná, jinde až 73% plochy. V případech zejména větších měst se ukazuje jako schůdný model samofinancování periodika z reklamy. Vzniká tak otázka privatizace periodik, která ale vyvolává zásadní otázky odpoutání periodika od vlivu radnice (viz dále).

Periodicita

Zkoumala se jen na periodika vycházející alespoň čtyřikrát ročně. Většinou se jedná o měsíčníky, vydávají se i čtrnáctideníky a týdeníky. 42% jsou měsíčníky, pokud připočteme i případy, kdy o prázdninách měsíčník nevychází anebo vyjde jen jedno číslo, tj. 11 (10%) či 10 (3%) vydání za

rok, představují měsíčníky 55 % periodik. 12 % představují čtvrtletníky, 9 % dvouměsíčníky, 7 % čtrnáctideníky, 1 % týdeníky. Zbytek představují další varianty periodicity, jako je 5, 7, 8, 22 či 26 vydání za rok.

Počet stran

V počtu stran se periodika značně liší, od 1 do 60 s průměrem 14,4 strany.

Distribuce, cena, náklady

V 79 % jsou periodika distribuována bezplatně, placené číslo stojí průměrně 6,40 Kč, nejlevnější (mimo bezplatných) jsou za 3 Kč.

Náklady na jednu stránku periodika (zde jsme nerozlišovali mezi velikostí stránky) jsou v průměru asi 60 haléřů. Pohybují se zhruba od 10 haléřů do 2,50 Kč. Největší periodika (např. Praha 23 milionů Kč ročně) tak představují výdaje v desítkách milionů, v nejmenších obcích v jednotkách až desítkách tisíc Kč.

Pro hrubý odhad nákladů v měřítku celého státu lze provést například takovouto úvahu:

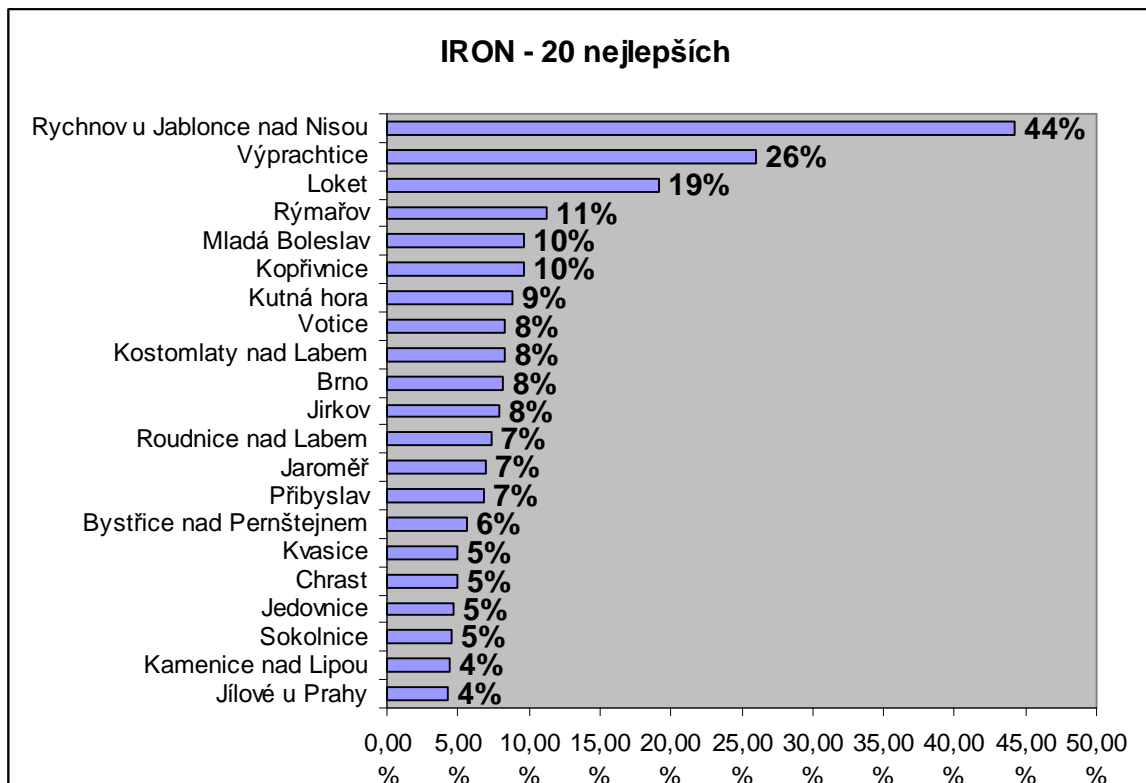
Pro každého obyvatele ČR je vydáváno alespoň jedno periodikum samosprávy. To zohledňuje fakt, že většině obyvatel je vedle místního periodika určeno ještě krajské periodikum, a ve velkých městech jim jsou určena dvě městská periodika – za celé město i za městskou část. V některých místech tedy mohou dostat až tři periodika. Tím se v hrubém odhadu kompenzuje fakt, že v mnoha obcích žádné místní periodikum není vydáváno.

Jedno číslo bývá distribuováno zhruba pro 2 obyvatele (ve skutečnosti např. v Praze pro cca 1,5 obyvatele).

Roční náklad na distribuované číslo (bez ohledu na periodicitu) je průměrně 80 Kč.

Při deseti milionech obyvatel vychází tento zcela hrubý odhad asi na **400 milionů Kč ročně**. Odhad je však v některých bodech záměrně podceněný.

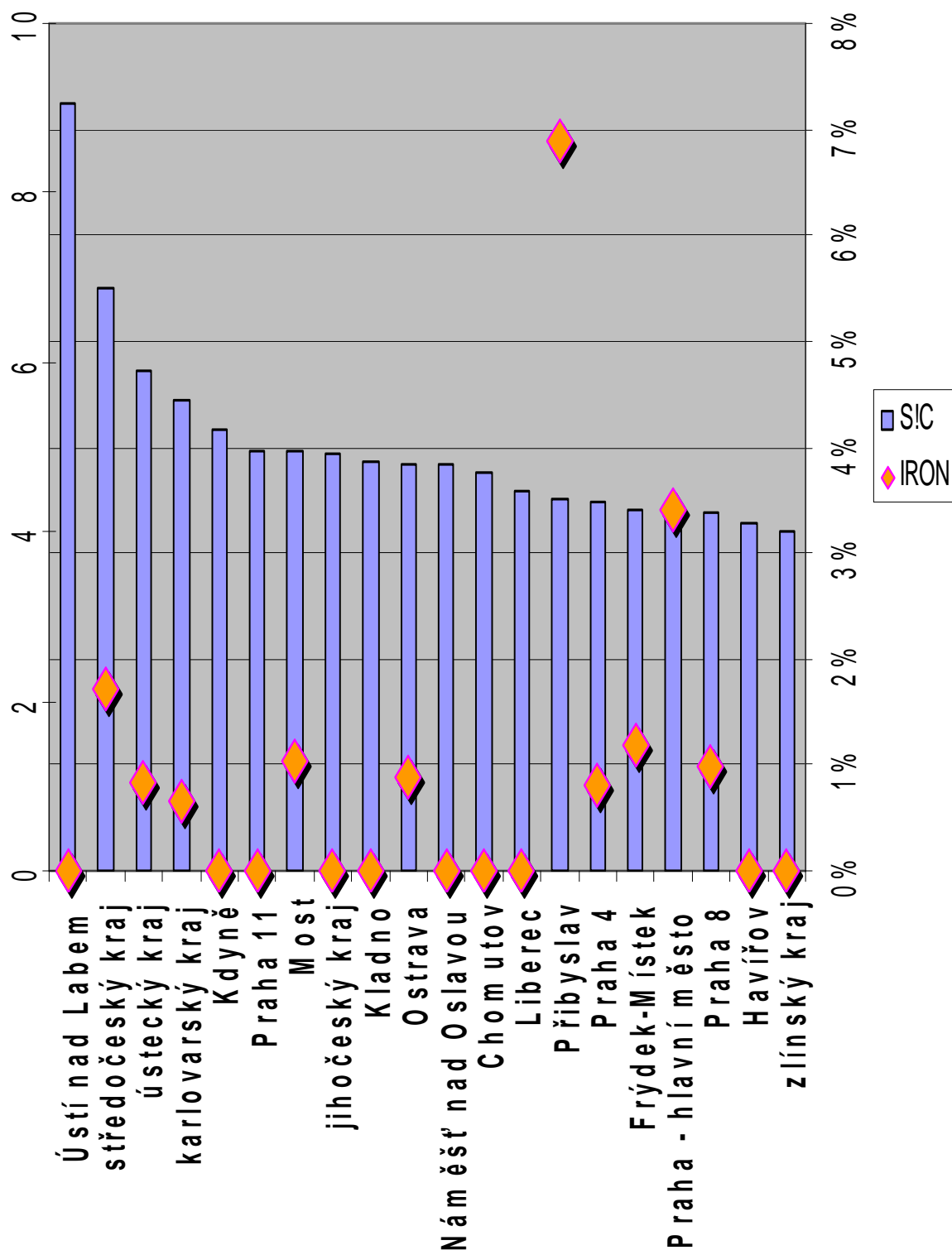
2.1.3 Závěry

Charakteristika stavu radničních periodik v ČR

Radniční a krajské listy nesplňují ani základní principy média veřejné služby. Občan se především vůbec nedozví, jaké jsou návrhy a názory opozice, což je na celostátní úrovni nemyslitelné. Chybí informace a polemika o připravovaných rozhodnutích, názorová pluralita.

Existují zároveň periodika, která dokazují, že různost názorů je možná. Pořadí periodik s vysokým indexem různosti ukazuje, že lze běžně dosahovat i různosti odpovídající přirozenému spektru názorů, bez potlačování těch nepohodlných (viz obrázek).

Cenzura je masivní

Z provedeného průzkumu zřetelně vystupuje základní zjištění: celá scéna radničních periodik v ČR je výrazně cenzurována a zneužívána ke zcela jednostrannému informování obyvatelstva ve prospěch aktuálně místní vládnoucí politické síly. Pro demonstrování tohoto aspektu a vyjádření nejhorších příkladů byl zaveden „souhrnný index cenzury“ – **SIC**. Ten kumuluje negativní projevy – nadměrné množství zmínek o starostovi a jeho fotek, poměr kladných vyjádření, a k dobru započítává dosaženou hodnotu IRON. Z hlediska **SIC** dopadly nejhůře noviny Ústí nad Labem a skupina krajských listů (viz obrázek).

Volební kampaň za kradené

Odhadnuté celkové náklady je vhodné srovnat s přiznávanými výdaji na volební kampaně, které se v souhrnu všech politických stran pouze blíží zjištěnému odhadu 400 milionů Kč. Jelikož jde o pravidelný roční výdaj z veřejných rozpočtů, ale volby se konají v zásadě jednou za čtyři roky, lze vyslovit tezi, že cestou radničních periodik je financována propagace místně vládnoucích politických stran v mnohonásobně větším rozsahu, než cestou státního příspěvku a jeho použití (spolu s dary) na oficiální volební kampaň. Zneužití veřejných prostředků k omezení svobodné soutěže politických stran zejména na místní úrovni, která má být základem politického systému ČR, je tak velmi vysoké.

2.1.4 Možná řešení a doporučení

Základní otázka: ANO či NE a co z toho plyne

Je třeba klást základní otázku, zda mají samosprávy vůbec noviny vydávat. Snaha informovat občany je jistě chválná, způsob realizace nikoli.

Řešitelé projektu dospěli k tomuto závěru:

Kdekoliv je možno, aby potřebu informací o místním a regionálním životě dostatečně poskytovala soukromá konkurující si média, nemají samosprávy vstupovat na tento segment trhu a deformovat jej. To bude platit zejména v případě krajů a velkých měst, kde tuto službu mohou zajistit konkurující si soukromé regionální noviny.

To však vyžaduje splnit dvě podmínky:

1) Formulovat rozumný test pokrytí informační potřeby v daném místě či regionu:

Jeho realizace by vyžadovala odborně sestavenou metodiku a měla by se opírat o zjištění počtu a formy pokrývajících médií, možnosti objednávat v nich formou reklamy plochu pro některá důležitá nepolitická sdělení samosprávy, o zjištění, jaký rozsah informací jsou schopna soukromá média poskytovat, zda opravdu existuje důležitá část informací, které soukromá média nebudou poskytovat.

2) Zajistit rovný nadstandardní přístup k informacím:

Všem pokrývajícím periodikům se dostávají všechny informace od samospráv zcela rovnoprávně (z hlediska kvality, množství, dostupnosti v čase i přístupu k funkcionářům). Tento režim musí být pro všechny zájemce o další šíření informací (vydávání tištěného či internetového periodika) nadstandardní oproti obecnému přístupu k informacím podle zákona o svobodném přístupu k informacím, zejména z hlediska lhůt. Pro tento účel totiž hlavní roli hraje bezprostřednost přístupu k informacím, k jejich zdrojům a velmi důležité je také avizování událostí. Optimální by pravděpodobně bylo zřízení informačního kanálu na webu samosprávy pro sdělovací prostředky, který by však musel být v zásadě volně anebo s nediskriminující registrací přístupný.

Když je nutno periodikum vydávat

Jinak je tomu u toho typu informací, které by soukromé noviny asi nepřinesly, a to zejména u malých obcí. Zákony o obcích a krajích nařizují obcím a krajům pečovat o potřeby všech svých občanů. Jsou tedy povinny šířit za veřejné peníze informace odpovídající všem občanům; redukovat tuto povinnost jen na část voličů je protiprávní. Podrobnější úprava pro tyto tiskoviny však v postatě neexistuje. To ale není důvod pro nedodržování Ústavy, Listiny a obecných zákonů. Je třeba začít dodržovat určitá pravidla, ať jen v rovině etických zásad, anebo formulované i v rovině psaného práva.

Na základě průzkumu tým doporučil pro vydávání periodik samosprávami jak organizační opatření, tak Kodex dobrého radničního periodika, který obsahuje i Desatero základních pravidel. Mezi ně

patří ustavení redakční rady jako výboru zastupitelstva se členy z řad zastupitelů a občanů, nikoli však radních. Periodikum se nemá stavět k činnosti vedení radnice nekriticky. Redakční rada dává základní pravidla pro periodikum, konkrétní náplň je však v kompetenci redakce. Ta je povinna vynakládat úsilí k získávání alternativních názorů, informuje nejen o přijatých rozhodnutích, ale i o protinávrzích, stejně jako o budoucích rozhodnutích, včetně poskytování návodu pro veřejnost, jak se k nim vyjádřit a jak je ovlivnit.

Pokud se tedy samospráva rozhodne noviny vydávat, pak musí dodržovat pravidla média veřejné služby: poskytovat objektivní a nestranné informace potřebné ke svobodnému utváření názorů, spolu s aktivním vyhledáváním alternativních názorů a zveřejňování všech názorových proudů, včetně těch kritických.

Dále považujeme za vhodné provést úpravu zákona o obcích a o krajích, a to zavést povinnost zohledňovat při šíření informací za veřejné prostředky závazky média veřejné služby.

(Výzkum byl realizován v roce 2006 v rámci projektu Oživení, o.s., Radniční listy bez cenzury, ve spolupráci s Otevřete.cz a IuRe za podpory EU program Transition Facility 2004 a Nadace Open Society Fund Praha.)

2.2 Cenzura a zneužívání radničních periodik: návrh legislativního řešení

Jak ukázaly výsledky průzkumu v předcházející kapitole, jsou tzv. "radniční periodika" v České republice až na výjimky výrazně neobjektivní a jsou zneužívána k jednostranné propagandě ve prospěch aktuálně vládnoucí politické síly¹. Radniční periodika obvykle neobsahují názory odlišné od názorů vedení radnice. Nepohodlné příspěvky čtenářů jsou odmítány a názory opozice nejsou zpravidla vůbec publikovány. Tiskoviny jsou za oficiální podpory vedení obce či kraje zahlcovány nekonfliktními tématy, jakými jsou zejména sport a kulturní aktivity, a to na úkor důležitých témat, jejichž řešení spadá do kompetence volených orgánů obce či kraje. Veřejnost zpravidla není informována o tom, že na zasedáních těchto volených a jejich poradních orgánů zaznívají také názory z řad opozice a vede se polemika. Výsledná řešení jsou pak nepravdivě prezentována jako jediná možná a správná, čímž se trvale a dlouhodobě poškozují veřejné vědomí o politickém procesu jako dialogu, střetávání názorů a soutěži politických sil. Nepolemické jednostranné prezentování „dosažených úspěchů“ nezřídka připomíná propagandu z 50. let minulého století. V některých evropských zemích je přitom již vydávání tzv. "radničních periodik" v určité míře regulováno.²

Z hlediska vyváženosti obsahu veřejně šířených informací jsou rizikové i další způsoby kampaní a informačních kanálů financovaných z veřejného rozpočtu, a to nejen na komunální nýbrž i na celostátní úrovni.³ Meze informační aktivity ze strany orgánů státní správy a samosprávy jsou přitom sice dány přímo, byť relativně neurčitě, ústavou (článek 17 odst. 5 Listiny základních práv a svobod), avšak zákon tyto ústavní kautely již dále nerozvíjí.

¹ viz průzkum Radniční listy bez cenzury, Oživení 2006 - <http://www.bezkorupce.cz/nase-projekty/radni-licni-listy/>

² Například francouzský zákon č. 276 z 27. února 2002 o blízké demokracii (Loi relative à la démocratie de proximité) stanoví povinnost v obecním věstníku vymezit prostor pro vyjádření těm členům zastupitelstva (conseil municipal), kteří nepřísluší k politické většině v zastupitelstvu.

³ Z minulosti lze připomenout např. vládou financovanou kampaň k referendu u vstupu do EU, NATO, k přijetí ústavní smlouvy o EU nebo kampaň ministerstva vnitra před summitem zasedání MMF a NATO

2.2.1 Principy navrhované právní úpravy

Lepší obsahové vyváženosti informací zveřejňovaných územně samosprávnými celky by mělo být dosaženo výslovným zakotvením požadavku objektivitu a vyváženosti informací šířených jakýmkoli informačními kanály, tedy nikoli jen tiskem, rozhlasem nebo televizí, ale např. také internetem. Tyto požadavky jsou formulovány obdobně těm, jež platí pro rozhlasové a televizní vysílání podle zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů. Šíření informací územně samosprávným celkem je dále usměrněno podmínkou kladného rozhodnutí zastupitelstva územně samosprávného celku, který také na podkladě konceptu vypracovaného redakčním výborem zastupitelstva zároveň určí obsahové zaměření a strukturu každého jednotlivého druhu sdělovacího prostředku, jehož využití schválí.

Spolu s posílením práva na informace v samotném obecním a krajském řízení návrh počítá rovněž s dílčí související změnou zákona č. 46/2000 Sb., tiskový zákon, ve znění pozdějších předpisů, jež by zamezila zneužívání tzv. "radničních periodik", periodických tisků vydávaných radnicemi měst a obcí (a s určitými výjimkami všemi subjekty povinnými poskytovat informace podle zvláštního zákona⁴), k jednostranné propagaci určité politiky, politické strany nebo politického hnutí. Pro tyto případy bude zaveden modifikovaný mechanismus dosavadního obecného práva odpovědi, který je již v zákonu č. 46/2000 Sb. obsažen, tak, aby politické strany a hnutí a jednotlivé názorové skupiny, jež se přímo nepodílejí na tvorbě obsahu periodik, měly možnost obsah periodik ovlivnit zveřejněním svých názorů, které je prezentují.

Drobná, dílčí novela zákona č. 106/1999 Sb. usnadňuje přístup k informacím poskytovaným povinnými subjekty pro účely uveřejnění v periodickém tisku, rozhlasovém a televizním vysílání anebo prostřednictvím služby informační společnosti.

2.2.2 Návrh novely zákona č. 128/2000, o obcích

(Uvádíme novelou dotčené paragrafy v úplném znění s tučně vyznačenými navrženými změnami. Analogické návrhy pro novelizaci zákona o krajích a zákona o hl. m. Praze naleznete na konci pracovního sešitu v celkovém znění návrhu novely.)

§ 35a

- (1) Obec může pro výkon samostatné působnosti zakládat a zřizovat právnické osoby a organizační složky obce, pokud zákon nestanoví jinak.
- (2) Obce mohou zřizovat obecní policii. Zřízení a činnost obecní policie upravuje zvláštní zákon.^{13a)}
- (3) **Obec smí šířit informace prostřednictvím sdělovacích prostředků, zejména periodickým tiskem veřejné služby, rozhlasovým a televizním vysíláním a službou informační společnosti, a to při účinném zajištění zásad objektivitu a vyváženosti. Povinnosti stanovené zvláštními právními předpisy tím nejsou dotčeny.**^{13b)}
- (4) **Obec musí při šíření informací zejména zajistit**
 - a) **objektivní a všestranné poskytování informací pro svobodné vytváření názorů. Názory nebo hodnotící komentáře musí být odděleny od informací zpravodajského**

⁴ zejména zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů

¹ 3b zejména zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 46/2000 Sb., tiskový zákon, ve znění pozdějších předpisů

charakteru,

- b) aby nebyla v šířeném obsahu, zveřejněném vždy nejvýše za tři měsíce, jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin místní veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v místním politickém a společenském životě.

§ 84

- (1) Zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti obce (§ 35 odst. 1).
- (2) Zastupitelstvu obce je vyhrazeno
- a) schvalovat program rozvoje obce,
 - b) schvalovat rozpočet obce a závěrečný účet obce,
 - c) zřizovat trvalé a dočasné peněžní fondy obce,
 - d) zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce, schvalovat jejich zřizovací listiny,
 - e) rozhodovat o založení nebo rušení právnických osob, schvalovat jejich zakladatelské listiny, společenské smlouvy, zakládací smlouvy a stanovy a rozhodovat o účasti v již založených právnických osobách,²⁹⁾
 - f) delegovat zástupce obce, s výjimkou § 102 odst. 2 písm. c), na valnou hromadu obchodních společností, v nichž má obec majetkovou účast,
 - g) navrhopvat zástupce obce do ostatních orgánů obchodních společností, v nichž má obec majetkovou účast, a navrhopvat jejich odvolání,
 - h) vydávat obecně závazné vyhlášky obce,
 - i) rozhodovat o vyhlášení místního referenda,
 - j) navrhopvat změny katastrálních území uvnitř obce, schvalovat dohody o změně hranic obce a o slučování obcí,
 - k) určovat funkce, pro které budou členové zastupitelstva obce uvolněni,
 - l) zřizovat a rušit výbory, volit jejich předsedy a další členy a odvolávat je z funkce,
 - m) volit z řad členů zastupitelstva obce starostu, místostarosty a další členy rady obce (radní) a odvolávat je z funkce, stanovit počet členů rady obce, jakož i počet dlouhodobě uvolněných členů tohoto zastupitelstva, zřizovat a zrušovat výbory, volit jejich předsedy a další členy a odvolávat je z funkce,
 - n) stanovit výši odměn neuvolněným členům zastupitelstva obce,
 - o) zřizovat a zrušovat obecní policii,
 - p) rozhodovat o spolupráci obce s jinými obcemi a o formě této spolupráce,
 - q) rozhodovat o zřízení a názvech částí obce, o názvech ulic a dalších veřejných prostranství,
 - r) udělovat a odnímat čestné občanství obce a ceny obce,
 - s) stanovit zásady pro poskytování cestovních náhrad členům zastupitelstva obce,
 - t) rozhodovat o peněžitých plněních poskytovaných fyzickým osobám, které nejsou členy zastupitelstva obce, za výkon funkce členů výborů,
 - u) rozhodovat o zřízení, sloučení, splynutí, rozdělení a zrušení veřejného neziskového ústavního zdravotnického zařízení, navrhopvat zástupce do jeho dozorčí rady a rozhodovat o převodu vlastnického práva k majetku, s nímž hospodaří veřejné neziskové ústavní zdravotnické zařízení nebo o jeho pronájmu v případech, kdy to stanoví zvláštní právní předpis^{29a)},
 - x) **schvalovat šíření informací pomocí sdělovacích prostředků a určovat jejich obsahové zaměření a strukturu,**
 - y) ✕) plnit úkoly stanovené zvláštním právním předpisem.
- (3) Není-li zřízena rada obce, vydává nařízení obce zastupitelstvo obce.

- (4) Zastupitelstvo obce si může vyhradit další pravomoc v samostatné působnosti obce mimo pravomoc vyhrazené radě obce podle § 102 odst. 2.
- (5) Zastupitelstvo obce rozhoduje o zrušení usnesení rady obce, jsou-li mu předložena k rozhodnutí podle § 105 odst. 1.

§ 117

- (1) Zastupitelstvo obce může zřídit jako své iniciativní a kontrolní orgány výbory. Svá stanoviska a návrhy předkládají výbory zastupitelstvu obce.
- (2) Zastupitelstvo obce zřizuje vždy finanční a kontrolní výbor. **Jestliže zastupitelstvo schválilo šíření informací prostřednictvím sdělovacích prostředků, zřizuje též redakční výbor.**
- (3) Obec, v jejímž územním obvodu žije podle posledního sčítání lidu alespoň 10 % občanů hlásících se k národnosti jiné než české, zřizuje výbor pro národnostní menšiny. Členy tohoto výboru jsou i zástupci národnostních menšin, pokud je deleguje svaz utvořený podle zvláštního zákona;³⁶⁾ vždy však příslušníci národnostních menšin musí tvořit nejméně polovinu všech členů výboru.
- (4) Předsedou výboru je vždy člen zastupitelstva obce; to neplatí, jde-li o předsedu osadního výboru (§ 120).

§ 119a

- (1) **Členem redakčního výboru nemůže být starosta, člen rady, tajemník obecního úřadu a zaměstnanec obecního úřadu.**
- (2) **Redakční výbor**
 - a) **zpracovává podklad pro určení obsahového zaměření a struktury sdělovacích prostředků obce,**
 - b) **průběžně kontroluje soulad informací šířených sdělovacími prostředky obce s usneseními zastupitelstva a právními předpisy.**
- (3) **O svých závěrech a zjištěních učiněných při kontrole podle odstavce 2 písm. b) nejméně dvakrát do roka informuje zastupitelstvo písemnou hodnotící zprávou, která obsahuje údaje o případných jednotlivých zjištěných nedostacích s uvedením konkrétních uveřejněných informací, u kterých byly nedostatky zjištěny, včetně údaje o času a způsobu jejich uveřejnění a čísla a dne vydání a čísla stránky, jde-li o nedostatky zjištěné u periodického tisku veřejné služby.**

2.2.3 Návrh změny zákona č. 46/2000 Sb., tiskový zákon

(Uvádíme novelou dotčené paragrafy v úplném znění s tučně vyznačenými navrženými změnami.)

§ 3 Vymezení pojmů

Pro účely tohoto zákona se rozumí:

- a) periodickým tiskem noviny, časopisy a jiné tiskoviny vydávané pod stejným názvem, se stejným obsahovým zaměřením a v jednotné grafické úpravě nejméně dvakrát v kalendářním roce,
- b) **periodickým tiskem veřejné služby periodický tisk vydávaný subjekty, které jsou subjekty**

povinnými poskytovat informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím (dále jen "povinný subjekt"), anebo periodický tisk, jehož obsah, vydání či veřejné šíření vcelku nebo zčásti zajišťuje vydavatel na základě smlouvy s povinným subjektem anebo souhlasu k používání názvu či znaku povinného subjektu, označení „oficiální“ anebo označení obdobného významu ve vztahu k povinnému subjektu,

- c) ~~h)~~ vydavatelem fyzická osoba nebo právnická osoba, která vydává periodický tisk,
- d) ~~e)~~ vydáváním periodického tisku činnost vydavatele, při které na svůj účet a na svou odpovědnost zajišťuje jeho obsah, vydání a veřejné šíření,
- e) ~~h)~~ vydáním periodického tisku soubor stejných či pouze regionální částí (mutace) se lišících hmotných rozmnoženin (výtisků) periodického tisku,
- f) ~~e)~~ dnem vydání kalendářní den, kdy bylo zahájeno veřejné šíření vydání periodického tisku,
- g) ~~h)~~ veřejným šířením periodického tisku jeho zpřístupnění předem individuálně neurčenému okruhu osob nebo i osob takto určených, pokud překračují okruh členů rodiny vydavatele, který je fyzickou osobou, a s ním spjatého okruhu osobních přátel.

§ 7 Evidence periodického tisku

- (1) Evidenci periodického tisku vede Ministerstvo kultury (dále jen "ministerstvo").
- (2) Právnická nebo fyzická osoba, která hodlá vydávat periodický tisk, je povinna doručit ministerstvu nejpozději 30 dnů před zahájením vydávání periodického tisku písemné oznámení, které musí obsahovat:
 - a) název periodického tisku,
 - b) jeho obsahové zaměření,
 - c) četnost (periodicitu) jeho vydávání,
 - d) údaje o jeho regionálních mutacích,
 - e) název, adresu sídla a identifikační číslo vydavatele, je-li vydavatel právnickou osobou, anebo jméno, příjmení, bydliště a rodné číslo vydavatele, bylo-li přiděleno, jinak datum narození, je-li vydavatel fyzickou osobou, je-li vydavatel fyzickou osobou, která vydává periodický tisk na základě živnostenského oprávnění, také jeho obchodní jméno, identifikační číslo a adresu místa podnikání, liší-li se od bydliště.,
 - f) u periodického tisku veřejné služby údaj, že se jedná o periodický tisk veřejné služby.**
- (3) Není-li oznámení údajů stanovených v odstavci 2 úplné, vyzve ministerstvo osobu, která je učinila, aby oznámení doplnila do 15 dnů ode dne doručení výzvy, a upozorní ji, že nebude-li tato lhůta dodržena, hledí se na oznámení, jako by nebylo učiněno.
- (4) Ministerstvo zapíše periodický tisk do evidence periodického tisku a do 15 dnů ode dne doručení oznámení stanovených údajů sdělí osobě, která toto oznámení učinila, přidělené evidenční číslo periodického tisku.
- (5) Jestliže vydávání zapsaného periodického tisku nezačalo do 1 roku od zápisu nebo bylo přerušeno na dobu delší než 1 rok, platí, že vydávání periodického tisku bylo ukončeno dnem uplynutí uvedené lhůty. Ministerstvo zapíše tuto skutečnost do evidence periodického tisku a vyrozumí o tom vydavatele do 15 dnů ode dne doručení oznámení podle odstavce 7 nebo ode dne, kdy se o takové skutečnosti dozví jinak.
- (6) Hodlá-li vydavatel periodického tisku, jehož vydávání bylo ukončeno, obnovit jeho vydávání, je povinen to ministerstvu nejpozději 30 dnů před zahájením obnoveného vydávání periodického tisku písemně oznámit.

1 a § 2 odst. 1 zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

- (7) Vydavatel je povinen ministerstvu písemně oznámit změnu evidovaných údajů, přerušení nebo ukončení vydávání evidovaného periodického tisku nejpozději do 5 dnů ode dne, kdy došlo ke změně evidovaných údajů anebo k přerušení či ukončení vydávání periodického tisku.
- (8) Každý má právo nahlížet do evidence periodického tisku a pořizovat si z ní výpisy nebo opisy.

§ 8 Povinné údaje

- (1) Vydavatel je povinen zajistit, aby na každém vydání periodického tisku byly uvedeny tyto povinné údaje:
- a) název periodického tisku,
 - b) u periodického tisku veřejné služby údaj o tom, že se jedná o periodický tisk veřejné služby,**
 - c) b) četnost (periodicita) jeho vydávání,
 - d) e) označení regionální mutace, je-li periodický tisk vydáván v regionálních mutacích,
 - e) d) místo vydávání,
 - f) e) číslo a den vydání,
 - g) f) evidenční číslo periodického tisku přidělené ministerstvem,
 - h) g) název, sídlo a identifikační číslo vydavatele, je-li vydavatel právnickou osobou, anebo jméno, příjmení a bydliště vydavatele, je-li vydavatel fyzickou osobou; je-li vydavatel fyzickou osobou, která vydává tisk na základě živnostenského oprávnění, také jeho obchodní jméno, identifikační číslo a adresa místa podnikání, liší-li se od bydliště.
- (2) Periodický tisk, který neobsahuje údaje podle odstavce 1, nesmí být veřejně šířen; to neplatí pro evidenční číslo periodického tisku přidělované ministerstvem, jestliže ministerstvo vydavateli nesdělilo evidenční číslo ve lhůtě podle ustanovení § 7 odst. 4.

§ 16a

Zvláštní ustanovení o vydávání periodického tisku veřejné služby

- (1) Vydavatel periodického tisku veřejné služby je povinen při zajištění jeho obsahu, vydání a veřejném šíření poskytovat objektivní a všestranné informace pro svobodné vytváření názorů. Názory nebo hodnotící komentáře musí být odděleny od informací zpravodajského charakteru.
- (2) Vydavatel periodického tisku veřejné služby je povinen zajistit, aby ve zpravodajských a politicko-publicistických částech obsahu bylo dbáno zásad objektivity a vyváženosti a zejména nebyla v obsahu jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě a k územnímu rozsahu veřejného šíření periodického tisku veřejné služby.
- (3) Vydavatel periodického tisku veřejné služby je povinen poskytnout přiměřený prostor pro vyjádření názorů všech politických stran a hnutí a názorových skupin veřejnosti.

§ 16b

- (1) Jestliže vydavatel periodického tisku veřejné služby jednostranně znevýhodní politickou stranu nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin veřejnosti tím, že po dobu nejméně tří měsíců neumožní uveřejnit jejich sdělení, které je prezentuje a jehož rozsah je přiměřený s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě a k územnímu rozsahu veřejného šíření periodického tisku veřejné služby, může zástupce politické strany nebo hnutí nebo jednotlivé názorové skupiny (dále jen „zástupce“), je-li k tomu politickou stranou nebo hnutím nebo názorovou skupinou zmocněn, požadovat na vydavateli uveřejnění doplňující informace. Vydavatel je povinen na žádost zástupce doplňující informaci uveřejnit. Do doby tří měsíců se nezapočítává

uveřejnění odpovědi nebo dodatečného sdělení, k němuž byl vydavatel povinen podle § 10 a § 11.

- (2) **Doplňující informace se musí omezit pouze na skutkové tvrzení, kterým se neúplné či jinak pravdu zkreslující sdělení doplňuje, zpřesňuje nebo uvádí na pravou míru. Doplnující informace musí být přiměřená rozsahu napadeného sdělení, a je-li napadána jen jeho část, pak této části; z doplňující informace musí být patrné, kdo ji činí a kterou znevýhodněnou politickou stranu nebo hnutí či názorovou skupinu zástupce zastupuje.**
- (3) **Zástupcem politické strany nebo hnutí znevýhodněných podle odstavce 1 může být kterýkoli poslanec nebo senátor Parlamentu České republiky anebo člen zastupitelstva obce, kraje nebo hlavního města Prahy nebo jeho městské části, který je přihlášen k trvalému pobytu na území obce, kde se nachází sídlo povinného subjektu, jenž je vydavatelem periodického tisku veřejné služby, ve kterém ke znevýhodnění podle odstavce 1 došlo, anebo pro něhož je vydávání tohoto periodického tisku veřejné služby zajišťováno podle § 3 písm. b).**
- (4) **Zástupcem názorové skupiny znevýhodněné podle odstavce 1 může být kterákoli osoba, která je přihlášená k trvalému pobytu na území obce, kde se nachází sídlo povinného subjektu, který je vydavatelem periodického tisku veřejné služby, ve kterém ke znevýhodnění podle odstavce 1 došlo, anebo pro který je vydávání tohoto periodického tisku veřejné služby zajišťováno podle § 3 písm. b), je-li k tomu zmocněna nejméně dvaceti osobami, jež jsou přihlášeny k trvalému pobytu nebo mají sídlo na území stejné obce jako zástupce.**
- (5) **Zástupce, na jehož žádost byla vydavatelem uveřejněna doplňující informace podle tohoto zákona, nemůže požadovat uveřejnění další doplňující informace k této doplňující informaci.**

§ 16c

- (1) **Žádost musí obsahovat údaj o tom, na které sdělení reaguje, včetně uvedení čísla a dne vydání periodického tisku veřejné služby, ve kterém je toto sdělení obsaženo. Žádost musí dále obsahovat text doplňující informace, jež má být uveřejněna, a musí k ní být přiložen originál plné moci podle § 16b odst. 2 a 3.**
- (2) **Žádost o uveřejnění doplňující informace musí být vydavateli doručena nejpozději do 4 měsíců od dne uveřejnění sdělení, k němuž se dodatečná informace vztahuje, v periodickém tisku veřejné služby, jinak právo na uveřejnění dodatečné informace zaniká.**
- (3) **Ustanovení § 13 až § 15 se použijí přiměřeně. Ustanovení § 15 odst. 1 písm. c) a odst. 3 se nepoužijí.**
- (4) **Ustanovení § 16a až 16c se nepoužijí na vydávání periodického tisku veřejné služby, který za účelem informování výhradně svých zaměstnanců, zákazníků anebo klientů vydává povinný subjekt, který je podnikatelem anebo zdravotní pojišťovnou; totéž platí, pokud vydávání takového periodického tisku pro povinný subjekt, který je podnikatelem nebo zdravotní pojišťovnou, zajišťuje jiný vydavatel.**

2.2.4 Návrh změny zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

§ 4 Poskytování informací

- (1) Povinné subjekty poskytují informace žadateli na základě žádosti nebo zveřejněním.
- (2) Informace poskytovaná zveřejněním se poskytuje ve všech formátech a jazycích, ve kterých byla vytvořena. Pokud je taková informace zveřejněna v elektronické podobě, musí být zveřejněna i ve formátu, jehož specifikace je volně dostupná a použití uživatelem není omežováno.
- (3) Je-li informace poskytována na základě žádosti, poskytuje se ve formátech a jazycích podle obsahu žádosti o poskytnutí informace, pokud tento zákon nestanoví jinak. Povinné subjekty nejsou povinny měnit formát nebo jazyk informace, pokud by taková změna byla pro povinný subjekt nepřiměřenou zátěží; v tomto případě vyhoví povinný subjekt žádosti tím, že poskytne informaci ve formátu nebo jazyce, ve kterých byla vytvořena.
- (4) Pokud je požadovaná informace součástí většího celku a její vynětí by bylo pro povinný subjekt nepřiměřenou zátěží, poskytne povinný subjekt takový celek v souladu s tímto zákonem.
- (5) Pokud je to možné s přihlédnutím k povaze podané žádosti a způsobu záznamu požadované informace, poskytnou povinné subjekty informaci v elektronické podobě.
- (6) **Poskytne-li povinný subjekt informaci k uveřejnění v periodickém tisku, rozhlasovém a televizním vysílání anebo prostřednictvím služby informační společnosti jinak než postupem podle tohoto nebo zvláštního zákona², je povinen zpřístupnit takto poskytnuté informace k obdobnému účelu všem dalším osobám, které o tyto informace projeví zájem, bez zbytečného odkladu.**

2.2.5 Výklad novelizovaných ustanovení

(Výběr ze zvláštní části důvodové zprávy k návrhu novely. Celou důvodovou zprávu naleznete na konci pracovního sešitu v celkovém znění návrhu novely.)

K novele zákona o obcích

K § 35a

Jestliže obec šíří informace prostřednictvím jakýchkoli sdělovacích prostředků, ať už periodickým tiskem, rozhlasem, televizí nebo internetem, musí dodržet zásady objektivit a vyváženosti a další zásady převzaté ze znění zákona č. 231/2001 Sb. (jestliže se tedy obec rozhodne provozovat rozhlasové a televizní vysílání, budou povinnosti týkající se obsahu informací a způsobu jejich podání plynout jak ze zákona č. 231/2001 Sb. tak ze zákona č. 128/2000 Sb.).

K § 84 odst. 2

Šíření informací jakýmikoli sdělovacími prostředky bude podléhat schválení zastupitelstvem. Zastupitelstvo rovněž rozhodne o obsahovém zaměření a struktuře každého sdělovacího prostředku, jehož použití schválí, a to na základě podkladů vytvořených redakčním výborem zastupitelstva, který pro tento účel mezitím musí být zřízen.

² c např. zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů

K § 117 odst. 2

Jestliže zastupitelstvo rozhodne o šíření informací pomocí sdělovacích prostředků, zřídí zároveň redakční výbor, který vypracuje koncept obsahového zaměření a struktury každého sdělovacího prostředku, jenž má být použit, a předloží jej ke schválení zastupitelstvu. Jestliže zastupitelstvo dodatečně rozhodne o šíření informací dalšími sdělovacími prostředky, vypracuje koncept jejich obsahového zaměření a struktury opět jednou již zřízený redakční výbor.

K novele tiskového zákona

Je připravena změna zákona č. 46/2000 Sb., tiskový zákon, ve znění pozdějších předpisů, která zavádí pojem periodického tisku veřejné služby, pod který v praxi budou spadat zejména (avšak nikoli výlučně) tzv. "radniční periodika" – periodické tisky vydávané obcemi, městy a městskými částmi. Návrh ovšem počítá s mnohem širším rozpětím zaváděného pojmu periodického tisku veřejné služby, přičemž nosným znakem bude povaha vydavatele nebo subjektu, pro který nebo v rámci kterého je periodický tisk veřejné služby vydáván, jako povinného subjektu pro poskytování informací.

Obsah periodického tisku veřejné služby musí odpovídat požadavkům daným navrhovaným ustanovením § 16a a – obdobně jako je tomu u provozování rozhlasového a televizního vysílání. Tato pravidla však neplatí pro některé specifické druhy periodického tisku veřejné služby vydávaného povinnými subjekty, které jsou podnikateli nebo zdravotními pojišťovnami. Půjde zejména o informační bulletiny sloužící k propagaci nabízených a poskytovaných produktů a služeb – nadále se ovšem bude jednat o periodický tisk veřejné služby (vydavatelé, popř. osoby, pro které je vydávání periodického tisku veřejné služby uskutečňováno jsou veřejnými institucemi), povinnosti jinak specifické pro periodický tisk veřejné služby zde však odpadnou.

Požadavek objektivity a vyváženosti obsahu periodického tisku veřejné služby je podpořen možností dovolat se soudní ochrany proti diskriminaci namířené proti polemickým a kontroverzním názorům jednotlivých politických stran a hnutí a názorových skupin. Jestliže politické straně nebo hnutí anebo názorové skupině obyvatel není ani v tříměsíčním období dán prostor k prezentaci svých názorů na zveřejněná sdělení a informace, může dotčená politická strana nebo hnutí anebo názorová skupina obyvatel požadovat prostřednictvím svého zástupce uveřejnění doplňující informace přiměřeného rozsahu. Zástupce musí být k podání žádosti příslušnou politickou stranou nebo hnutím anebo názorovou skupinou písemně zmocněn. Jestliže vydavatel žádosti nevyhoví, rozhodne o uveřejnění doplňující informace soud. Přiměřeně se použijí ustanovení zákona č. 46/2000 Sb. o odpovědi a dodatečném sdělení.

K novele zákona o svobodném přístupu k informacím

Účelem navrhované změny je odstranit diskriminaci v poskytování informací sdělovacím prostředkům. Povinný subjekt – jestliže neformálním způsobem poskytl na základě projeveného zájmu informace k uveřejnění ve sdělovacích prostředcích, je povinen učinit tak ve prospěch všech dalších zájemců, kteří se dožadují poskytnutí informací k obdobnému účelu, a to bezodkladně.

3. Přístup zastupitelů k informacím

Pro efektivní fungování obce je kontrola ze strany zastupitelů, zejména tedy opozičních, životně důležitá, neboť komunální úroveň není pokryta zájmem médií či státních kontrolních orgánů tak jako ministerstva a parlament. Člen zastupitelstva má proto neomezený přístup k informacím týkajících se samosprávné působnosti obce.

Přístup k informacím na základě zákona o obcích, narozdíl od zákona o svobodném přístupu k informacím, umožňuje zastupiteli dostat informace včetně těch chráněných (osobní údaje, obchodní tajemství apod.) s tím, že ochrana těchto informací přechází na něj. Jediné omezení, kterému je zastupitel teoreticky vystaven podle platné právní úpravy, je třicetidenní lhůta, kterou mají úředníci a radní k dispozici pro poskytnutí informace zastupiteli. A tato lhůta v praxi často znamená, že se zastupitel k požadovaným informacím nedostane buď včas, anebo také vůbec.

Zatímco program jednání zastupitelstva se dozví zastupitel sedm dní před jednáním, požadované informace důležité pro jednání dostane tři týdny po zasedání. Dokonce dochází k takovým extrémům, že zastupitelku města Černošice, která si přišla na úřad vyžádat kopii smlouvy uzavřené městem, nechali namísto poskytnutí kopie vyvést městskou policií.

Obrana proti neposkytnutí požadovaných informací zastupiteli dle zákona o obcích dosud není účinně prověřena. Zastupitelé proto často žádají podle zákona o svobodném přístupu k informacím, aby mohli podat stížnost či odvolání a následnou žalobou informace vymocit. V březnu 2010 podal zastupitel města Lanškrouna žalobu o ukončení porušování práva zastupitele na informace podle zákona o obcích, zpracovanou sdružením Oživení. Vzhledem k délce soudních řízení je samozřejmě tato cesta zastupitele k informacím neefektivní. Proto sdružení Oživení navrhuje novelizací zákonů o obcích, krajích a hl. m. Praze zajistit zastupitelům účinnější přístup k informacím.

3.1 Principy navrhované právní úpravy

Právo člena zastupitelstva na informace navrhujeme posílit tím, že člen zastupitelstva bude moci sám vstupovat do obecního úřadu a sám si opatřovat informace, které potřebuje k výkonu své působnosti, k čemuž mu zaměstnanci obecního úřadu mají být nápomocni. Zpravidla bude moci člen zastupitelstva tohoto svého práva využít v pracovní době obecního úřadu. Jiné informace než ty, které souvisejí s výkonem jeho funkce, zejména informace, které vznikají v souvislosti s výkonem přenesené působnosti obce, člen zastupitelstva vyhledávat nesmí – porušení tohoto zákazu by bylo podle okolností možné považovat např. za správní delikt neoprávněného nakládání s osobními údaji.

Právo člena zastupitelstva na informace je dále posíleno zkrácením nejzazších lhůt pro poskytnutí informace z 30 na 7 dnů. V praxi je třicetidenní lhůta pro poskytnutí informací členům zastupitelstva účelově využívána k tomu, aby žádající člen zastupitelstva nemohl požadovanou informaci obdržet včas – zejména za situace, kdy o ni požádá v době ohlášené přípravy zasedání zastupitelstva. Proto je nová lhůta pro poskytnutí informace navržena tak, aby odpovídala lhůtě, ve které musí být v předstihu vyvěšena informace o svolávaném zasedání zastupitelstva – tato lhůta činí rovněž 7 dnů (v případě krajů je to 10 dnů).

3.2 Návrh novely zákona č. 128/2000, o obcích

(Uvádíme novelou dotčené paragrafy v úplném znění s tučně vyznačenými navrženými změnami. Analogické návrhy pro novelizaci zákona o krajích a zákona o hl. m. Praze naleznete na konci pracovního sešitu v celkovém znění návrhu novely.)

§ 82

Člen zastupitelstva obce má při výkonu své funkce právo

- a) předkládat zastupitelstvu obce, radě obce, výborům a komisím návrhy na projednání,
- b) mít přístup do obecního úřadu a nahlížet do veškerých listin a opatřovat si veškeré informace a podklady ve věcech, které souvisejí s výkonem jeho funkce; pracovníci obecního úřadu jsou přitom povinni poskytnout mu ve věcech, které souvisejí s jejich pracovním zařazením, potřebnou pomoc,**
- c) ~~b~~ vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu obce a její jednotlivé členy, na předsedy výborů, na statutární orgány právnických osob, jejichž zakladatelem je obec, a na vedoucí příspěvkových organizací a organizačních složek, které obec založila nebo zřídila; písemnou odpověď musí obdržet **do 7 dnů**,
- d) ~~e~~ požadovat od zaměstnanců obce zařazených do obecního úřadu, jakož i od zaměstnanců právnických osob, které obec založila nebo zřídila, informace ve věcech, které souvisejí s výkonem jejich funkce; informace musí být poskytnuta nejpozději do 7 dnů.**

4. Hospodárné nakládání s majetkem

V současné době je uzákoněna zásada, že s majetkem územně samosprávného celku musí být nakládáno s péčí řádného hospodáře. Nikde však není stanovena sankce za neplnění této povinnosti, ba ani není nikoho z okruhu druhotně poškozených - občanů, kdo by mohl relevantně namítat neplatnost právního úkonu učiněného územně samosprávným celkem nebo uplatnit nároky územně samosprávného celku vůči třetím osobám - to ovšem s výjimkou osob činných ve vedení územně samosprávného celku, kteří ale nezářídka jsou právě těmi, kdo způsobili škodu nebo učinili neplatný právní úkon.

Těž jsou uzákoněna omezení směřující zejména k nakládání s nemovitým majetkem územně samosprávného celku, nad jejichž nerespektováním visí sankce absolutní neplatnosti právního úkonu, avšak tato pravidla nejsou důsledná v samotné své podstatě. Tak zejména je stanovena povinnost zveřejnění záměru prodat, směnit nebo darovat nemovitý majetek, pronajmout jej nebo poskytnout jako výpůjčku, avšak z takového zveřejnění už nevyplývají žádné další povinnosti ke způsobu výběru a kritériím hodnocení došlých nabídek, tedy je snadné obejitím zákona vyloučit veřejnou soutěž a připravit územně samosprávný celek o zisk. A i když už je učiněný právní úkon i podle doslovného výkladu zjevně neplatný, není téměř nikoho, kdo by se mohl neplatnosti právního úkonu dovolat. Pokud jde o movitý majetek územně samosprávného celku, jsou zde nastoleny zásady již ryze abstraktní a prosté sankce za jejich nedodržení.

4.1 Hospodárné nakládání s majetkem: typické příklady špatné praxe

Tábor: Prodej nemovitosti v rozporu se zveřejněným záměrem

Město Tábor zveřejnilo v roce 2003 záměr prodeje pozemku pro výstavbu polyfunkčního objektu za přísných podmínek stanovených městským architektem. Nabídku podal jen jeden zájemce, který ale nesplnil podmínky, neboť jeho záměrem byla výstavba monofunkční prodejny LIDL. Přesto zastupitelstvo k údivu mnohých prodej schválilo. Došlo tím k porušení zákona o obcích a k ochuzení městského rozpočtu. Dá se totiž předpokládat, že pokud by město zveřejnilo záměr prodat předmětné pozemky bez omezujících podmínek, vyšplhala by se cena za pozemek díky konkurenci výše. To se následně i nepřímo potvrdilo, když společnost, která pozemek získala, jej obratem prodala za cenu o téměř 9 mil. vyšší než zaplatila městu.

Občanské sdružení Ekologický právní servis vypracovalo žalobu na určení neplatnosti této smlouvy, kterou podal tábořský občan jakožto poškozený. Po letech soudních sporů však nakonec Nejvyšší soud ČR v březnu 2009 rozhodl, že občané obce nemají právo soudně napadat nezákonnosti při nakládání s obecním majetkem.

Liberec: nevýhodný prodej nemovitostí přes městskou akciovou společnost

Město Liberec v minulých letech opakovaně směřovalo nemovitosti za velmi nevýhodných podmínek. Nejprve byly nemovitosti levně prodány městské akciové společnosti Sportovní areál Ještěd (SAJ), která je následně směřovala za jiné nemovitosti odpovídající této ceně, respektive jednu z nich přímo prodala. Noví vlastníci nemovitostí je pak obratem prodávali i za několikanásobně vyšší ceny, než jaké žádalo město po své firmě. Při těchto transakcích byla městu způsobena škoda odhadem přesahující deset milionů korun. V únoru 2009 podala sdružení Oživení a Čmelák - společnost přátel přírody trestní oznámení, které však policie po více než roce stále prošetřuje.

Třebíč: Desítky milionů za obecní pozemky inkasuje realitka

Město Třebíč prodalo v roce 2006 společnosti Lima Real pozemky, ačkoli nepředložila cenově nejvýhodnější nabídku a dokonce ani nesplnila požadované podmínky. Prodej proběhl v rozporu se zveřejněným záměrem a tvrdé podmínky zveřejněné v záměru prodeje byly následně radou města výrazně upraveny k prospěchu realitní společnosti. Jeden pozemek koupila Lima Real z sedm

milionů korun, ještě tentýž rok ho pak koupila společnost Spar pro stavbu supermarketu za sedmnáct milionů. Druhý pozemek koupila Lima Real za 7,5 milionu korun a přeprodala společnosti Lidl za 27 milionů korun. Orgány činné v trestním řízení v prodeji žádný trestný čin neodhalily. Město však přišlo o desítky milionů.

Karlovy Vary: Výhodné nabídky je potřeba transparentně vyloučit

Zastupitelstvo města Kalovy Vary v roce 2006 nečekaně schválilo umožnění prodeje tří velmi hodnotných lázeňských domů a vypsalo záměr. Přihlásili se zájemci a při akceptování nejvyšších nabídek by město získalo 200 milionů korun. Jenže vedení města chtělo domy prodat třem společnostem, jejichž nabídky činily celkem jen 150 milionů, a tak téměř rok vymýšleli a realizovali systém takového nastavení podmínek, které nakonec splnili jen tito tři zájemci a lázeňské domy koupili.

Hajany: Prodáváme levně, kupujeme draze

Obec Hajany prodala v červenci 2009 čtyři pozemky za celkovou cenu 939 700,- Kč. O dva měsíce později byl pro účely dobrovolné dražby zpracován znalecký posudek na tržní hodnotu těchto pozemků, který stanovil jejich cenu na 2 845 000,- Kč, tedy o 200% vyšší. Zatímco obec Hajany prodávala své pozemky využitelné pro zástavbu za desítky korun za metr čtvereční, ve stejné době nakoupila pozemky v ochranném pásmu plničky plynu za 1500,- Kč, resp. 1800,- Kč za metr čtvereční. Občané Hajan podali na vedení obce trestní oznámení, ale nevýhodné smlouvy napadnout nemohou.

4.2 Hospodárné nakládání s majetkem: analýza stávající právní úpravy

Územní celky nezřídka činí právní úkony, které jsou pro ně nevýhodné, avšak jsou těmito právními úkony zpravidla nevyhnutelně vázány, neboť zdaleka ne každé porušení pravidel při nakládání s majetkem územního celku je stiženo sankcí neplatnosti dotčeného právního úkonu. A i když už třeba je právní úkon podle zákona neplatný, nemají osoby zainteresované na zachování "svého" veřejného majetku (zejména občané územního celku) žádnou možnost neplatnost právního úkonu prosadit ve smyslu toho, aby na ni byl smluvními stranami brán zřetel, tedy aby ustala realizace účelu učiněného neplatného právního úkonu (zpravidla smlouvy), a jsou zcela odkázáni na politickou vůli představitelů územního celku neplatnost právního úkonu neignorovat, popř. se u příslušného státního orgánu domáhat jejího určení⁵.

4.2.1 Stávající povinnosti územního celku při nakládání s jeho majetkem

Zákon stanovuje vícero zásad nakládání s majetkem územního celku:

Zásada péče řádného hospodáře

Na prvním místě je zákonem stanovena zásada, že majetek územního celku musí být využíván účelně a hospodárně v souladu s jeho zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákona vymezené působnosti a že územní celek je povinen pečovat o zachování a rozvoj svého majetku⁶. Jedná se o nejjobecnější, abstraktní zásady hospodaření, vztahující se jak na právní úkony, jejichž předmětem je majetek územního celku, tak na faktické nakládání s ním.

Zákaz ručení

Územní celek nesmí ručit za závazky fyzických a právnických osob. Jedná se o kategorický zákaz, ze kterého zákon vyjímá pouze některé kategorie osob.

⁵ Pokud ten který státní orgán nepřihlédne k neplatnosti právního úkonu z úřední povinnosti.

⁶ § 38 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, § 17 odst. 1 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů, § 35 odst. 1 zákona č. 131/2000 Sb., o hl. města Praze, ve znění pozdějších předpisů

Povinnost zveřejnit záměr

Územní celek je povinen zveřejnit záměr učinit zákonem vyjmenované právní úkony. Tak záměr územního celku prodat, směnit nebo darovat nemovitý majetek, pronajmout jej nebo poskytnout jako výpůjčku musí územní celek zveřejnit po dobu nejméně 15 dnů před rozhodnutím v příslušném orgánu obce vyvěšením na úřední desce obecního úřadu, aby se k němu mohli zájemci vyjádřit a předložit své nabídky⁷.

Cena za úplatný převod

Zákon rovněž omezuje smluvní volnost mezi územním celkem a druhým účastníkem právního úkonu tím, že stanoví, že při úplatném převodu majetku se cena sjednává zpravidla ve výši, která je v daném místě a čase obvyklá, nejde-li o cenu regulovanou státem, přičemž odchylka od ceny obvyklé musí být zdůvodněna.

Schválení zastupitelstvem

Zákon v neposlední řadě vyžaduje k některým právním úkonům jejich schválení zastupitelstvem územního celku⁸.

4.2.2 Stávající sankce za porušení povinností územního celku při hospodaření s jeho majetkem

Zákon připouští jedinou sankci za porušení některých zákonných povinností územního celku, uvedených sub 4.2.1, a to sankci neplatnosti právního úkonu. Pojem neplatnosti právního úkonu pro rozpor se zákonem je třeba blíže osvětlit.

Obecně o neplatnosti právního úkonu pro rozpor se zákonem

Podle § 39 občanského zákoníku je neplatným právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se přičí dobrým mravům. Ve světle soudobé judikatury⁹ je však třeba vykládat ustanovení o neplatnosti právního úkonu restriktivně v tom smyslu, že bez dalšího ne každý rozpor se zákonem zakládá neplatnost právního úkonu¹⁰. Tak zejména Ústavní soud vyslovil zásadu, že *"...Závěr, že určitý právní úkon je neplatný pro rozpor se zákonem nebo proto, že zákon obchází, se musí opírat o rozumný výklad dotčeného zákonného ustanovení. Nelze vystačit pouze s gramatickým výkladem. Významnou roli zde hraje především výklad teleologický¹¹. Je proto nutné se vždy ptát po účelu zákonného příkazu či zákazu. V soukromoprávní sféře ne každý rozpor se zákonem má za následek absolutní neplatnost právního úkonu. Smyslem ochrany legality v soukromoprávní sféře není jen ochrana zájmů státu, ale především ochrana smluvních vztahů podle zásady pacta sunt servanda (smlouvy se mají dodržovat). V soukromoprávní sféře platí zásada, že co není zakázáno, je dovoleno. Proto každý zásah do této sféry je třeba vnímat jako omezení lidské svobody, a proto je nutno vykládat ustanovení o neplatnosti právních úkonů pro rozpor se zákonem restriktivně a nikoli extenzivně..."*¹². Otázku neplatnosti právního úkonu pro rozpor se zákonem v minulosti argumentačně rozvíjel taktéž Nejvyšší soud, a to obdobným směrem jako Ústavní soud - s vyzdvižením postulátu smluvní svobody a ochrany účastníků smluvních vztahů¹³. Ve světle rozhodnutí Nejvyššího soudu je však zároveň požadavek ochrany účastníků

7 Výjimky z právních úkonů stanoví § 39 odst. 3 zákona č. 128/2000 Sb., § 18 odst. 3 a 4 zákona č. 129/2000 Sb. a § 36 odst. 3 zákona č. 131/2000 Sb.

8 § 85 zákona č. 128/2000 Sb., § 36 zákona č. 129/2000 Sb. a § 59 odst. 3 zákona č. 131/2000 Sb.

9 jež víceméně přejímá stanoviska předválečné civilněprávní nauky, svázané s živoucí existencí obecného občanského zákoníku z roku 1811

10 viz článek JUDr. Petra Čecha, LL.M. "Ještě k neplatnosti pro rozpor se zákonem", Právní fórum 03/2009, ASPI, a.s.

11 účelový

12 náleží Ústavního soudu ze dne 11. května 2005, sp.zn. II. ÚS 87/04

13 viz např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. října 2001, sp.zn. 28 Cdo 1632/2001 a ze dne 23. prosince 2004,

smluvních vztahů nerozlučně spjat s jejich dobrou vírou. Nejvyšší soud v této souvislosti opakovaně dospěl k závěru, že neplatnost právního úkonu je založena též v případech, kdy v jeho souvislosti dochází k jednání, které se přičítá dobrým mravům (popř. zásadám poctivého obchodního styku) nebo pro které byla osoba, jež právní úkon činí, uznána pravomocným rozsudkem vinnou ze spáchání trestného činu¹⁴. O takové případy půjde kupříkladu zejména při uzavírání tzv. lichevních smluv, tedy takových smluv, které smluvní strana uzavře, zneužívajíc něčí nezkušenosti, tísně nebo rozumové slabosti nebo něčího rozrušení, přičemž dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru¹⁵. Samotná skutečnost, že je dán hrubý nepoměr mezi vzájemnými plněními totiž podle současné právní úpravy neplatnost právního úkonu nezakládá¹⁶ - rozpor právního úkonu, který vykazuje nepoměr mezi vzájemnými plněními, se zákonem, je nastolen až v důsledku souvisejícího protiprávního jednání (zejména např. přijetí úplatku) osoby, která tento právní úkon činí.

Lze tak zobecnit, že neplatným pro rozpor se zákonem bude vždy též právní úkon, který je sice svým obsahem sám o sobě právně nezávadný, jenž však byl učiněn na podkladě jednání příčícího se dobrým mravům, popř. naplňujícího skutkovou podstatu trestného činu¹⁷, a to bez ohledu na to, zda se takového jednání dopustil pouze jeden z účastníků daného právního úkonu nebo všichni jeho účastníci¹⁸. Výjimkou, kdy neplatnost právního úkonu nenastane, pak bude pouze případ, kdy by neplatnost právního úkonu měla mít za následek další dodatečné poškození toho účastníka, který se v souvislosti s ním žádného protiprávního jednání nedopustil a svědčí mu dobrá víra.

Je-li právní úkon neplatný pro rozpor se zákonem, jde o tzv. neplatnost absolutní, tedy se na právní úkon hledí, jako by nebyl učiněn, neboť je neplatný od samého počátku. Absolutní neplatnosti se není třeba dovolávat, neboť k ní je přihlíženo z úřední povinnosti¹⁹.

Neplatnost právního úkonu územního celku pro rozpor se zákonem

V následujících odstavcích si vytvoříme porovnání jednotlivých, sub 4.2.1 popsaných zákonných zásad hospodaření územního celku a důsledků jejich porušení

1. Porušení obecné zásady péče řádného hospodáře

Zde se jedná právě o případ, kdy právní úkon, jenž byl územním celkem učiněn v rozporu se zásadami sub 4.2.1.1, nebude z pohledu ustálené rozhodovací praxe neplatným pro samotný svůj obsah, avšak jeho neplatnost může vycházet z okolností, za kterých byl učiněn. Tak bude neplatným kupříkladu právní úkon, jenž byl učiněn jménem obce jejím starostou ve shodném úmyslu s druhým účastníkem právního úkonu obohatit sebe a poškodit obec²⁰. V rámci případného dokazování však zpravidla bude obtížné prokázat, že pro obec nevýhodný právní úkon byl učiněn s tímto shodným úmyslem obou stran právního úkonu a ne např. pouze z neznalosti nebo nezkušenosti starosty obce.

2. Porušení zákazu ručení

Zde zákon výslovně stanoví, že porušení tohoto zákazu činí právní úkon od počátku neplatným.

sp.zn. 28 Cdo 440/2004

14 viz např. judikatura NS, Právní rozhledy č.11/2000 nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. května 2007, sp.zn. 30 Cdo 2705/2006

15 rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. dubna 23, sp.zn. 22 Cdo 1993/2001

16 na rozdíl od obecného občanského zákoníku z roku 1811

17 přičemž o vině za trestný čin může soud rozhodnout toliko v rámci trestního řízení

18 Od výše popsaných případů je třeba odlišit případ, kdy samotný obsah právního úkonu zakládá rozpor s dobrými mravy – na tento případ občanský zákoník ovšem výslovně v § 39 pamatuje.

19 Tím není vyloučeno, že může být dán naléhavý právní zájem na jejím výslovném určení soudním rozhodnutím – viz níže.

20 k tomu analogicky rozsudek Nejvyššího soudu z 21. srpna 2000, sp.zn. 22 Cdo 871/2000

3. Nezveřejnění záměru

Tak i zde zákon výslovně stanoví, že pro nezveřejnění záměru (bylo-li zveřejnění podle zákona povinné) je právní úkon od počátku neplatný. Neplatnost právního úkonu však nezpůsobuje toliko nezveřejnění záměru vůbec, nýbrž i některé jeho zásadní vady, které mají za následek, že účel zveřejnění je popřen²¹. Takovou zásadní vadou bude kupříkladu zejména neurčité označení předmětné nemovitosti nebo její následné zcizení v rozporu s obsahem již zveřejněného záměru²².

Cena nižší než cena v místě a čase obvyklá

Zásada přiměřenosti ceny za úplatný převod majetku územního celku je konkretizací obecné zásady uvedené sub 4.2.1, přičemž pro její porušení v plném rozsahu platí řečené sub 3.2.1. Otázkou je, zda je neplatným právní úkon, při němž byla sjednána cena nižší než v místě a čase obvyklá, přičemž taková výše sjednané ceny byla vzhledem ke všem okolnostem opodstatněna, avšak nedošlo žádnou formou k jejímu zdůvodnění²³. Domníváme se s ohledem na ustálenou rozhodovací praxi soudů, že pouhý nedostatek odůvodnění nižší ceny (jehož náležitosti nejsou zákonem nijak předepsány) neplatnost právního úkonu způsobit nemůže.

Neschválení zastupitelstvem

Zde zákon výslovně stanoví, že právní úkony, které vyžadují schválení zastupitelstva obce, popřípadě rady obce, jsou bez tohoto schválení od počátku neplatné.

4.2.3 Možnosti dovolat se sankce za porušení povinností územního celku při hospodaření s jeho majetkem

Jak bylo řečeno výše, je neplatnost právního úkonu pro rozpor se zákonem neplatností absolutní, což znamená, že se na takto neplatný právní úkon hledí, jako by nebyl učiněn a k jeho neplatnosti je přihlíženo vždy z úřední povinnosti. V praxi jsou však právě občané měst a obcí nezřídkou nuceni bezmocně přihlížet realizaci právního úkonu, kterým je jejich obec poškozena a který ve skutečnosti stíhá absolutní neplatnost pro některý z důvodů uvedených výše. Žádný orgán veřejné správy ani soud přitom sám od sebe nevystoupí a neprohlásí takový právní úkon za neplatný, natož aby jeho realizaci jakkoli zabránil. Že je třeba přihlídnout k absolutní neplatnosti právního úkonu z úřední povinnosti, znamená pouze to, že si o případné neplatnosti právního úkonu učiní úsudek soud nebo jiný orgán v rámci jakéhokoli u něho probíhajícího řízení, avšak vyvolání řízení, v němž by meritem věci bylo právě vyslovení neplatnosti právního úkonu, je za současného pojetí aktivní žalobní legitimace velmi obtížné, ne-li prakticky nemožné.

Podle § 80 písm. c) občanského soudního řádu se lze ovšem přímo žalobou domáhat určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je-li na tom naléhavý právní zájem. Existence naléhavého právního zájmu však přitom tvoří nutnou, neopominutelnou (byť ne jedinou) podmínku toho, aby žalobě o určení mohlo být vyhověno. Žalobce tedy, chce-li být ve sporu úspěšný, musí vedle samotného obsahu určení, jehož se domáhá, unést břemeno tvrzení a břemeno důkazní taktéž ohledně toho, zda je na jeho straně dán naléhavý právní zájem na takovém určení. Jde-li o určení neplatnosti právního úkonu územního celku, jímž územní celek způsobem, který je v rozporu se zákonem, nakládá s veřejným majetkem, stojí pak za zamýšlením otázka, zda je či není dán naléhavý právní zájem na určení neplatnosti takového právního úkonu na straně osob, kteří se

²¹ viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. října 2004, sp.zn. 28 Cdo 1684/2004

²² Záměr může obsahovat rovněž účel, pro jaký má být nemovitost nabyvatelem využita, přičemž z hlediska splnění povinnosti územního celku zveřejnit záměr musí být reflektován rovněž tak obsahem učiněného právního úkonu – viz např. rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích – pobočka Tábor ze dne 29. března 2007, sp.zn. 15 Co 21/2007.

²³ § 39 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., § 18 odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb. a § 36 odst. 2 zákona č. 131/2000 Sb.

prostřednictvím placení daní přímo podílejí na skladbě příjmů do rozpočtu tohoto územního celku – tedy zejména jeho občanů.

K otázce naléhavého právního zájmu, a to i ve vztahu k žalobám o určení neplatnosti právních úkonů územních celků, existuje bohaté množství judikatury. Tak zejména Nejvyšší soud dovodil, že naléhavý právní zájem na určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, nemá jen ten, kdo je účasten právního vztahu nebo práva, o něž v řízení jde, nýbrž i ten, jehož právní postavení by vyhověním žalobě mohlo být příznivě dotčeno²⁴. Nejvyšší soud v minulosti již několikrát řešil otázku existence naléhavého právního zájmu v případě nezveřejnění záměru obce prodat nemovitý majetek a vyřešil ji tak, že uznal existenci naléhavého právního zájmu u osob, z jejichž tvrzení vyplývá, že na základě pochybení ze strany obce jim byla buď vůbec odňata možnost účastnit se zákonem předvídaného nabídkového řízení v důsledku nezveřejnění záměru podle § 39 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb. nebo jim tato možnost byla dodatečně zmařena chybným postupem obce po jeho zveřejnění (např. nedodržení lhůty pro předložení nabídek)²⁵. V současné době však Nejvyšší soud bohužel ustupuje od dosavadního "velkorysého" pojetí žalobní legitimace ohledně určovacích žalob týkajících se právních úkonů územního celku, když po mnohaletém sporu v kauze prodejny Lidl v Táboře zrušil v řízení o dovolání všechny dosavadní pozitivní rozsudky soudů nižších stupňů a věc vrátil Okresnímu soudu v Táboře k novému projednání a rozhodnutí za současného vyslovení závazného právního názoru, že v případě žalobce, který tvrdil své vyřazení ze soutěže v důsledku dodatečné změny účelu prodeje předmětných nemovitostí až po zveřejnění záměru, žalobní legitimace dána není²⁶. Otázka, je-li za současné právní úpravy možné dovodit existenci naléhavého právního zájmu zejména občana územního celku, který svůj naléhavý právní zájem na určení neplatnosti právního úkonu bude odůvodňovat tím, že svou ekonomickou aktivitou přispívá do místního rozpočtu, a který se cítí být poškozen tím, že s jeho penězi, kterými do rozpočtu daného územního celku přispívá, je nakládáno nevhodně (např. prodejem za nepřiměřeně nízkou cenu), přičemž právní úkon, jímž takto bylo s "jeho" majetkem nevhodně naloženo, je podle zákona neplatný, se tedy pomalu stává uzavřenou a nezbyvá, než se buď pokusit navzdory nepříznivému trendu v soudní judikatuře touto oblastí dále prokázat cestu²⁷, popř. ještě lépe usilovat o zásadní změnu legislativy, jež by usnadnila přístup občanů územních celků k soudní ochraně jejich práva na hospodárné nakládání s veřejnými financemi. Nelze totiž spoléhat na to, že se jménem územního celku budou domáhat určení neplatnosti jeho právního úkonu ti, kdo jsou sami na jeho učinění vinni (dovodit naléhavý právní zájem u územního celku v pozici žalobce na určení neplatnosti jím učiněného právního úkonu by přitom bylo vždy nepoměrně snadnější než u žalobce – třetí osoby).

4.2.4 Závěr

Lze shrnout, že současná zákonná úprava zásad hospodaření s majetkem územního celku a možností zjednat nápravu v případě jejich porušení se jeví nedostatečnou a neschopnou veřejný majetek účinně bránit proti jeho úmyslnému zmenšování. Občanské sdružení Oživení proto vypracovalo návrh změny zákonů o obecním a krajském zřízení, která by mohla mohlo napomoci k tomu, aby majetek územních celků byl lépe chráněn proti nedbalému nebo zlovolnému nakládání.

²⁴ viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2007, sp.zn. 30 Cdo 2509/2006

²⁵ viz tentýž rozsudek jako v předchozí poznámce nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. července 2004, sp.zn. 28 Cdo 2453/2003

²⁶ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. února 2009, sp.zn. 28 Cdo 4813/2007

²⁷ Jistou teoretickou alternativní možností představuje intervence u státního zastupitelství, aby ono podalo příslušnou žalobu na určení neplatnosti právního úkonu ve smyslu § 42 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů. Otázka, zda státnímu zastupitelství svědčí ve smyslu § 42 zákona č. 283/1993 Sb. oprávnění podat žalobu na neplatnost nevhodného právního úkonu územního celku, který je neplatný z důvodu souvisejícího jednání zakládajícího rozpor s dobrými mravy, však též zůstává z pohledu praxe otázkou nezodpovězenou. K oprávněnosti státního zastupitelství podat tuto žalobu v případě nezveřejnění záměru – viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. dubna 2001, sp.zn. 20 Cdo 899/99.

4.3 Hospodárné nakládání s majetkem: návrh legislativního řešení

Navrhovaná novela stojí na 3 základních bodech:

- právní úkony územního celku vedoucí ke zcizení, pronájmu nebo výpůjčce nemovitého majetku územního celku budou moci být činěny výhradně na základě obchodní veřejné soutěže, kde závazným kritériem pro hodnocení nabídek bude vždy, nejde-li o darování, nejvyšší nabídková cena; namísto prodeje na základě proběhnuvší obchodní veřejné soutěže bude též možné prodat nemovitý majetek ve veřejné dražbě podle zvláštního právního předpisu,
- výslovné zakotvení neplatnosti právního úkonu, kterým byl při úplatném převodu movitý majetek územního celku zcizen za cenu, která je nižší než cena v daném místě a čase obvyklá (s výhradou existence veřejného zájmu),
- stanovení zákonné žalobní legitimace pro občany územního celku, právnické osoby, které mají na jeho území sídlo, jakož i majitele nemovitostí, nacházejících se na jeho území a cizí státní příslušníky s trvalým pobytem v jeho obvodu v případech pochybení územního celku při nakládání s movitým a nemovitým majetkem a obrácení důkazního břemene k tíži územního celku.

4.3.1 Principy navrhované právní úpravy

Ve vztahu k nemovitému majetku územně samosprávného celku staví návrh novely na zásadách úplatnosti jeho poskytnutí a obligatornosti veřejné soutěže s jednoznačným ekonomickým kritériem nejvyšší ceny nabídky, a to pod sankcí neplatnosti právního úkonů učiněného v rozporu s těmito zásadami, přičemž však uplatnění těchto zásad bude moci být vyloučeno rozhodnutím zastupitelstva učiněným kvalifikovanou většinou. Již samotné vyhlášení veřejné soutěže (nikoli pouze učinění finálního právního úkonu) bude muset schválit zastupitelstvo. Zcela nově dává – vedle zachování dosavadní teoretické možnosti žalobní legitimace dané procesními předpisy – občanům územně samosprávného celku a některým dalším kategoriím osob žalobní legitimaci k podání žaloby na určení neplatnosti právního úkonu k obecnému soudu. Možnost domoci se určení neplatnosti právního úkonu územně samosprávného celku bez překážky v podobě důkazního břemene ohledně naléhavého právního zájmu je významným nástrojem k ochraně veřejného rozpočtu. Neplatnost právního úkonu přitom bude vymezena taxativním způsobem a nadále bude třeba vykládat ji restriktivně v souladu s principem právní jistoty ve smluvních vztazích. Výše uvedená pravidla pro nakládání s nemovitým majetkem se nyní nově týkají rovněž právnických osob založených územně samosprávným celkem – nejčastěji obchodních společností.

Posílena je obdobným způsobem rovněž ochrana movitého majetku územně samosprávného celku, zde však není dán požadavek veřejné soutěže a nahrazuje jej závazný požadavek přiměřenosti ceny v zásadě tak, jak tomu je doposud za stávající právní úpravy.

4.3.2 Návrh novely zákona č. 128/2000, o obcích

(Uvádíme novelou dotčené paragrafy v úplném znění s tučně vyznačenými navrženými změnami. Analogické návrhy pro novelizaci zákona o krajích a zákona o hl. m. Praze naleznete na konci pracovního sešitu v celkovém znění návrhu novely.)

§ 39

(1) Nemovitý majetek obce může být zcizen nebo poskytnut pouze za úplatu. Záměr obce prodat, směnit nemovitý majetek, pronajmout jej nebo jinak zatížit ve prospěch třetích osob obec vyhlásí formou veřejné obchodní soutěže podle zvláštního zákona^{15c} zveřejněním po dobu nejméně 15 dnů před rozhodnutím v příslušném orgánu obce vyvěšením na úřední desce^{3b)} obecního úřadu, aby se k němu mohli zájemci vyjádřit a předložit své nabídky. Záměr může být podmíněn určitým účelem, avšak rozhodným kritériem pro hodnocení nabídek, které tento účel splňují, je vždy nejvyšší částka nebo hodnota majetkového protiplnění, které má obec obdržet. Záměr může obec též zveřejnit způsobem v místě obvyklým. Nemovitost se v záměru označí údaji podle zvláštního zákona^{15a)} platného ke dni zveřejnění záměru.

(2) Pokud obec nevyhlásí obchodní veřejnou soutěž způsobem podle tohoto zákona nebo je její průběh v rozporu s tímto nebo zvláštním zákonem^{15c} nebo uzavře smlouvu, která svým obsahem porušuje účel záměru, nebo vybere jinou nabídku než nabídku nejvyšší částky nebo hodnoty protiplnění, je právní úkon od počátku neplatný. To neplatí, jestliže obec prodá nemovitý majetek ve veřejné dražbě podle zvláštního právního předpisu^{15d}.

(3) Žalobu na určení neplatnosti právního úkonu může podat kterýkoli občan obce nebo právnická osoba, která má na území obce sídlo, jakož i osoby uvedené v § 16 odst. 3 a § 17 do 1 roku od dne, kdy byl učiněn. Soulad vyhlášení a průběhu obchodní veřejné soutěže s tímto nebo zvláštním zákonem^{15c}, jakož i soulad obsahu smlouvy se zveřejněným záměrem a výběr nabídky nejvyšší částky nebo hodnoty protiplnění je v takovém případě povinna prokázat obec. Právo kohokoli domáhat se určení neplatnosti právního úkonu podle zvláštního zákona^{15e} tím není dotčeno.

(4) Ustanovení odstavce 1 až 3 se použijí i na záměr obce učinit právní úkon, jímž má dojít ke změně právního úkonu, na který se vztahovala povinnost zveřejnění záměru podle odstavce 1, a na záměr obce uzavřít smlouvu o smlouvě budoucí, jejímž předmětem bude nemovitý majetek ve vlastnictví obce.

(5) Ustanovení odstavce 1 se nepoužije, jde-li o

a) prodej bytů, nebytových prostor a domů s byty a nebytovými prostory nájemníkům těchto bytů nebo nebytových prostor nebo jimi založeným bytovým družstvům,

b) pronájem bytů a hrobových míst,

c) pronájem, výpůjčku nebo půjčku majetku obce na dobu kratší než 30 dnů,

d) pronájem, výpůjčku nebo půjčku příspěvkové organizaci anebo jiné osobě zřízené nebo založené obcí,

e) prodej pozemku zastavěného stavbou ve vlastnictví kupujícího, včetně přilehlé plochy, která svým umístěním a využitím tvoří se stavbou neoddělitelný celek,

f) prodej majetku obce, kterým se realizuje zákonné předkupní právo,

g) prodej, směnu, pronájem nebo jiné zatížení nemovitého majetku obce, jestliže je k němu obec povinna na základě smlouvy o smlouvě budoucí, kterou obec uzavřela v souladu s odstavci 1, 2 a 4, a jestliže se smluvní podmínky smlouvy, která má být uzavřena, od smlouvy o smlouvě budoucí neodchylují,

1 ^{5c} § 281 a následující zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

1 ^{5d} zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů

1 ^{5e} § 80 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

h) případy hodné zvláštního zřetele, o nichž rozhodne zastupitelstvo třípětinovou většinou všech členů zastupitelstva; v takovém případě je však vždy třeba alespoň zveřejnit záměr podle odstavce 1.

(6) Ustanovení odstavců 1 až 4 a odstavce 5 písm. a) až g) se použijí přiměřeně i na právní úkony právnických osob, které obec zřídila nebo založila nebo ve kterých má většinu hlasovacích práv. Ustanovení odstavce 5 písm. h) se nepoužije. Povinnost zveřejnění záměru je splněna vyvěšením na úřední desce^{3b)} obecního úřadu v souladu s odstavcem 1.

§ 39a

(1) Při úplatném převodu nebo pronájmu movitého majetku se cena nebo nájemné sjednávají alespoň ve výši, která je v daném místě a čase obvyklá, ledaže veřejný zájem odůvodňuje cenu nebo nájemné nižší nebo darování, výpůjčku nebo půjčku anebo nejde-li o cenu regulovanou státem. Nejsou-li při úplatném převodu nebo pronájmu movitého majetku cena nebo nájem sjednány alespoň ve výši, která je v daném místě a čase obvyklá, a není-li současně dán veřejný zájem na ceně nebo nájemném nižším nebo na darování, výpůjčce či půjčce, je právní úkon od počátku neplatný.

(2) Žalobu na určení neplatnosti právního úkonu může podat kterýkoli občan obce nebo právnická osoba, která má na území obce sídlo, jakož i osoby uvedené v § 16 odst. 3 a § 17 do 1 roku od dne, kdy byl učiněn. Obvyklost ceny nebo nájemného, popř. existenci veřejného zájmu na jejich snížení je v takovém případě povinna prokázat obec. Právo kohokoli domáhat se určení neplatnosti právního úkonu podle zvláštního zákona^{15e} tím není dotčeno.

§ 85

Zastupitelstvu obce je dále vyhrazeno rozhodování o těchto majetkoprávních úkonech:

- a) nabytí a převod nemovitých věcí včetně vydání nemovitostí podle zvláštních zákonů, převod bytů a nebytových prostorů z majetku obce,
- b) poskytování věcných darů v hodnotě nad 20 000 Kč a peněžitých darů ve výši nad 20 000 Kč fyzické nebo právnické osobě v jednom kalendářním roce,
- c) poskytování dotací nad 50 000 Kč v jednotlivých případech občanským sdružením, humanitárním organizacím a jiným fyzickým nebo právnickým osobám působícím v oblasti mládeže, tělovýchovy a sportu, sociálních služeb, podpory rodin, požární ochrany, kultury, vzdělávání a vědy, zdravotnictví, protidrogových aktivit, prevence kriminality a ochrany životního prostředí,
- d) uzavření smlouvy o sdružení a poskytování majetkových hodnot podle smlouvy o sdružení, jehož je obec účastníkem,
- e) peněžité i nepeněžité vklady do právnických osob,
- f) vzdání se práva a prominutí pohledávky vyšší než 20 000 Kč,
- g) zastavení movitých věcí nebo práv v hodnotě vyšší než 20 000 Kč,
- h) dohody o splátkách s lhůtou splatnosti delší než 18 měsíců,
- i) postoupení pohledávky vyšší než 20 000 Kč,
- j) uzavření smlouvy o přijetí a poskytnutí úvěru nebo půjčky, o poskytnutí dotace, o převzetí dluhu, o převzetí ručitelského závazku, o přistoupení k závazku a smlouvy o sdružení,
- k) zastavení nemovitých věcí,
- l) vydání komunálních dluhopisů,
- m) vyhlášení veřejné obchodní soutěže nebo uzavření smlouvy o provedení dražby podle § 39 odst. 1,**
- n) schválení výjimky podle § 39 odst. 5 písm. h).**

^{1 5e} § 80 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

4.3.3 Výklad novelizovaných ustanovení

(Výběr ze zvláštní části důvodové zprávy k návrhu novely. Celou důvodovou zprávu naleznete na konci pracovního sešitu v celkovém znění návrhu novely.)

K § 39 odst. 1

Ustanovení § 39 se nyní dotýká pouze právních úkonů vedoucích k dispozicím s nemovitým majetkem obce. Nemovitý majetek obce může být zcizen nebo jinak poskytnut pouze za úplatu, a to formou veřejné obchodní soutěže nebo veřejné dražby (viz výjimka podle odstavce 2). Závazným kritériem výběru je zde nejvyšší nabídková cena v kombinaci s případným splněním účelu daným pro zamýšlený právní úkon (např. prodej budovy za účelem vybudování multifunkčního objektu občanské vybavenosti).

K § 39 odst. 2

Jsou taxativně vyčteny případy, kdy nastupuje absolutní neplatnost právního úkonu. V souladu s judikaturou Nejvyššího soudu k otázce absolutní neplatnosti je třeba vyvodit, že v případech, na které ustanovení odstavce 2 nepamatuje, se o neplatnost právního úkonu nejedná.

K § 39 odst. 3

Určení neplatnosti právního úkonu podle odstavce 2 se mohou domáhat osoby uvedené v odstavci 3, a to v lhůtě jednoho roku ode dne, kdy byl právní úkon učiněn, přičemž důkazní břemeno ohledně tvrzení souladu právního úkonu se zákonem je zde z rozhodující části přesunuto na obec. Žalobce zde nebude muset prokazovat naléhavý právní zájem. Obecný přístup k soudu v řízení o žalobě na určení neplatnosti právního úkonu podle procesních předpisů zde není vyloučen.

K § 39 odst. 4

Aby nedocházelo k obcházení zákona, vztahuje se režim nakládání s nemovitým majetkem obce podle předchozích odstavců rovněž na změny právního úkonu a smlouvy o smlouvě budoucí.

K § 39 odst. 5

Jsou převzaty a modifikovány výjimky podle předchozí právní úpravy. Jinak jsou výjimky rozšířeny o výjimku privatizaci bytů tak, jak k ní v současné době již dochází, a výjimku spočívající v rozhodnutí zastupitelstva učiněném kvalifikovanou většinou členů zastupitelstva, kterou bude režim nakládání s nemovitým majetkem obce podle předchozích odstavců vyloučen.

Výše uvedený režim nakládání s nemovitým majetkem obce bude napříště platit i pro všechny osoby založené nebo zřízené obcí.

K 39a

Nové ustanovení § 39a stanovuje obdobný režim i pro nakládání s movitými věcmi ve vlastnictví obce, avšak není zde vyžadována obchodní veřejná soutěž a místo ní zde platí zásada přiměřenosti ceny s výjimkou případů, kdy je dán veřejný zájem na tom, aby se tato zásada neuplatnila, popř. aby movitá věc byla zcizena z majetku obce nebo jinak poskytnuta bezúplatně.

K § 85

Zastupitelstvu bude napříště vyhrazeno rovněž rozhodování o zveřejnění záměru podle § 39. Tato změna je odůvodněna nepříznivou praxí, kdy zastupitelstvo je dotlačováno ke schválení právního úkonu na základě záměru, který již byl na pokyn starosty nebo rady obce bez vědomí zastupitelstva zveřejněn.

5. Vymahatelnost způsobených škod

Stejně jako zásadu nakládat s majetkem hospodárně, obsahují zákony upravující fungování územních samosprávných celků také povinnost vymáhat a nenechat promlčet škodu způsobenou územnímu celku. Opět však narážíme na nefunkčnost takového ustanovení, neboť nikde není stanovena sankce za neplnění této povinnosti, a stejně jako není nikoho z okruhu druhotně poškozených - občanů, kdo by mohl relevantně namítat neplatnost právního úkonu učiněného územně samosprávným celkem, není taktéž nikoho, kdo by mohl uplatnit nároky územně samosprávného celku vůči třetím osobám - s výjimkou osob činných ve vedení územně samosprávného celku, které ale nezřídka jsou právě těmi, kdo způsobili škodu nebo učinili neplatný právní úkon.

Výzkumy vymáhání způsobených škod územními celky v praxi ukázaly, že vedení samospráv v plnění této povinnosti naprosto selhává. V případech pokut udělených Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže a v případech neopodstatněně vyvolaných a prohraných soudních sporů o informace dochází pouze výjimečně, v jednotkách procent případů, k vymáhání škody po odpovědných osobách. Vedení samospráv nezákonné postupy svých úředníků většinou kryje a netrestá, případně je samo vedení tím, kdo by se měl zodpovídat a škodu uhradit. Vedle problému, že se oprávněný poškozený personálně překrývá s osobou odpovědnou za škodu, se v praxi ukazuje jako překážka možného vymáhání osobní odpovědnosti za způsobenou škodu také absence záznamů o jmenovitém hlasování členů kolektivních orgánů, tedy zastupitelstva a rady.

Oživením navržená novela zavádí proto zcela nový institut: možnost, aby skupina nejméně tří členů zastupitelstva uplatnila nárok územně samosprávného celku vůči třetím osobám namísto starosty/primátora nebo hejtmana.

Novela dále obsahuje jmenovité zaznamenávání hlasování, v případě zastupitelstva na požádání kteréhokoli zastupitele, v případě rady povinně vždy.

5.1 Průzkum vymáhání škod územními samosprávnými celky na příkladu pokut udělených Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže

Cíl průzkumu:

- zda samospráva řeší způsobené škody (naplnění povinností ze zákona o obcích)
- do jaké míry jsou při zjišťování osobního pochybení samosprávy úspěšné
- zda a nakolik samospráva vymáhají způsobené škody po odpovědných osobách

Zkoumaný vzorek:

Pokuty udělené ÚOHS samosprávám za porušení zákona o veřejných zakázkách za léta 2005 – 2007. Celkem 77 pokut, analyzováno 71 případů.

Důvody výběru:

pokuta od ÚOHS je jasně vyjádřenou škodou vzniklou chybným postupem samosprávy rozhodnutí ÚOHS jsou veřejně přístupné na internetu

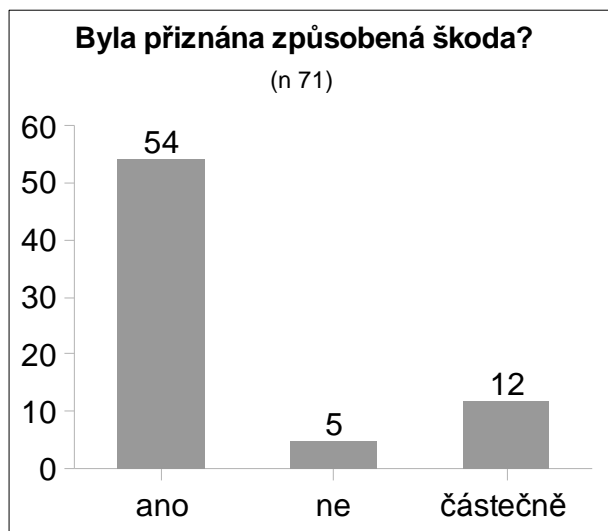
Zdroje dat:

sbírký rozhodnutí ÚOHS o udělení pokuty

odpovědi samospráv na žádosti o informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Výsledky průzkumu:

1) Přiznání způsobené škody

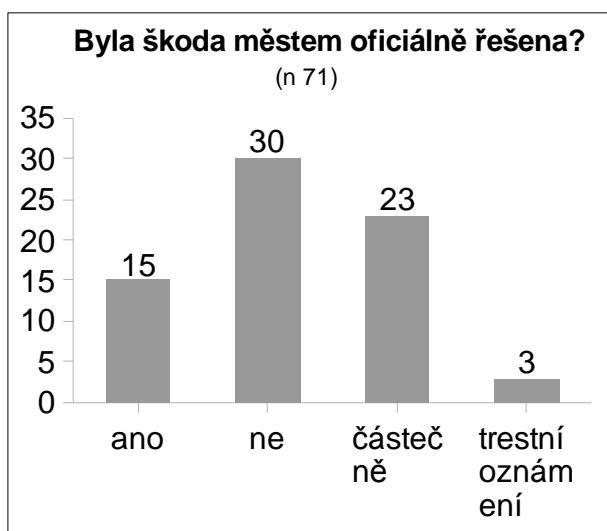

Hlavní zjištění:

- > většina samospráv (76%) si uvědomuje, že udělením pokuty jí byla způsobena škoda. Výjimku ve skupině s odpovědí "ano" tvoří 5 případů, kdy byla města zastoupena při zadávání VZ mandátářem a způsobenou škodu – pokutu hradil mandátář. *(Způsobená škoda byla uznána ve všech případech pouze do výše udělené pokuty. V případech špatně zadaných zakázek však může být skutečná škoda daleko vyšší, obtížně se však prokazuje.)*
- > ve 12 případech (17%) byla uznána škoda z části. Samospráva nesouhlasí s rozhodnutím ÚOHS, o výši udělené pokuty a o část pokuty se soudí²⁸.
- > v 5 případech samosprávy nesouhlasily s výši částky a soudí se o celou výši pokuty.

Většina samospráv (76%) souhlasila s udělenou pokutou a považuje ji za skutečnou výši škody. Zbytek (24%), v plné či částečné výši, podal žalobu u správního soudu.

2) Řešení způsobené škody

²⁸ Město Zlín uznalo pokutu ve výši 442.000. Kč, o zbytek ve výši 3.025.000 Kč je vedeno řízení u správního soudu.

Hlavní zjištění:

- > pouze v 15 případech (21%) samosprávy řešily škodu oficiální cestou – jednání a verdikt škodní komise, rady nebo zastupitelstva,
- > ve 30 případech (42%) se škodou samosprávy vůbec nezabývaly – porušily zákon o obcích²⁹,
- > u 23 případů (32%) bylo zřejmé, že škodu nějakým způsobem řešily, není však jasné jakým (žádné oficiální rozhodnutí orgánů města),
- > výjimečně ve 3 případech zvolila města "řešení" škody formou trestního oznámení – přesunula primární odpovědnost samosprávy za řešení škody na policejní orgány.

3) Zjištění osobní odpovědnosti

Hlavní zjištění:

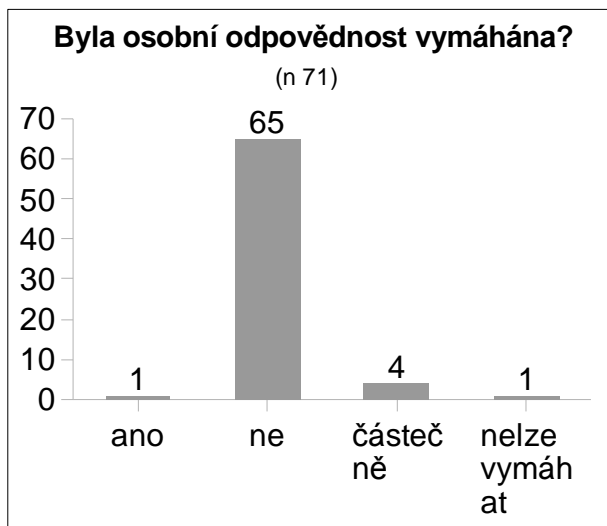
- > ve většině případů (66%) samosprávy nebyly schopny zjistit osobní odpovědnost za škodu. Jde o jasný důkaz selhávání samospráv v řešení způsobené škody,
- > v případech, kdy byla zjištěna osobní odpovědnost, se ve dvou případech jednalo o pochybení bývalých starostů a ve čtyřech případech o zaměstnance úřadu,
- > ve 13 případech zjistily částečnou odpovědnost za škodu³⁰,
- > v 5 případech dosud probíhalo zjišťování odpovědnosti (trestní řízení, forenzní audit) – vzhledem k dlouhému trvání se snižuje šance odhalit a napravit pochybení.

Samosprávy ve většině případů selhávají při zjišťování osobní odpovědnosti za způsobenou škodu, což v praxi potvrzuje teorii o rozšířené institucionální neodpovědnosti a posiluje atmosféru beztrestnosti při výkonu veřejné funkce.

²⁹ ustanovení § 38 odst. 1, 6 a 7 zákona č. 128/2000Sb. o obcích

³⁰ Ve 12 případech se přitom jedná pouze o město Zlín

4) Vymáhání osobní odpovědnosti

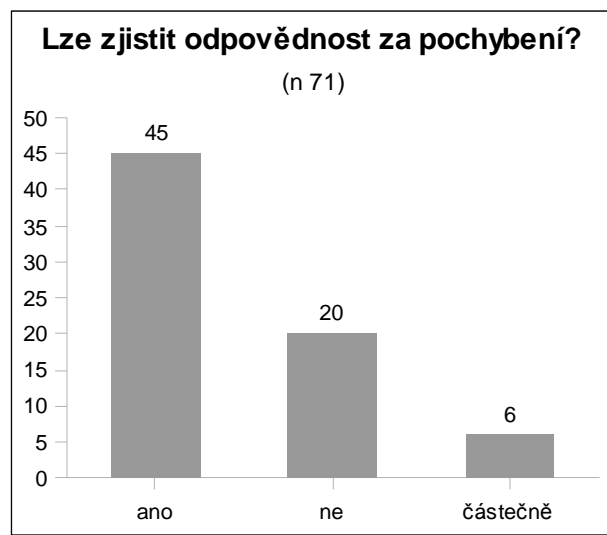

Hlavní zjištění:

- > ve většině případů (90%) nebyla škoda samosprávami vymáhána, což koresponduje s hodnotami grafu 3, přičemž nebyla často vymáhána ani v případech, kdy bylo zjištěno osobní zavinění,
- > pouze v 1 případě byla škoda plně uhrazena (mimo výjimku 5 případů, kdy byla škoda přímo zaviněna a uhrazena mandatářem - viz. graf 1),
- > ve 4 případech došlo k částečnému uhrazení škody, tzn. náhrada škody nepokryla konečnou výši škody.

Samosprávy v drtivé většině případů nejsou ochotny a schopny vymáhat ani jasně vyjádřenou výši škody verdiktem ÚOHS, a to často ani v případech, kdy byly interním šetřením zjištěny konkrétní osoby odpovědné za pochybení.

5) Potenciál zjistit osobní odpovědnost

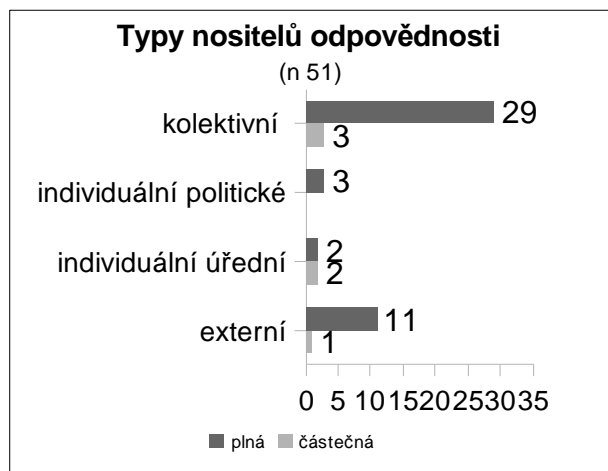
Hlavní zjištění:

- > v 63% případů bylo možné na základě verdiktu ÚOHS a odpovědí samospráv určit odpovědnost za způsobenou škodu, tzn. určit, na jaké úrovni samosprávy k pochybení došlo,
- > v 6 případech to bylo možné pouze částečně (více viz. graf 6),

> ve 20 případech jsme neměli k dispozici dostatečné informace pro zjištění odpovědnosti.

Obrovský rozdíl mezi počtem šesti případů skutečně zjištěné odpovědnosti a počtem 45 případů, kdy bylo možné tuto odpovědnost zjistit, zřetelně ilustruje neochotu a neschopnost samospráv domáhat se náhrady způsobené škody, a tedy rozsáhlé porušování zákona o obcích.

6) Typy nositelů odpovědnosti

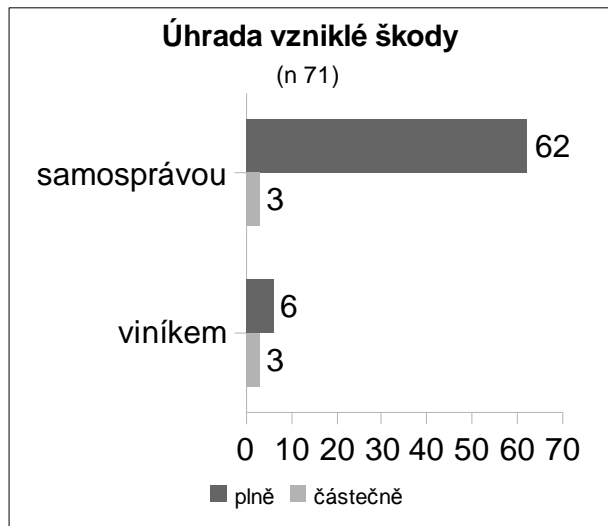
Hlavní zjištění:

(vycházíme již jen z případů, kdy bylo možné zjistit původ odpovědnosti za škodu)

- > ve většině případů odpovědnost ležela na kolektivních orgánech, tedy na radě, zastupitelstvu či hodnotící komisi (plně i částečně 62,7%),
- > méně často odpovědnost spočívala na externích subjektech – mandatářích (celkem 23,5%),
- > pouze v několika případech bylo příčinou škody individuální politické či úřední rozhodnutí (plně i částečně 13,8%).

Zjištění, že nositeli odpovědnosti za způsobené škody jsou nejčastěji kolektivní, vesměs politické orgány, vysvětluje neochotu i neschopnost samospráv nacházet konkrétní viníky způsobených škod. Zaprvé se zde ukazuje neustálé lpění na mylném předpokladu, že kolektivní povaha rozhodnutí neumožňuje postih jednotlivých členů kolektivních orgánů, a zadruhé se odhaluje systémová chyba ve struktuře fungování samospráv, která předpokládá, že vládnoucí politici budou vymáhat způsobenou škodu sami po sobě. Nefunkčnost stávající praxe ukazuje nutnost změny současné legislativy.

7) Úhrada vzniklé škody

Hlavní zjištění:

- > v absolutní většině případů (87%) způsobenou škodu plně hradila poškozená samospráva bez získání jakýchkoli náhrad od odpovědných osob (cca. 5,96 mil. Kč)
- > pouze v 6 případech byla plně hrazena subjektem, který škodu způsobil . Do této skupiny patří navíc zmíněné 4 výjimečné případy, kdy byla samospráva zastupována mandatářem

Analýza dospěla k výsledku, že škody způsobené nezákonnými postupy úředníků a politiků, které je možné ve většině případů identifikovat, hradí obvykle všichni občané samospráv prostřednictvím obecního rozpočtu. Vládnoucí politici na úrovni samospráv tak běžně porušují svou zákonnou povinnost domáhat se navrácení způsobené škody a okrádají tím své občany.

5.2 Průzkum úhrady škod územních samosprávných celků způsobených chybným postupem při vyřizování žádostí o informace

Shrnutí

V oblasti přístupu k informacím se často porušují zákony. Proto je zde i značné množství sporů. Žadatelé, kteří svůj zájem o informace nevzdají, dotáhnou věc až k soudu. Obvykle pak spor vyhrají, protože porušení zákona jsou často zcela zjevná a v příkrém rozporu s právními předpisy.

Jedinou „sankcí“ za chybný postup povinného subjektu jsou soudní náklady a náklady na zastupování protistrany³¹, které po prohraném sporu musí uhradit. Vzniká **otázka osobní odpovědnosti za takto způsobené škody**, které se hradí z veřejných prostředků. Ne vždy lze porušení právního předpisu, které má za následek úhradu nákladů z veřejných zdrojů, přičíst na vrub konkrétnímu úředníkovi jako způsobenou škodu. Je nutno rozlišovat.

Celkem lze snadno rozlišit tři různé stupně hrubosti porušení práva.

- > Případy, kdy nejistota, **zda žadateli lze poskytnout žádanou informaci, aniž by došlo k zásahu do jiných oprávněně chráněných práv a zájmů, je značná**. Pak se obvykle má za to, že povinný subjekt má spíše hájit ochranu takovýchto informací a žádosti „vzdorovat“ až k soudnímu sporu. Soud pak definitivně vyjasní, co chránit a co poskytnout. Tento přístup však není jediný možný – v některých zemích se přístup veřejnosti k informacím z veřejné správy nadřazuje i nad případné pochybnosti v detailech³².
- > Dále existují případy, kdy porušení práva, které posléze konstatuje soud, je sice z odborného hlediska zjevné, ale **nelze snadno charakterizovat jako zaviněné**³³. Obvykle úředník při slabé znalosti literatury a rozsudků podlehne (anebo ho rád využije) jakémusi zvykovému výkladu práva, chybné tradici, uvěří chybné interpretaci zákona na nějakém školení či od jiného právníka. Jde též o případy, kdy existuje, byť již překonaný, rozpor mezi rozsudky soudů (například ještě v r. 2003 rozhodl krajský soud Hradec Králové, že příspěvková organizace není povinným subjektem, podobně Městský soud Praha o Dopravním podniku hl.m. Prahy a.s.).
- > Nakonec však existují případy **přímého, příkrého a jednoznačného porušení právních předpisů**. Buď jde o případy nečinnosti, anebo o rozhodnutí v rozporu s běžně dostupnou odbornou literaturou a s dostupnými rozsudky soudů. Chybné rozhodnutí by mělo být posuzováno jako porušení pracovních povinností, neboť k těm patří též znalost prováděné agendy, zejména znalost odborné literatury a soudních rozhodnutí.

Úkolem průzkumu bylo zjistit, zda povinné subjekty vnímají takové případy jako porušení pracovních povinností, zda způsobenou škodu považují za srovnatelnou s jinými, již obecně přijatými formami způsobené škody (například poškození vozidla nedodržením dopravních předpisů, nedodržení povinnosti nepožívat v práci alkohol, svévolné rozhodnutí při obchodních vztazích, které způsobí přímou škodu anebo vyvolá úhradu soudních nákladů).

Závěry jsou převážně negativní:

Povinné subjekty **nerozlišují míru**, s jakou se rozhodnutí jejich pracovníka odchýlilo od

31 Zákon o svobodném přístupu k informacím neobsahuje, na rozdíl od mnoha jiných zahraničních úprav, žádné sankce.

32 Na začátku r. 2009 zahájil prezident USA B. Obama novou strategii otevřenosti veřejné (resp. státní) správy (Government on Sunshine). Jeden z principů, jehož provedení uložil své administrativě, je „presumpce otevřenosti“ („The Freedom of Information Act should be administered with a clear presumption: In the face of doubt, openness prevails“). Zdroj: Memorandum for the Heads of Executive Departments and Agencies Subject, ► The White House / Office of the Press Secretary / by Barack Obama, Jan 22 2009)

33 viz např. § 250 Zákoníku práce ((1) Zaměstnanec odpovídá zaměstnavateli za škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.), § 66 odst. 10 Obchodního zákoníku

skutečného právního stavu a tedy i předem předpokládatelného výsledku soudního sporu. Téměř ve všech případech **považují prohru u soudu jako zásah vyšší moci**, který nebyly schopny předvídat a předem se vyhnout škodám. Proto **nehodnotí chybný postup svých úředníků jako nesprávný pracovní postup**, porušení pracovních povinností a v dikci zákoníku práce „zaviněné porušení povinností při plnění pracovních úkolů“.

Cílem výzkumu bylo zjistit:

1. zda úřady (zde povinné subjekty dle zákona o svobodném přístupu k informacím) řeší způsobené škody (naplnění povinností ze zákona o obcích)
2. zda zjišťují osobní odpovědnost za způsobené škody
3. zda a nakolik vymáhají osobní odpovědnost za způsobené škody
4. zda na základě způsobených škod přijímají opatření k nápravě

Zkoumaný vzorek:

Rozsudky týkající se svobodného přístupu k informacím z let 2005 – 2007. Celkem **177 rozsudků**, z nich v poslední době analyzováno **51 případů** nejhrubšího porušení zákona.

Důvody výběru:

Úhrada soudních nákladů a nákladů za vlastní právní zastoupení je jasně vyjádřenou škodou vzniklou chybným postupem úřadu.

Rozsudky jsou získány z databází Otevřené společnosti o.p.s. (www.otevrete.cz), O. Kužílka a z internetu.

Zdroje dat:

- > pravomocné rozsudky krajských soudů a Nejvyššího správního soudu
- > odpovědi úřadů (povinných subjektů) na žádosti o informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím k vyhodnocovaným rozsudkům

Čas průzkumu:

Sběr dat jsme realizovali od prosince 2008 do dubna 2009, kdy jsme získali poslední údaje od povinných subjektů

Výběr statisticky vypovídajícího vzorku:

Klíčové pro toto zjišťování bylo **odlišit „škody“**, resp. **náklady**, vzniklé přirozeně z důvodu zodpovědného hledání správného právního názoru **od skutečných škod**, způsobených nezodpovědným ignorováním právních povinností.

Postup zjišťování

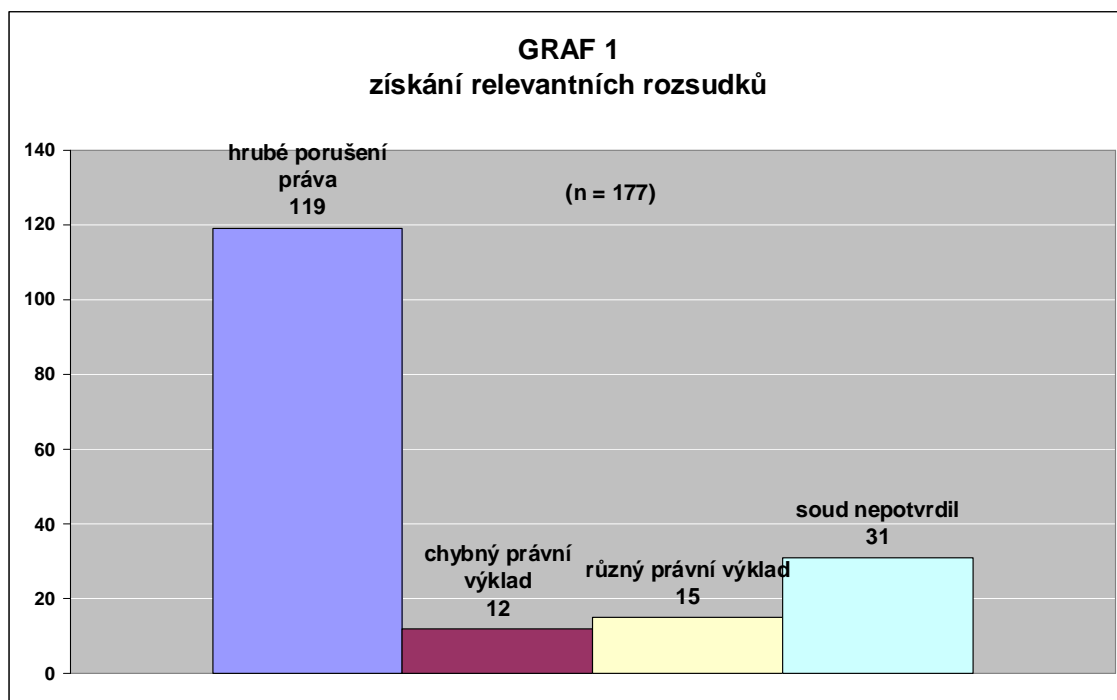
Zjišťování vycházelo z výchozího souboru **177 pravomocných rozsudků**. Přitom se neposuzovala vadná rozhodnutí soudů (která byla zrušena vyšším soudem).

Výchozí soubor byl podle obsahu rozsudku, zejména pasáže Odůvodnění, v níž soud vyjádřil své hodnocení věci, přehledu dostupné judikatury a znalosti odborné literatury, rozdělen na 4 skupiny:

- 0) soud nepotvrdil porušení práva
- 1) možnost různého právního výkladu při neexistenci judikatury a důvodné obavě z porušení jiných práv
- 2) chybný právní výklad při neexistenci judikatury, se zjevným obstrukčním cílem, přitom bez rizika porušení jiných práv poskytnutím informace (informace mohla být bez problémů poskytnuta, ale lze se „točit“ na různém právním výkladu)
- 3) nečinnost, hrubá právní chyba (např. nedostatek odůvodnění), postup zcela mimo zákonný

proces, výklad v rozporu s judikaturou, obstrukční zneužití zákona v rozporu s principy dobré správy

Ve skupině č. 3 se tak ocitlo 119 rozsudků (graf č. 1). To samo o sobě ukazuje, že v oblasti přístupu k informacím dochází k velmi častému a hrubému porušování práva. Odpovídá to i dlouhodobým sledováním této oblasti a statistice prohraných sporů, pokud se dostanou k odvolacímu orgánu anebo k soudu.

Pro podrobné zkoumání byla vybrána skupina cca 50ti poměrně nových rozsudků, konkrétně 52 rozsudky (2 pro případnou rezervu) z let 2006 – 2007, aby pro dožádané povinné subjekty bylo co nejnázší vyhledat k nim požadované informace. Vyřadily se též rozsudky s nepatrnou úhradou.

Zaslali jsme žádosti o poskytnutí informací k těmto 52 rozsudkům podle zákona č. 106/99 Sb. o svobodném přístupu k informacím. Celkem takto bylo formou elektronicky zasláné žádosti dožádáno 25 povinných subjektů, neboť některých se týkalo více rozsudků.

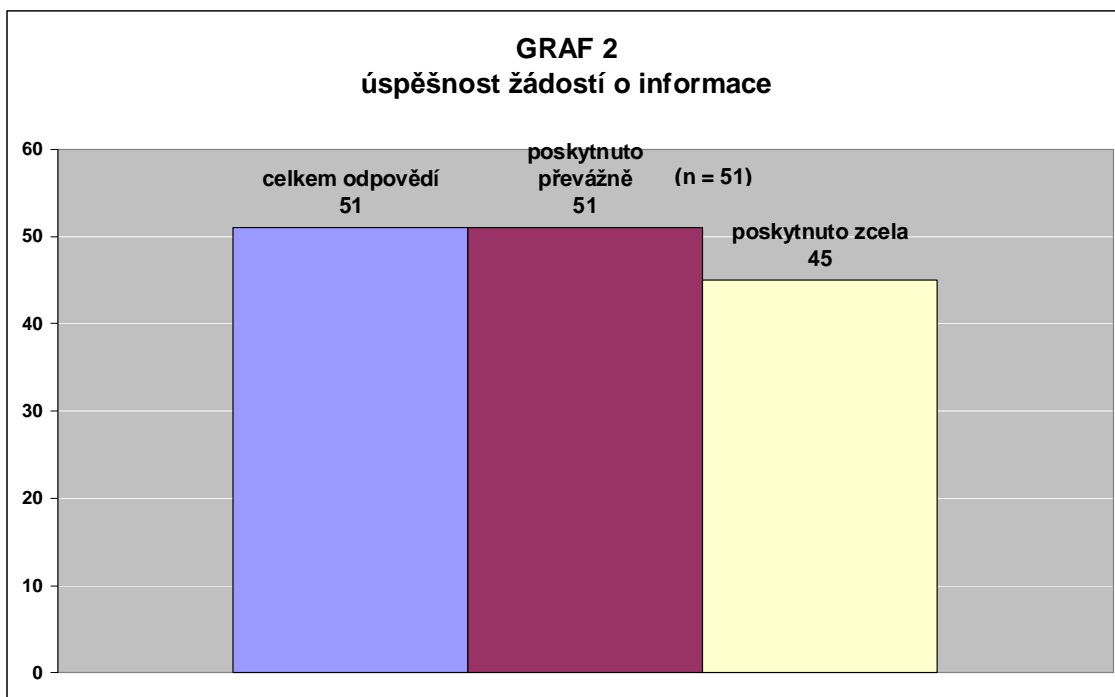
Dožádané povinné subjekty: Česká Lípa, Černošice, Galerie HMP, Hajany 2x, Kolín 2x, Krajský úřad Středočeského kraje 2x, Krajský úřad Jihočeského kraje, Krajský úřad Královéhradeckého kraje 4x, KrÚ Plzeňského kraje, Bor, Louny, ministerstvo dopravy 2x, ministerstvo financí, ministerstvo kultury, ministerstvo spravedlnosti, ministerstvo vnitra, ministerstvo zdravotnictví, ministerstvo místního rozvoje 14x, Moravskoslezský Kočov 2x, Hora Svaté Kateřiny, Ostrava, Policie ČR Správa Severomoravského kraje 2x, Smečno 2x, Roudnice n. Labem, Ředitelství silnic a dálnic, Strašice 4x.

Jeden rozsudek se ukázal být nepoužitelný, protože ač byla úhrada nákladů uhrazena, žalovaný podal úspěšnou kasační stížnost. K jednomu rozsudku se podařilo získat jen minimum informací. Ke konečnému vyhodnocení se tak podařilo plně využít 50 rozsudků, s jedním částečně využitým tedy celkový soubor představuje 51 rozsudek.

K získání informací bylo dále potřeba podat 20 stížností pro nečinnost, 4 stížnosti pro nesprávný postup a 3 x použít neformální postup ke snadnějšímu získání informací. V jednom případě bylo podáno odvolání proti nesprávnému Rozhodnutí o odmítnutí informace, kterému nadřazený orgán

vyhověl a povinný subjekt poté informaci poskytl. V jednom případě stížnosti nadřízený orgán rozhodl, že vzhledem ke zvláštnosti elektronického doručování a výpadku elektronické podatelny žádost povinnému subjektu nedorazila, nicméně doporučil mu ji následně doručit, což povinný subjekt učinil. V jednom případě, který se ale týká 13 rozsudků, byl podán rozklad (Ministerstvo místního rozvoje), který ministr zamítl. V tomto případě však ministerstvo již dříve část požadovaných informací poskytlo (stížnost a navazující rozklad se týká neúplného poskytnutí informací). Navíc v rozhodnutí o rozkladu de facto ministr poskytl zbývající, dosud neposkytnutou informaci (konkrétně sdělení, že požadovanou informaci se nepodařilo dohledat a pravděpodobně nikdy neexistovala). Jelikož bychom se případnou žalobou již jen domáhali formálního uznání práva na tuto informaci, od žaloby jsme upustili.

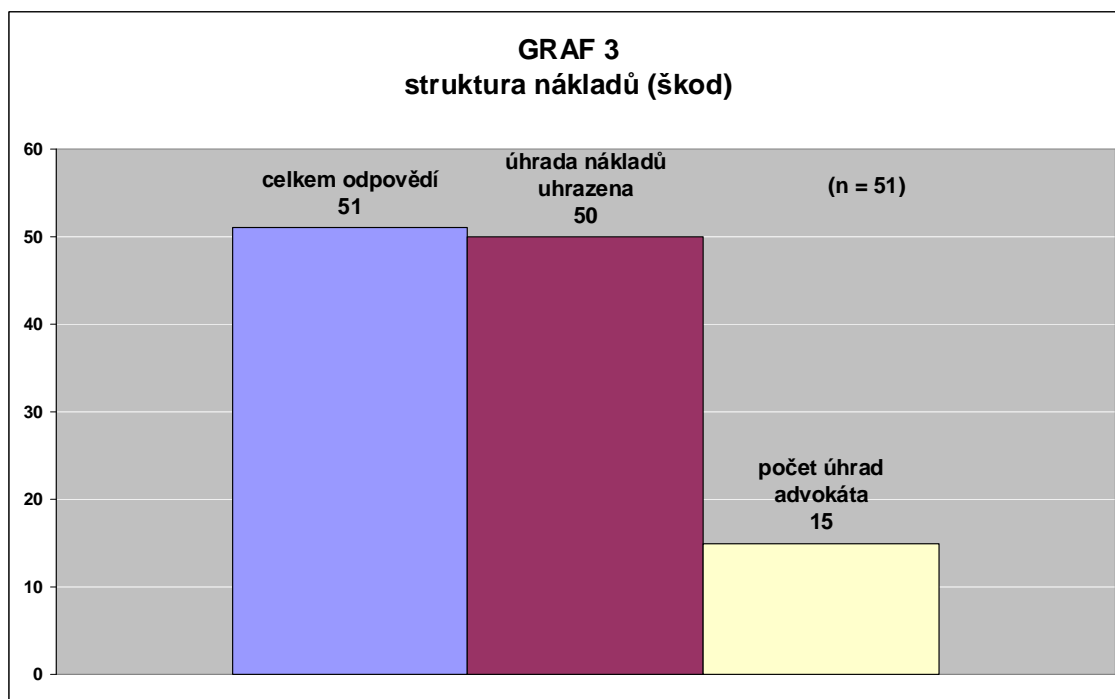
V některých zjišťovaných kritériích je tedy k dispozici více údajů, než je počet zcela zodpovězených žádostí.

Hlavní zjištění

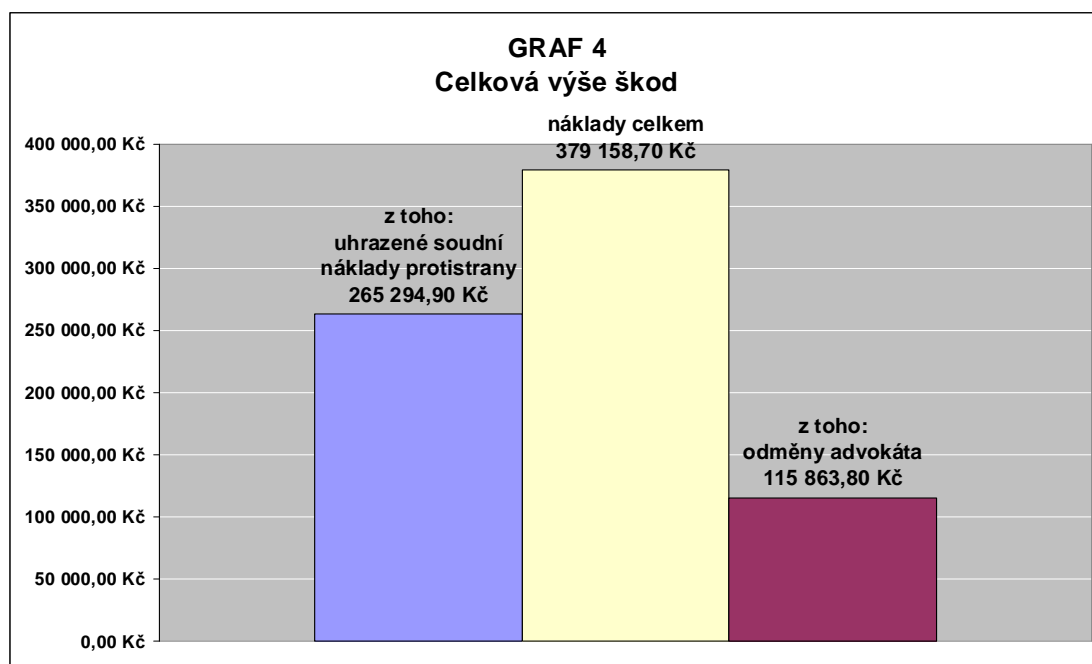
1) Struktura způsobených škod (úhrada nákladů)

- > Povinné subjekty ve 100% uhradí soudní náklady i náklady protistrany, vzepřít se rozsudku soudu v této části nepovažují za možné.
- > Povinné subjekty obvykle uhradí soudní náklady „bez mrknutí“. Situaci prohraného soudního sporu považují za „vyšší moc“, „osud“, „vis maior“, něco, s čím nemohly nic dělat.
- > Povinné subjekty se asi v jedné čtvrtině nechají zastupovat najatým advokátem.

2) Celková výše škod ve sledovaném vzorku

- > podle toho, co ukazuje vybraný vzorek 50 ti případů, škody vyvolané chybným odepíráním informací jsou v součtu velké, nepochybně srovnatelné s jinými typy škod, způsobenými nesprávným postupem orgánů veřejné moci
- > výše škod vyvolaná úhradou advokáta je významnou součástí celkových škod
- > při započtení i dalších případů, které nebyly předmětem průzkumu, lze například u Ministerstva místního rozvoje zodpovědně odhadnout škodu za poslední tři roky na více než 100 000 Kč. Značná část přitom byla vyvolána naprostou nečinností konkrétní pracovníce (nevyřizovala došlé žádosti o informace).

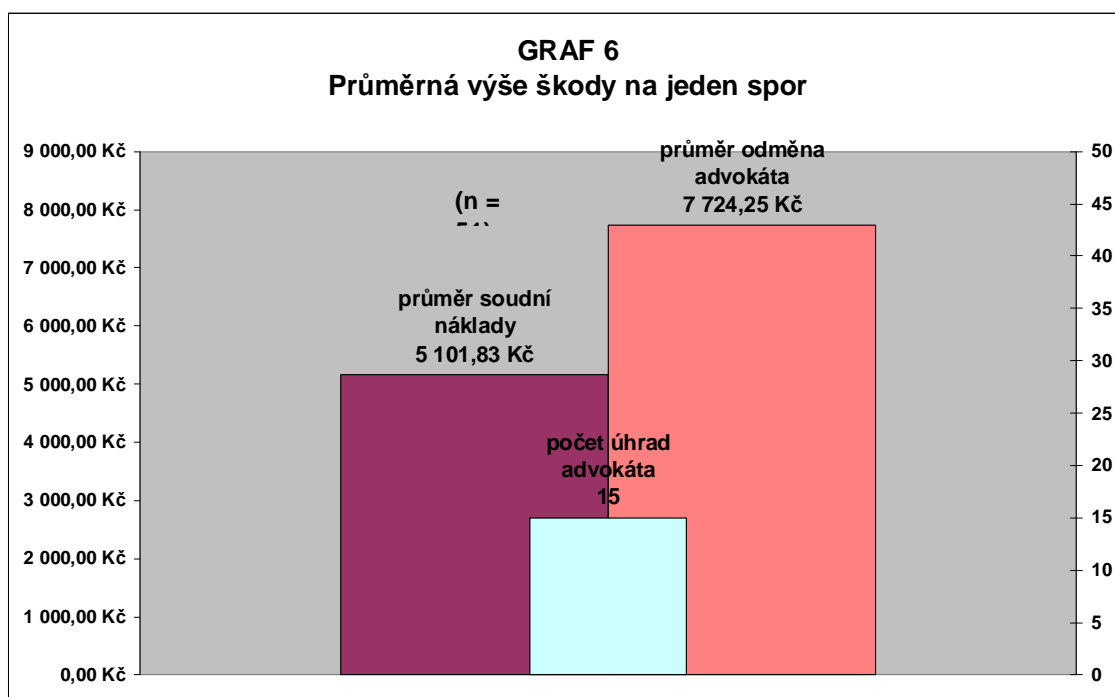

3) Škody podle jednotlivých povinných subjektů

- > I když vybraný vzorek rozsudků není sestaven tak, aby odpovídal celkovému stavu v oblasti sporů o informace (z hlediska typů subjektů, typů požadovaných informací atd.) ukazuje se, že v jednom povinném subjektu **může výše škody dosáhnout desítek až stovek tisíců Kč.**
- > Výše škod odpovídá jiným typům drobných škod, způsobovaných zaměstnanci svým zaměstnavatelům a běžně vymáhaných zaměstnavatelem (zaviněné dopravní nehody a poškození vozidel, zanedbání pracovních povinností atd.)
- > Průměrná výše škody na soudních a advokátních nákladech je **15 166 Kč**

4) Průměrná výše škody na jeden spor

- > V 51 případě, kdy byly uhrazeny soudní náklady (soudní poplatek a zastoupení protistrany), dosáhla jejich průměrná výše částky 5 100 Kč.
- > V 15 případech, kdy si povinný subjekt na svou obhajobu najal advokáta, dosáhla jeho průměrná odměna výše 7 725 Kč.

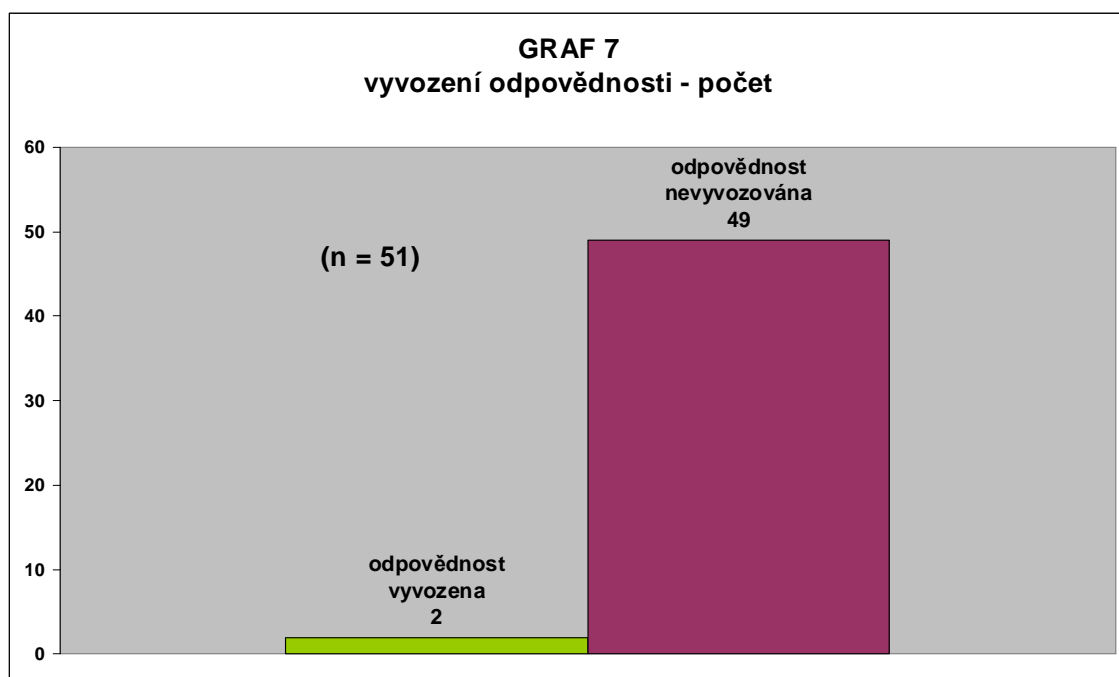
5) Vyvození osobní odpovědnosti

- drtivá většina povinných subjektů **nevyvozuje za chybný postup a způsobené škody žádnou osobní odpovědnost**
- přesto výjimečně k vyvození odpovědnosti dojde, přičemž v tom povinné subjekty **nespatřují právní problém**

Dva dotázané povinné subjekty vyvodily osobní odpovědnosti takto:

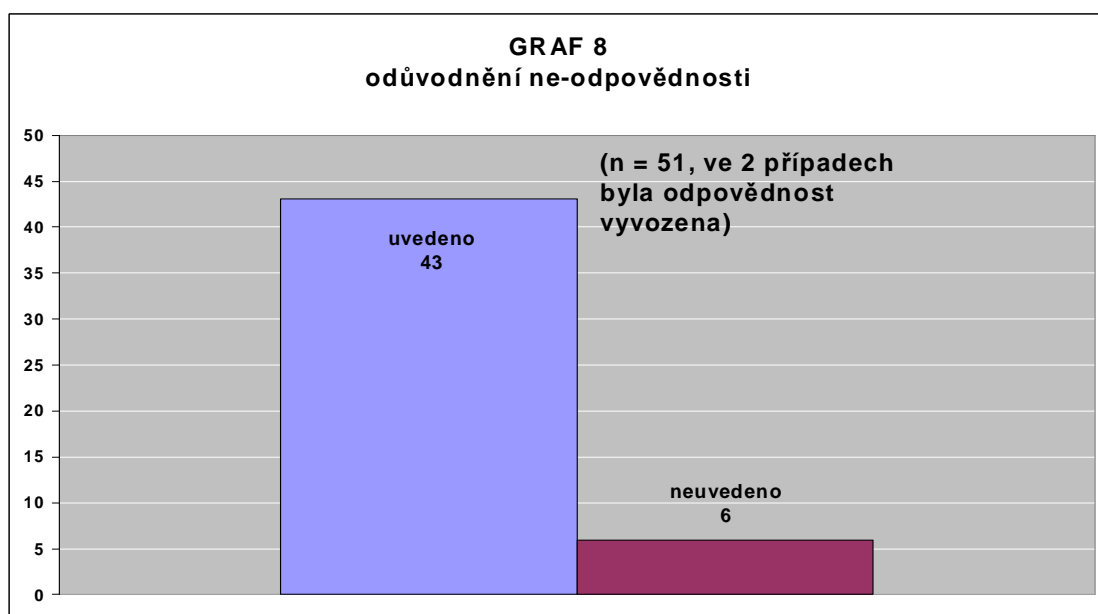
- > ukončení pracovního poměru (Ministerstvo spravedlnosti, odpovědný pracovník opakovaně porušoval povinnosti dle zákona o přístupu k informacím, vyvolal tak více prohraných soudních sporů)
- > neproplacené přesčasy ve výši 10.580.- Kč (Hora Svaté Kateřiny, problém se správným vedením elektronické podatelny)

- > **nikdo nepřistoupil k postupu dle pracovního práva**, tj. k regresní náhradě za způsobenou škodu srážkou ze mzdy.

5) Ne-vyvozování osobní odpovědnosti

- > Převládajícím postupem tedy je, že zaměstnavatel považuje škodu v podobě úhrady soudních nákladů protistrany, případně nákladů na své zastoupení advokátem, za „řízení osudu“ či **vis maior**, cosi neovlivnitelného, kde nelze hledat osobní selhání a odpovědnost.
- > Samotný **dotaz na odůvodnění**, proč nebyla vyvozována osobní odpovědnost, činil dotázaným povinným subjektům zjevné **obtíže**. Více než desetina se odpovědi zcela vyhnula, ostatní odpovědi jsou převážně konstrukcemi ex post či výmluvami.

Nejzajímavější uváděné důvody, proč nebyla vyvozována osobní odpovědnost (citace):

- > *Mezi jednotlivými složkami došlo k včasnému předání materiálů pro účely provedení konkrétních úkonů, došlo však k prodlužení v průběhu doručování kurýrní poštou. Rozhodla rada*

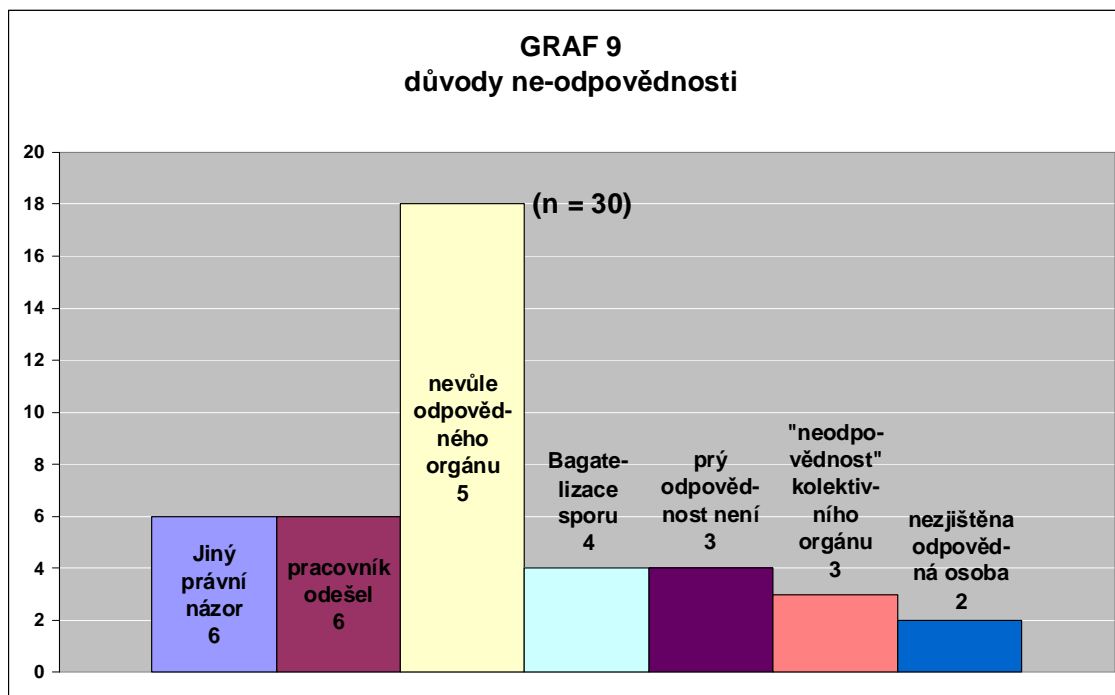
- města, vůči které jako kolektivnímu orgánu není možné pracovněprávní odpovědnost uplatnit.
- > Pracovníci byli na akreditovaném školení v Benešově informováni o tom, že se zápis z rady města, oproti zápisu z jednání zastupitelstva, neposkytuje.
 - > Otázkou zpřístupnění textu Smlouvy se zabývala rozkladová komise MF ČR.
 - > Postup zaměstnanců v daném případě vycházel z ustanovení vnitřní směrnice Jihočeského kraje
 - > Pověřený úředník jednal po dohodě s právním zástupcem města a na základě schváleného postupu radou města.
 - > U osob zpracovávajících rozhodnutí ministra vnitra nebyl k uplatnění pracovněprávní odpovědnosti důvod, neboť pouze vyhotovují návrh rozhodnutí podle usnesení rozkladové komise ministra vnitra. Ve věci pak rozhoduje ministr vnitra.

Vyskytují se i důvody zcela absurdní:

- > Pracovněprávní odpovědnost konkrétního zaměstnance za škodu není v tomto případě dána.
- > P. Švaňhal byl starostou obce a zastupitelstvo ho odmítlo jakkoli sankcionovat.
- > Nebyla vyvozována pracovně-právní odpovědnost, jelikož tuto agendu vyřizuje starostka obce a její odměna je pevně stanovena ze zákona.
- > Jednalo se o akci bývalé starostky a nebyla vůle zastupitelstva udělit postih.

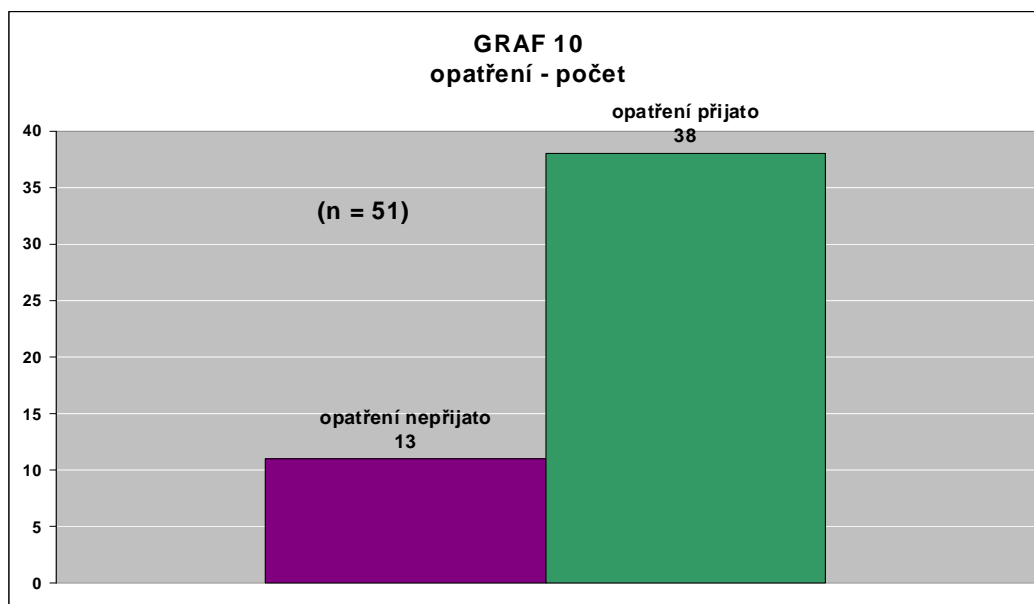
Uváděné důvody, proč nebyla vyvozována osobní odpovědnost (statistika):

- > nejčastějším důvodem je odkaz **na jiný právní názor**. Zde se autor analýzy rozchází s hodnocením povinných subjektů, protože výběr posuzovaných případů (jak uvedeno v úvodu) již splňuje požadavek, že jde o situace právně zcela jasné, kdy existuje jednoznačná judikatura a jednoznačné výklady v odborné literatuře. Skupina oprávněných „jiných právních názorů“ byla zohledněna a odfiltrována hned na počátku při výběru zkoumaných případů.
- > stejně častým důvodem je skutečnost, že **odpovědná osoba již z úřadu odešla**
- > paradoxním a častým důvodem je též vyjádření **neochoty sankcionovat**, což ukazuje, že povinné subjekty vnímají své postavení více psychologicky, paternalisticky a méně jako správce veřejných prostředků a službu veřejnosti.

6) Opatření přijatá k nápravě chybného postupu

- > **tři čtvrtiny** povinných subjektů si nějakou formu **pochybení asi uvědomuje**, protože se snaží vzbudit dojem, že přijali alespoň nějaké nápravné opatření
- > v některých případech uvádějí, že nejde o opatření, pouze více sledují judikaturu (pro statistiku uvedeno jako přijaté opatření)
- > čtvrtina povinných subjektů však ostentativně trvá na svém a nehodlá na dosavadních postupech nic měnit. Ani způsobená škoda tedy nevede ke změně postoje.

Závěry:

1) rozsah škod je velký

Pokud by vyhodnocený vzorek (177 případů z let 2005 – 2007) představoval čtvrtinu skutečného rozsahu soudních sporů o informace, pak by celkový rozsah škod dosahoval zhruba osminásobku škod, identifikovaných ve výsledném, podrobně zkoumaném vzorku (51 případ). Šlo by tak o asi **1 milion Kč ročně**.

2) existují i další vyvolané škody

Vedle přímých finančních škod existují též škody vzniklé pracovní zátěží, vyvolanou řešením zbytečného sporu, a též škody na pověsti daného úřadu.

3) povinné subjekty na škodu reagují neadekvátně, nepečují řádně o veřejné prostředky

Povinné subjekty:

- > považují škody, vzniklé chybným rozhodnutím s následkem úhrady nákladů soudního řízení, za dopad „vyšší moci“, který nemohou ovlivnit,
- > nerozlišují míru hrubosti porušení právních předpisů, které způsobuje škodu,
- > nevyhledávají případnou osobní odpovědnost,
- > pokud osobní odpovědnost „tuší“, často ji vědomě odmítají uplatnit,
- > pro tyto chybné postupy fabulují různá nepravňá a absurdní odůvodnění, alibi.

4) neexistuje mechanismus, který by nutil povinné subjekty vyhledávat, hodnotit a uplatňovat osobní odpovědnost za vzniklé škody

5.3 Právní analýza vymahatelnosti osobní odpovědnosti za způsobené škody

Tato stať se zabývá tématem škod, vzniklých k tíži rozpočtů územně samosprávných celků (obcí, městysů, měst a krajů) České republiky a možností tyto místní rozpočty škodních břemen zbavovat. Obyvatelé územně samosprávných celků (dále jen „územní celek“) a zejména pak členové místních zastupitelstev z řad opozice, nezřídka odhalují a poukazují na škodní události, které pohlcují finanční prostředky z místního rozpočtu a požadují, aby byl nalezen viník těchto škod a byla po něm požadována náhrada. Určení konkrétní osoby, která škodu způsobila, však mnohdy není snadné a vyžaduje osvětlení některých právních otázek, které jsou s touto oblastí práva na náhradu škody spojeny. Je zejména třeba definovat pojem škody způsobené územnímu celku a dále zodpovědět též otázku, v jaké míře je územní celek povinen předcházet hrozícím škodám a zda se tato povinnost a nepříznivé důsledky jejího porušení přenáší rovněž na jiné osoby, které jménem územního celku jednají nebo jej zastupují.

5.3.1. Pojem územního celku

Územní celek je územním společenstvím občanů, jenž má právo na samosprávu. Územní celek je veřejnoprávní korporací, která může mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu³⁴. Je tedy právnickou osobou, která je způsobilá k právům a povinnostem, tj. může mít práva, jako např. právo na náhradu škody, a také povinnosti a může vystupovat v soukromoprávních vztazích, tj. činit právní úkony a dopouštět se protiprávního jednání. Zároveň územní celek vykonává místní samosprávu a zpravidla také v přenesené působnosti státní správu - tedy vystupuje jako orgán veřejné moci a v mezích zákona je oprávněn rozhodovat o právech a povinnostech fyzických a právnických osob a je rovněž nositelem odpovědnosti za škodu, způsobenou vadným výkonem této pravomoci. Důležitým aspektem existence a činnosti územního celku je to, že je živěn prostřednictvím veřejných financí a s veřejnými financemi hospodaří. Je-li tedy územní celek zatížen škodou mu způsobenou nebo škodou, kterou sám způsobil a je povinen ji nahradit, je tímto stavem zároveň zatížen místní veřejný rozpočet, a tedy daňoví poplatníci. K tomu, aby veřejné prostředky byly vynakládány v maximální možné míře hospodárně a efektivně, je třeba vždy předcházet hrozícím škodám, a je-li škoda již územnímu celku způsobena, patří k povinnostem řádného hospodáře, uplatnit vždy nárok na náhradu škody u toho, kdo za ni odpovídá.

5.3.2. Škoda způsobená územnímu celku

1. Škoda způsobená poskytnutím náhrady škody způsobené vydáním nezákonného rozhodnutí nebo nesprávným úředním postupem

Podle § 19 zákona č.82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci, ve znění pozdějších předpisů, územní celek odpovídá za škodu, kterou způsobil při výkonu veřejné správy v samostatné působnosti, a to buď nezákonným rozhodnutím anebo nesprávným úředním postupem. Uhrazením škody dotčenému klientu veřejné správy pak vzniká škoda územnímu celku k tíži místního veřejného rozpočtu. Škoda je v tomto případě zpravidla způsobena úředníky tohoto územního celku nebo jiným územním celkem, jehož nesprávným právním názorem se daný územní celek při výkonu veřejné správy řídil³⁵. Obdobně územní celek odpovídá též za škodu způsobenou výkonem státní správy v přenesené působnosti - zde za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem sice primárně odpovídá stát, avšak ten může

³⁴ článek 100 odst. 1 a článek 101 odst. 3 Ústavy

³⁵ § 23 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci, ve znění pozdějších předpisů

následně po územním celku požadovat regresní úhradu³⁶, jejímž zaplacením pak opět vzniká škoda k tíži místního veřejného rozpočtu.

2. Škoda způsobená uložením sankce nebo jiným rozhodnutím orgánu veřejné moci

Územní celek - třebaže sám je subjektem veřejné správy - může se sám ocitnout v postavení subjektu, o jehož právech a povinnostech je rozhodováno v rámci veřejné správy vykonávané státem. Takto může být územnímu celku zejména uložena pokuta za správní delikt, a to např. v důsledku porušení povinností zadavatele veřejné zakázky nebo správce osobních údajů³⁷. Též může být územnímu celku dále stanoven odvod, penále a pokuta za porušení rozpočtové kázně³⁸. V neposlední řadě lze k tomuto druhu škod připočítat i rozhodnutí soudu o povinnosti územního celku nahradit ostatním účastníkům řízení jejich náklady.

3. Škoda vzniklá ze závazkových vztahů

Jak bylo řečeno výše, územní celek vystupuje v právních vztazích jako osoba soukromého práva a je v plném rozsahu nadán způsobilostí k právům a povinnostem a způsobilostí vlastními úkony nabývat práva a povinnosti za podmínek daných zákonem. Jako účastník závazkových vztahů tak může utrpět škodu v důsledku porušení smluvních povinností nebo jiného protiprávního jednání druhého účastníka závazkového vztahu, popř. se může stát oprávněným ze závazku, vzniklého v důsledku protiprávního jednání třetí osoby. Stejně tak může územní celek utrpět škodu tím, že uzavře smlouvu, která je pro něho nevýhodná, tj. zaváže se k plnění, které je v nepoměru k hodnotě plnění, kterého se mu má, podle uzavřené smlouvy, dostat, a v neposlední řadě může územnímu celku vzniknout škoda také tím, že včas, popř. vůbec neuplatňuje nároky ze závazkových vztahů, zejména nároky na náhradu škody, které mu vznikly. K tomuto druhu škod lze přiřadit rovněž škodu vzniklou v důsledku nevyvážení nebo opožděného vyvážení poplatků³⁹ a uložených pokut⁴⁰ (třebaže původ nároků na tato plnění tkví ve sféře veřejného práva).

4. Škoda způsobená vyšší mocí (vis maior)

Územní celek může také utrpět škodu, která je způsobena vyšší mocí a za kterou nikdo neodpovídá. Takto může škoda vzniknout např. v důsledku živelných katastrof.

5.3.3. Odpovědnost osob jednajících jménem územního celku a na jeho účet

Majetek územního celku musí být využíván účelně a hospodárně v souladu s jeho zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti⁴¹. Územní celek je povinen pečovat o zachování a rozvoj svého majetku, chránit svůj majetek před neoprávněnými zásahy, včas uplatňovat právo na náhradu škody a právo na vydání bezdůvodného obohacení, trvale sledovat, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky, a zabezpečit, aby nedošlo k promlčení nebo zániku z nich vyplývajících práv. Ve vztahu k územnímu celku je tato norma prosta sankce - územní celek nemůže být za její porušení nijak právně postihnut⁴². Případný postih, pokud by byl podle právního řádu České republiky možný, by se de lege ferenda míjel účinkem, neboť by jen dále navýšil škodu územnímu

36 § 16 zákona č. 82/1998 Sb.

37 § 45 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů a § 120 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů

38 zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů

39 zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

40 např. zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

41 § 38 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, obdobně též § 17 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů a § 35 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů

42 Jde-li však o neoprávněné užití prostředků ze státního rozpočtu, může být územnímu celku uložen jejich odvod.

celku již vzniklou. Pro případnou náhradu škody, vzniklou územnímu celku v důsledku špatného hospodaření, má proto rozhodující význam otázka odpovědnosti osob, jež hospodaří jménem územního celku a na jeho účet. Lze dovést níže uvedené druhy odpovědnosti těchto osob, a to v závislosti na jejich postavení v rámci územního celku. Určení konkrétní osoby odpovědné za škodu bude vždy záviset na okolnostech případu a rozdělení pravomocí a úkolů mezi politickým vedením územního celku a jeho úřadem a v rámci jeho úřadu.

Politická odpovědnost

Politická odpovědnost je zvláštním druhem odpovědnosti volených politických funkcionářů za výsledek vzniklý v oblasti jejich kompetencí, nevstupuje do níčí právní sféry, zejména nemá vliv na majetkovou sféru jejího nositele, pouze je vyjádřena vnímáním politického funkcionáře ze strany veřejnosti.

Občanskoprávní odpovědnost

Podle § 420 občanského zákoníku odpovídá každý za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti. Porušením právní povinnosti může být také nakládání s majetkem územního celku v rozporu se zásadami péče dobrého hospodáře⁴³, uskutečněné buď jednáním anebo opomenutím jednání, ke kterému byla dotyčná osoba podle okolností povinna. V zásadě není a priori vyloučena občanskoprávní odpovědnost členů rady územního celku a jeho starosty/primátora za škodu způsobenou v souvislosti s výkonem funkce. Otázku přípustnosti dovození právní odpovědnosti u politických představitelů územního celku řešil rovněž Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 22. února 2005, sp.zn. 25 Cdo 1319/2004, kde mimo jiné uvedl, že *"...Starosta ve své funkci nepožívá nějaké imunity, která by ho zbavovala odpovědnosti za škodu jím způsobenou, nýbrž jako každá jiná fyzická osoba nese odpovědnost za své jednání či opomenutí, v jehož důsledku vznikla jinému majetková újma. Ani „politická odpovědnost“ osoby vykonávající veřejnou funkci nezakládá důvod ke zproštění její odpovědnosti za způsobenou škodu..."*. V režimu občanskoprávní odpovědnosti se hradí vždy skutečná škoda a to, co poškozenému ušlo (ušlý zisk), popř. uvedení do předešlého stavu. Z důvodů zvláštního zřetele hodných soud náhradu škody přiměřeně sníží. Odpovědnosti za škodu se zprostí ten, kdo prokáže, že škodu nezavinil⁴⁴.

Pracovněprávní odpovědnost

Podle § 16 zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů, je úředník územního celku mimo jiné povinen, řádně hospodařit s prostředky svěřenými mu územním samosprávným celkem a střežit a ochraňovat jeho majetek před poškozením, ztrátou, zničením a zneužitím a nejednat v rozporu s oprávněnými zájmy územního samosprávného celku. Odpovědnost úředníka územního celku za škodu, způsobenou územnímu celku porušením výše uvedených jakož i dalších povinností, se řídí ustanoveními § 250 a následujícími zákoníku práce. Úředník územního celku je povinen nahradit územnímu celku skutečnou škodu, a to v penězích, jestliže neodčiní škodu uvedením v předešlý stav. Výše požadované náhrady škody, způsobené z nedbalosti, nesmí přesáhnout u jednotlivého úředníka částku, rovnající se čtyřapůlnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku před porušením povinnosti, kterou způsobil škodu. Toto omezení neplatí, byla-li škoda způsobena úmyslně – v tomto případě je úředník povinen rovněž i k náhradě ušlého zisku. Z důvodů zvláštního zřetele hodných může soud výši náhrady škody i zde přiměřeně snížit. Na rozdíl od občanskoprávní úpravy zde musí vedle samotného způsobení škody rovněž i zavinění prokázat územní celek⁴⁵.

⁴³ § 415 občanského zákoníku

⁴⁴ Důkazní břemeno ve sporném řízení ohledně zavinění nese žalovaný, příčinnou souvislost mezi jednáním a škodlivým následkem je však vždy povinen prokázat žalobce (poškozený).

⁴⁵ Odlišné zásady se však uplatní při vymáhání odpovědnosti za schodek a za ztrátu svěřených předmětů.

Trestněprávní odpovědnost

Trestní postih je krajní variantou sankce za protiprávní jednání, vedle obecné sankce soukromoprávního charakteru, spočívající ve vzniku práva poškozeného subjektu na náhradu škody. Je možné jej uplatnit pouze tam, kde se určité jednání kryje s formálními znaky určité skutkové podstaty, obsažené ve zvláštní části trestního zákona a jsou přitom naplněny obecné podmínky trestnosti. Trestní represe má podpůrný charakter a její mechanismus je obmyšlen tak, že nastupuje jako mimořádný prostředek ochrany některých právem chráněných zájmů. Subjektem vymáhajícím trestní odpovědnost – na rozdíl od odpovědnosti soukromoprávní, ať již v režimu obecného občanského nebo pracovního práva – je vždy zásadně stát, který takto činí na základě provedeného přípravného trestního řízení a řádně podané obžaloby u soudu.

Pokud jde o protiprávní jednání osoby, která je oprávněna jednat jménem a na účet územního celku a v rozporu se zákonem způsobí územnímu celku škodu nehospodárným nakládáním s jeho majetkem, připadá v úvahu naplnění zejména skutkových podstat podle § 255, popř. § 255a trestního zákona, popř. též skutkové podstaty zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 trestního zákona.

Tak je podle § 255 odst. 1 trestního zákona trestným jednání, spočívající ve způsobení jinému škody nikoli malé v důsledku porušení podle zákona uložené nebo smluvně převzaté povinnosti opatrovat nebo spravovat cizí majetek. Škoda nikoli malá je podle § 89 odst. 11 trestního zákona dána částkou 25.000,-- Kč. K naplnění výše uvedené skutkové podstaty je vyžadován úmysl. Objektem tohoto trestného činu jsou majetková práva v nejširším slova smyslu a nepřímo je chráněn i zvláštní vztah důvěry. Majetkem se zde přitom rozumí zejména věci, avšak rovněž i veškeré jiné majetkové hodnoty. Objektivní stránka tohoto trestného činu spočívá v jednání (konání nebo opomenutí), kterým vzniká škoda na cizím majetku, přičemž se nevyžaduje, aby se takovým jednáním pachatel nebo někdo jiný obohatil nebo získal jinou výhodu. Škodou se rozumí jakékoli zmenšení hodnoty opatrovaného nebo spravovaného majetku, k němuž by nedošlo, kdyby byl majetek spravován nebo opatrován řádně. Toto zmenšení může spočívat např. i v tom, že nenastane obvyklý přírůstek na majetku, který lze očekávat při jeho řádném opatrování a správě. Povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek mají osoby, které jsou povinny spravovat (zařizovat) záležitosti jiných osob, pokud v tom je zahrnuta i povinnost péče o jejich majetek nebo nakládání s ním. Taková povinnost může být formulována též jako péče řádného hospodáře, přičemž trestně odpovědnou ve smyslu této skutkové podstaty trestného činu může být rovněž osoba oprávněná činit právní úkony jménem územního celku a na jeho účet.

Nedbalostní jednání ústící do porušování povinností při správě cizího majetku je kryto ustanovením § 255a trestního zákona, zde je však podmínkou naplnění této skutkové podstaty způsobení škody ve výši alespoň 500.000,-- Kč a po stránce zavinění nedbalost vědomá, tj. takový vztah pachatele ke skutku, kdy pachatel ví, že svým jednáním může způsobit škodlivý následek, avšak bez přiměřených důvodů spoléhá na to, že tento škodlivý následek nenastane.

5.3.4. Uplatňování nároků jménem a na účet územního celku

Výkonným orgánem územního celku v oblasti samostatné působnosti, do jehož kompetencí spadá rovněž i uplatňování soukromoprávních nároků, je rada územního celku. Uplatňováním soukromoprávních nároků územního celku pak může být pověřen starosta/primátor. Ve větších územních celcích zpravidla bude veškeré nároky územního celku uplatňovat příslušný odbor obecního úřadu - bude tak vždy záviset na vnitřním ustrojení konkrétního celku, která osoba anebo orgán odpovídá za vymáhání určitého nároku a v důsledku tedy i za škodu vzniklou opomenutím takového vymáhání. Zde je třeba rozlišit odpovědnost politickou a odpovědnost právní. Politické

vedení územního celku bude vždy nést politickou odpovědnost za škodu způsobenou územnímu celku v důsledku neuplatňování jeho nároků, nositele právní odpovědnosti – ať již občanskoprávní, pracovněprávní nebo trestněprávní – bude možné identifikovat vždy pouze s ohledem na konkrétní uspořádání a rozdělení úkolů a kompetencí v rámci konkrétního územního celku. Nelze a priori vyloučit případnou pracovněprávní odpovědnost za škodu ředitele odboru územního celku stejně jako případnou trestněprávní a občanskoprávní odpovědnost starosty.

Škodou způsobenou územnímu celku je, jak bylo řečeno v předchozím odstavci, rovněž škoda způsobená v důsledku opomenutí uplatnit určitý nárok. V případě vzniku takové škody – např. v okamžiku promlčení nebo zániku určitého nároku – však často nastává problém spočívající v totožnosti orgánu, jehož jednáním (opomenutím) je škoda způsobena, a orgánu, který je oprávněn tuto škodu vymáhat. Takový případ nastává tehdy, jestliže neochota, uplatňovat určitý nárok územního celku, má původ v samotném politickém vedení územního celku – tedy v jeho radě nebo samotném starostovi, není-li rada zřízena. Není-li politické vedení územního celku ochotno samo uplatnit nebo umožnit uplatnění určitého nároku, pak jeho členové sice podle zákona odpovídají za škodu vzniklou územnímu celku v důsledku takového opomenutí – vznikne tedy nárok územního celku na náhradu škody z titulu protiprávního jednání těchto osob - avšak tento nárok již za současné právní úpravy nemá dále kdo uplatnit, popř. vymáhat.

Právním řádem České republiky není dána možnost, aby třetí osoba bez výslovného zmocnění uplatňovala na účet územního celku nároky tohoto územního celku. V případě hrubých opomenutí vedoucích představitelů územního celku, kterými územní celek utrpí závažnější majetkové škody, pak zejména občané tohoto územního celku, kteří jsou takovou škodou nepřímě dotčeni, mají jedinou možnost obrany proti takovému hospodaření s veřejným majetkem – apelovat na orgány činné v trestním řízení, aby proti špatným hospodářům zahájily trestní stíhání pro trestné činy popsané výše sub 3.446 .

5.3.5. Postavení právnických osob zřízených nebo založených územním celkem z hlediska uplatňování nároků na náhradu škody

Územní celek může pro výkon samostatné působnosti zakládat a zřizovat právnické osoby a organizační složky⁴⁷. Takto zakládanými a zřizovanými právnickými osobami bývají nejčastěji příspěvkové organizace, akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným⁴⁸. Organizační složka nemá vlastní právní subjektivitu a hospodářá jménem svého zřizovatele⁴⁹.

Stejně jako územní celek, který je právním subjektem, tak i jím zřizované a zakládané právnické osoby mohou utrpět škodu, a to zejména škodu charakterizovanou výše sub 5.3.2.2 až 5.3.2.4. Podle okolností pak právnické osobě vzniká nárok na náhradu vzniklé škody vůči osobám, které ji způsobily, přičemž osoby, jednající jménem těchto právnických osob, jsou povinny uplatňovat nárok na náhradu škody právnické osobě takto způsobené.

V případě obchodních společností jsou osobami, odpovědnými za řádné a včasné uplatňování nároků společnosti, jednatelé společnosti s ručením omezeným a členové představenstva akciové společnosti. Tyto osoby jsou povinny vždy jednat s péčí řádného hospodáře, přičemž v případě sporu nesou ony důkazní břemeno ohledně skutečnosti, že s péčí řádného hospodáře jednaly. Jménem společnosti pak její nároky vůči členům představenstva nebo jednatelům uplatňuje dozorčí

46 Přičemž tím ještě zdaleka není zaručeno, že poškozený územní celek se prostřednictvím svých představitelů připojí k trestnímu řízení s nárokem na náhradu škody.

47 § 35a odst. 1 zákona č.128/2000 Sb., § 14 odst. 3 zákona č.129/2000 Sb. a § 18 odst. 1 písm. b) a § 59 odst. 2 písm. i) zákona č.131/2000 Sb.

48 § 23 a § 27 zákona č.250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů

49 § 24 zákona č.150/2000 Sb.

rada akciové společnosti (na jejíž složení má rozhodující vliv územní celek, je-li jako akcionář společnosti zároveň její ovládající osobou) nebo společník společnosti s ručením omezeným – tedy samotný územní celek. V důsledku nevyužití možnosti uplatňovat výše uvedená práva společníka – akcionáře obchodní společnosti založené územním celkem osobami jednajícími jménem územního celku - přitom může dále vzniknout škoda přímo samotnému územnímu celku (viz výše).

Vnitřní poměry a uspořádání příspěvkové organizace se řídí zřizovací listinou, avšak vždy platí zásada, že příspěvková organizace hospodaří s majetkem svého zřizovatele – územního celku a pro svého zřizovatele – územní celek též (není-li zákonem stanoveno jinak) majetek nabývá⁵⁰. Jakákoli újma vzniklá na majetku příspěvkové organizace proto bude zpravidla též přímou újmu vzniklou územnímu celku (viz výše) a tedy bude též zpravidla přímo územní celek oprávněným z případného nároku na náhradu škody⁵¹.

Organizační složka územního celku není nadána právní subjektivitou a jakákoli újma této organizační složce vzniklá bude proto vždy přímou újmu vzniklou územnímu celku (viz výše).

5.3.6 Závěr

Lze shrnout, že současná právní úprava vymáhání jakýchkoli nároků územního celku ponechává zcela na libovůli politického vedení územního celku, zda územní celek přistoupí k uplatňování svých nároků nebo je nechá promlčet, popř. zaniknout. Rada územního celku, popř. starosta, totiž ve svých rukách drží výlučný monopol jednatele jménem územního celku. V konfrontaci s realitou, kdy mnohé územní celky postihují citelné majetkové ztráty způsobené liknavým, popř. hrubě nedbalým nebo dokonce zjištěně úmyslným přístupem jejich politického vedení k uplatňování existujících nároků, se přitom tento model jeví nevyhovujícím a je namístě zamyslet se nad změnou právní úpravy obecního a krajského zřízení, jež by umožnila širší zapojení veřejnosti do správy svých veřejných prostředků.

5.4 Návrh legislativního řešení

Zcela novým institutem je navrhovaná možnost, aby skupina nejméně tří členů zastupitelstva uplatnila nárok územně samosprávného celku vůči třetím osobám namísto starosty/primátora nebo hejtmána. Cílem této úpravy je vyřešit případ, kdy se zájmy starosty/primátora nebo hejtmána octnou v rozporu se zájmy územně samosprávného celku a územně samosprávný celek nemá "kým" svůj nárok uplatnit.

Druhým principem je zavedení veřejné kontroly nad tím, kdo z jednotlivých volených zástupců a jakým způsobem hlasoval při rozhodování v kolektivních orgánech územně samosprávného celku, neboť údaj o tom není v současné době povinnou náležitostí zápisů z takových jednání. Jmenovité zaznamenávání hlasování bude v případě zastupitelstva na požádání kteréhokoli zastupitele, v případě rady povinně vždy.

⁵⁰ § 27 odst. 3 a 4 zákona č.250/2000 Sb.

⁵¹ a to jak ve vztahu k zaměstnancům příspěvkové organizace a k osobě tvořící její statutární orgán, s níž je zpravidla též v pracovněprávním vztahu, tak ve vztahu k třetím osobám

5.4.1 Návrh novely zákona č. 128/2000, o obcích

(Uvádíme novelou dotčené paragrafy v úplném znění s tučně vyznačenými navrženými změnami. Analogické návrhy pro novelizaci zákona o krajích a zákona o hl. m. Praze naleznete na konci pracovního sešitu v celkovém znění návrhu novely.)

§ 38

(1) Majetek obce musí být využíván účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti. Obec je povinna pečovat o zachování a rozvoj svého majetku. Obec vede evidenci svého majetku.¹⁴⁾

(2) Majetek obce musí být chráněn před zničením, poškozením, odcizením nebo zneužitím. S nepotřebným majetkem obec naloží způsoby a za podmínek stanovených zvláštními předpisy,¹⁵⁾ pokud tento zákon nestanoví jinak.

(3) Obec nesmí ručit za závazky fyzických osob a právnických osob vyjma

a) závazků vyplývajících ze smlouvy o úvěru, jsou-li peněžní prostředky určeny pro investici uskutečňovanou s finanční podporou ze státního rozpočtu, státních fondů nebo národního fondu,

b) závazků vyplývajících ze smlouvy o úvěru, jsou-li peněžní prostředky určeny pro investici do obcí vlastněných nemovitostí,

c) těch, jejichž zřizovatelem je obec, kraj nebo stát,

d) těch, v nichž míra účasti jí samé nebo spolu s jinou obcí nebo obcemi, krajem nebo kraji nebo státem přesahuje 50 %,

e) bytových družstev,

f) honebních společenstev.

(4) Právní úkony učiněné v rozporu s ustanovením odstavce 3 jsou od počátku neplatné.

(5) Stát neručí za hospodaření a závazky obce, pokud tento závazek nepřevzme stát smluvně.

(6) Obec je povinna chránit svůj majetek před neoprávněnými zásahy a včas uplatňovat právo na náhradu škody a právo na vydání bezdůvodného obohacení.

(7) Obec je povinna trvale sledovat, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky, a zabezpečit, aby nedošlo k promlčení nebo zániku z nich vyplývajících práv.

(8) Skupina nejméně tří členů zastupitelstva je oprávněna jménem obce uplatňovat vůči třetím osobám veškeré nároky obce vyplývající z občanskoprávních, pracovněprávních a obchodněprávních vztahů u soudu nebo jiného orgánu, jakož i činit právní úkony, které možnost uplatnění nároku u soudu nebo jiného orgánu podmiňují nebo jsou činěny v rámci takového probíhajícího řízení, a to nejdříve po uplynutí dvou měsíců od doručení písemné výzvy obci k uplatnění takového nároku nebo učinění právního úkonu, jestliže takový nárok nebyl již uplatněn nebo právní úkon učiněn. V dalším řízení pak mohou činit úkony jen společně ti členové zastupitelstva, kteří řízení zahájili, a tito členové zastupitelstva jsou zároveň zástupci obce pro doručování písemností, a zanikl-li mandát kteréhokoli z nich, zbývající členové zastupitelstva, kteří řízení zahájili, a zanikl-li mandát všech členů zastupitelstva, kteří řízení zahájili, opatrovník, kterého soud obci ustanoví.

(9) Obec je povinna uhradit členům zastupitelstva, kteří podali žalobu podle odstavce 8, náklady účelně vynaložené na vedení sporu, a to v případě, že žaloba byla úspěšná alespoň v základu věci a jestliže o to členové zastupitelstva, kteří podali žalobu, požádali. Tato náhrada se poskytne maximálně ve výši, v jaké byla obci přiznána soudem nebo by mohla být soudem přiznána, kdyby žaloba byla plně úspěšná.

§ 95

(1) O průběhu zasedání zastupitelstva obce se pořizuje zápis, který podepisuje starosta nebo místostarosta a určení ověřovatelé. V zápise se vždy uvede počet přítomných členů zastupitelstva obce, schválený pořad jednání zastupitelstva obce, průběh a výsledek hlasování a přijatá usnesení. **Na návrh kteréhokoli člena zastupitelstva musí zápis obsahovat rovněž údaj o tom, kdo a jak hlasoval. Návrh je třeba učinit nejpozději před započítáním hlasování.**

(2) Zápis, který je nutno pořádat do 10 dnů po skončení zasedání, musí být uložen na obecním úřadu k nahlédnutí **a zveřejněn způsobem umožňujícím dálkový přístup po vyloučení těch informací, které jsou před zveřejněním chráněny podle zvláštních právních předpisů^{30a}**. O námitkách člena zastupitelstva obce proti zápisu rozhodne nejbližší zasedání zastupitelstva obce.

§ 101

(1) Rada obce se schází ke svým schůzím podle potřeby, její schůze jsou neveřejné. Rada obce může k jednotlivým bodům svého jednání přizvat dalšího člena zastupitelstva obce a jiné osoby.

(2) Rada obce je schopna se usnášet, je-li přítomna nadpoloviční většina všech jejích členů; k platnému usnesení nebo rozhodnutí je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech jejích členů.

(3) Rada obce pořizuje ze své schůze zápis, který podepisuje starosta spolu s místostarostou nebo jiným radním. V zápise se vždy uvede počet přítomných členů rady obce, schválený pořad schůze rady obce, průběh a výsledek hlasování, **včetně údaje o tom, kdo a jak hlasoval**, a přijatá usnesení. Zápis ze schůze rady obce musí být pořázen do 7 dnů od jejího konání. O námitkách člena rady obce proti zápisu rozhodne nejbližší schůze rady obce. Zápis ze schůze rady obce musí být uložen u obecního úřadu k nahlédnutí členům zastupitelstva obce **a zveřejněn způsobem umožňujícím dálkový přístup po vyloučení těch informací, které jsou před zveřejněním chráněny podle zvláštních právních předpisů^{30a}**.

(4) Rada obce vydá jednací řád, v němž stanoví podrobnosti o jednání rady obce.

5.4.2 Výklad navrhovaných změn v zákoně o obcích

K § 38 odst. 8 a 9

Skupině nejméně tří členů zastupitelstva je dána možnost uplatňovat jménem obce její soukromoprávní nároky vůči třetím osobám a činit hmotně právní úkony s tím související (např. učinit předžalobní výzvu, vytknout vady věci apod.), a to za podmínky předchozího učinění výzvy obci. Je vyřešena výlučnost jednatelství jménem obce tak, aby nenastaly pochybnosti o tom, kdo je v určitý moment oprávněn jménem obce jednat. Jednají-li jménem obce členové zastupitelstva, doručují se veškeré písemnosti určené obci jim. Náklady řízení platí členové zastupitelstva, kteří řízení zahájili, avšak v případě úspěšného završení sporu jim přísluší náhrada.

K § 95 a § 101

K návrhu člena zastupitelstva musí zápis ze zasedání zastupitelstva obsahovat rovněž údaj o tom, kdo a jak hlasoval. Tento návrh musí být učiněn nejpozději před započítáním hlasování. Při zasedání rady je jmenovité zaznamenávání hlasování povinností ze zákona. Zachycením informace o hlasech nebo zdržení se hlasování jednotlivými členy zastupitelstva a rady je posílena osobní odpovědnost každého hlasujícího za případný střet zájmů nebo podle okolností škodu, kterou obec přijetím určitého rozhodnutí případně utrpí. Zápis ze zasedání zastupitelstva i rady má být rovněž zveřejněn způsobem umožňujícím dálkový přístup s odkazem na výjimky podle zákona č. 106/1999 Sb.

³ 0a) zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

³ 0a) zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

6. Návrh novely zákonů o obcích, krajích a hl. m. Praze, tiskového zákona a zákona o svobodném přístupu k informacím v úplném znění novelizovaných paragrafů s vyznačením návrhů změn

6.1. Změna zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

§ 35a

(1) Obec může pro výkon samostatné působnosti zakládat a zřizovat právnické osoby a organizační složky obce, pokud zákon nestanoví jinak.

(2) Obce mohou zřizovat obecní policii. Zřízení a činnost obecní policie upravuje zvláštní zákon.^{13a)}

(3) Obec smí šířit informace prostřednictvím sdělovacích prostředků, zejména periodickým tiskem veřejné služby, rozhlasovým a televizním vysíláním a službou informační společnosti, a to při účinném zajištění zásad objektivitu a vyváženosti. Povinnosti stanovené zvláštními právními předpisy tím nejsou dotčeny.^{13b)}

(4) Obec musí při šíření informací zejména zajistit

a) objektivní a všestranné poskytování informací pro svobodné vytváření názorů. Názory nebo hodnotící komentáře musí být odděleny od informací zpravodajského charakteru,

b) aby nebyla v šířeném obsahu, zveřejněném vždy nejvýše za tři měsíce, jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin místní veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v místním politickém a společenském životě.

§ 38

(1) Majetek obce musí být využíván účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti. Obec je povinna pečovat o zachování a rozvoj svého majetku. Obec vede evidenci svého majetku.¹⁴⁾

(2) Majetek obce musí být chráněn před zničením, poškozením, odcizením nebo zneužitím. S nepotřebným majetkem obec naloží způsoby a za podmínek stanovených zvláštními předpisy,¹⁵⁾ pokud tento zákon nestanoví jinak.

(3) Obec nesmí ručit za závazky fyzických osob a právnických osob vyjma

a) závazků vyplývajících ze smlouvy o úvěru, jsou-li peněžní prostředky určeny pro investici uskutečňovanou s finanční podporou ze státního rozpočtu, státních fondů nebo národního fondu,

b) závazků vyplývajících ze smlouvy o úvěru, jsou-li peněžní prostředky určeny pro investici do obcí vlastněných nemovitostí,

c) těch, jejichž zřizovatelem je obec, kraj nebo stát,

d) těch, v nichž míra účasti jí samé nebo spolu s jinou obcí nebo obcemi, krajem nebo kraji nebo státem přesahuje 50 %,

e) bytových družstev,

f) honebních společenstev.

(4) Právní úkony učiněné v rozporu s ustanovením odstavce 3 jsou od počátku neplatné.

(5) Stát neručí za hospodaření a závazky obce, pokud tento závazek nepřevzme stát smluvně.

(6) Obec je povinna chránit svůj majetek před neoprávněnými zásahy a včas uplatňovat právo na

¹ 3b zejména zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 46/2000 Sb., tiskový zákon, ve znění pozdějších předpisů

náhradu škody a právo na vydání bezdůvodného obohacení.

(7) Obec je povinna trvale sledovat, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky, a zabezpečit, aby nedošlo k promlčení nebo zániku z nich vyplývajících práv.

(8) Skupina nejméně tří členů zastupitelstva je oprávněna jménem obce uplatňovat vůči třetím osobám veškeré nároky obce vyplývající z občanskoprávních, pracovněprávních a obchodněprávních vztahů u soudu nebo jiného orgánu, jakož i činit právní úkony, které možnost uplatnění nároku u soudu nebo jiného orgánu podmiňují nebo jsou činěny v rámci takového probíhajícího řízení, a to nejdříve po uplynutí dvou měsíců od doručení písemné výzvy obci k uplatnění takového nároku nebo učinění právního úkonu, jestliže takový nárok nebyl již uplatněn nebo právní úkon učiněn. V dalším řízení pak mohou činit úkony jen společně ti členové zastupitelstva, kteří řízení zahájili, a tito členové zastupitelstva jsou zároveň zástupci obce pro doručování písemností, a zanikl-li mandát kteréhokoli z nich, zbývající členové zastupitelstva, kteří řízení zahájili, a zanikl-li mandát všech členů zastupitelstva, kteří řízení zahájili, opatrovník, kterého soud obci ustanoví.

(9) Obec je povinna uhradit členům zastupitelstva, kteří podali žalobu podle odstavce 8, náklady účelně vynaložené na vedení sporu, a to v případě, že žaloba byla úspěšná alespoň v základu věci a jestliže o to členové zastupitelstva, kteří podali žalobu, požádali. Tato náhrada se poskytne maximálně ve výši, v jaké byla obci přiznána soudem nebo by mohla být soudem přiznána, kdyby žaloba byla plně úspěšná.

§ 39

(1) Nemovitý majetek obce může být zcizen nebo poskytnut pouze za úplatu. Záměr obce prodat, směnit nemovitý majetek, pronajmout jej nebo jinak zatížit ve prospěch třetích osob obec vyhlásí formou veřejné obchodní soutěže podle zvláštního zákona^{15c} zveřejněním po dobu nejméně 15 dnů před rozhodnutím v příslušném orgánu obce vyvěšením na úřední desce^{3b)} obecního úřadu, aby se k němu mohli zájemci vyjádřit a předložit své nabídky. Záměr může být podmíněn určitým účelem, avšak rozhodným kritériem pro hodnocení nabídek, které tento účel splňují, je vždy nejvyšší částka nebo hodnota majetkového protiplnění, které má obec obdržet. Záměr může obec též zveřejnit způsobem v místě obvyklým. Nemovitost se v záměru označí údaji podle zvláštního zákona^{15a)} platného ke dni zveřejnění záměru.

(2) Pokud obec nevyhlásí obchodní veřejnou soutěž způsobem podle tohoto zákona nebo je její průběh v rozporu s tímto nebo zvláštním zákonem^{15c} nebo uzavře smlouvu, která svým obsahem porušuje účel záměru, nebo vybere jinou nabídku než nabídku nejvyšší částky nebo hodnoty protiplnění, je právní úkon od počátku neplatný. To neplatí, jestliže obec prodá nemovitý majetek ve veřejné dražbě podle zvláštního právního předpisu^{15d}.

(3) Žalobu na určení neplatnosti právního úkonu může podat kterýkoli občan obce nebo právnická osoba, která má na území obce sídlo, jakož i osoby uvedené v § 16 odst. 3 a § 17 do 1 roku od dne, kdy byl učiněn. Soulad vyhlášení a průběhu obchodní veřejné soutěže s tímto nebo zvláštním zákonem^{15c}, jakož i soulad obsahu smlouvy se zveřejněným záměrem a výběr nabídky nejvyšší částky nebo hodnoty protiplnění je v takovém případě povinna prokázat obec. Právo kohokoli domáhat se určení neplatnosti právního úkonu podle zvláštního zákona^{15e} tím není dotčeno.

(4) Ustanovení odstavce 1 až 3 se použijí i na záměr obce učinit právní úkon, jímž má dojít ke změně právního úkonu, na který se vztahovala povinnost zveřejnění záměru podle odstavce 1, a na záměr obce uzavřít smlouvu o smlouvě budoucí, jejímž předmětem bude nemovitý majetek ve vlastnictví obce.

1 ^{5c} § 281 a následující zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

1 ^{5d} zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů

1 ^{5e} § 80 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

(5) Ustanovení odstavce 1 se nepoužije, jde-li o

- a) prodej bytů, nebytových prostor a domů s byty a nebytovými prostory nájemníkům těchto bytů nebo nebytových prostor nebo jimi založeným bytovým družstvům,**
- b) pronájem bytů a hrobových míst,**
- c) pronájem, výpůjčku nebo půjčku majetku obce na dobu kratší než 30 dnů,**
- d) pronájem, výpůjčku nebo půjčku příspěvkové organizaci anebo jiné osobě zřízené nebo založené obcí,**
- e) prodej pozemku zastavěného stavbou ve vlastnictví kupujícího, včetně přilehlé plochy, která svým umístěním a využitím tvoří se stavbou neoddělitelný celek,**
- f) prodej majetku obce, kterým se realizuje zákonné předkupní právo,**
- g) prodej, směnu, pronájem nebo jiné zatížení nemovitého majetku obce, jestliže je k němu obec povinna na základě smlouvy o smlouvě budoucí, kterou obec uzavřela v souladu s odstavci 1, 2 a 4, a jestliže se smluvní podmínky smlouvy, která má být uzavřena, od smlouvy o smlouvě budoucí neodchylují,**
- h) případy hodné zvláštního zřetele, o nichž rozhodne zastupitelstvo třípětinovou většinou všech členů zastupitelstva; v takovém případě je však vždy třeba alespoň zveřejnit záměr podle odstavce 1.**

(6) Ustanovení odstavců 1 až 4 a odstavce 5 písm. a) až g) se použijí přiměřeně i na právní úkony právnických osob, které obec zřídila nebo založila nebo ve kterých má většinu hlasovacích práv. Ustanovení odstavce 5 písm. h) se nepoužije. Povinnost zveřejnění záměru je splněna vyvěšením na úřední desce^{3b)} obecního úřadu v souladu s odstavcem 1.

§ 39a

(1) Při úplatném převodu nebo pronájmu movitého majetku se cena nebo nájemné sjednávají alespoň ve výši, která je v daném místě a čase obvyklá, ledaže veřejný zájem odůvodňuje cenu nebo nájemné nižší nebo darování, výpůjčku nebo půjčku anebo nejde-li o cenu regulovanou státem. Nejsou-li při úplatném převodu nebo pronájmu movitého majetku cena nebo nájem sjednány alespoň ve výši, která je v daném místě a čase obvyklá, a není-li současně dán veřejný zájem na ceně nebo nájemném nižším nebo na darování, výpůjčce či půjčce, je právní úkon od počátku neplatný.

(2) Žalobu na určení neplatnosti právního úkonu může podat kterýkoli občan obce nebo právnická osoba, která má na území obce sídlo, jakož i osoby uvedené v § 16 odst. 3 a § 17 do 1 roku od dne, kdy byl učiněn. Obvyklost ceny nebo nájemného, popř. existenci veřejného zájmu na jejich snížení je v takovém případě povinna prokázat obec. Právo kohokoli domáhat se určení neplatnosti právního úkonu podle zvláštního zákona^{15e} tím není dotčeno.

§ 82

Člen zastupitelstva obce má při výkonu své funkce právo

- a) předkládat zastupitelstvu obce, radě obce, výborům a komisím návrhy na projednání,**
- b) mít přístup do obecního úřadu a nahlížet do veškerých listin a opatřovat si veškeré informace a podklady ve věcech, které souvisejí s výkonem jeho funkce; pracovníci obecního úřadu jsou přitom povinni poskytnout mu ve věcech, které souvisejí s jejich pracovním zařazením, potřebnou pomoc,**
- bc) vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu obce a její jednotlivé členy, na předsedy výborů, na statutární orgány právnických osob, jejichž zakladatelem je obec, a na vedoucí příspěvkových organizací a organizačních složek, které obec založila nebo zřídila; písemnou odpověď musí obdržet do 30 7 dnů,**
- ed) požadovat od zaměstnanců obce zařazených do obecního úřadu, jakož i od zaměstnanců**

^{1 5e} § 80 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

právnických osob, které obec založila nebo zřídila, informace ve věcech, které souvisejí s výkonem jejich funkce; informace musí být poskytnuta nejpozději do 30 7 dnů.

§ 84

(1) Zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti obce (§ 35 odst. 1).

(2) Zastupitelstvu obce je vyhrazeno

- a) schvalovat program rozvoje obce,
- b) schvalovat rozpočet obce a závěrečný účet obce,
- c) zřizovat trvalé a dočasné peněžní fondy obce,
- d) zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce, schvalovat jejich zřizovací listiny,
- e) rozhodovat o založení nebo rušení právnických osob, schvalovat jejich zakladatelské listiny, společenské smlouvy, zakládací smlouvy a stanovy a rozhodovat o účasti v již založených právnických osobách,²⁹⁾
- f) delegovat zástupce obce, s výjimkou § 102 odst. 2 písm. c), na valnou hromadu obchodních společností, v nichž má obec majetkovou účast,
- g) navrhopvat zástupce obce do ostatních orgánů obchodních společností, v nichž má obec majetkovou účast, a navrhopvat jejich odvolání,
- h) vydávat obecně závazné vyhlášky obce,
- i) rozhodovat o vyhlášení místního referenda,
- j) navrhopvat změny katastrálních území uvnitř obce, schvalovat dohody o změně hranic obce a o slučování obcí,
- k) určovat funkce, pro které budou členové zastupitelstva obce uvolněni,
- l) zřizovat a rušit výbory, volit jejich předsedy a další členy a odvolávat je z funkce,
- m) volit z řad členů zastupitelstva obce starostu, místostarosty a další členy rady obce (radní) a odvolávat je z funkce, stanovit počet členů rady obce, jakož i počet dlouhodobě uvolněných členů tohoto zastupitelstva, zřizovat a zrušovat výbory, volit jejich předsedy a další členy a odvolávat je z funkce,
- n) stanovit výši odměn neuvolněným členům zastupitelstva obce,
- o) zřizovat a zrušovat obecní policii,
- p) rozhodovat o spolupráci obce s jinými obcemi a o formě této spolupráce,
- r) rozhodovat o zřízení a názvech částí obce, o názvech ulic a dalších veřejných prostranství,
- s) udělovat a odnímat čestné občanství obce a ceny obce,
- t) stanovit zásady pro poskytování cestovních náhrad členům zastupitelstva obce,
- u) rozhodovat o peněžitých plněních poskytovaných fyzickým osobám, které nejsou členy zastupitelstva obce, za výkon funkce členů výborů,
- v) rozhodovat o zřízení, sloučení, splynutí, rozdělení a zrušení veřejného neziskového ústavního zdravotnického zařízení, navrhopvat zástupce do jeho dozorčí rady a rozhodovat o převodu vlastnického práva k majetku, s nímž hospodaří veřejné neziskové ústavní zdravotnické zařízení nebo o jeho pronájmu v případech, kdy to stanoví zvláštní právní předpis^{29a)},
- x) schvalovat šíření informací pomocí sdělovacích prostředků a určovat jejich obsahové zaměření a strukturu,**
- xy) plnit úkoly stanovené zvláštním právním předpisem.**

(3) Není-li zřízena rada obce, vydává nařízení obce zastupitelstvo obce.

(4) Zastupitelstvo obce si může vyhradit další pravomoc v samostatné působnosti obce mimo pravomoc vyhrazené radě obce podle § 102 odst. 2.

(5) Zastupitelstvo obce rozhoduje o zrušení usnesení rady obce, jsou-li mu předložena k rozhodnutí podle § 105 odst. 1.

§ 85

Zastupitelstvu obce je dále vyhrazeno rozhodování o těchto majetkoprávních úkonech:

- a) nabytí a převod nemovitých věcí včetně vydání nemovitostí podle zvláštních zákonů, převod bytů a nebytových prostorů z majetku obce,
- b) poskytování věcných darů v hodnotě nad 20 000 Kč a peněžitých darů ve výši nad 20 000 Kč fyzické nebo právnické osobě v jednom kalendářním roce,
- c) poskytování dotací nad 50 000 Kč v jednotlivých případech občanským sdružením, humanitárním organizacím a jiným fyzickým nebo právnickým osobám působícím v oblasti mládeže, tělovýchovy a sportu, sociálních služeb, podpory rodin, požární ochrany, kultury, vzdělávání a vědy, zdravotnictví, protidrogových aktivit, prevence kriminality a ochrany životního prostředí,
- d) uzavření smlouvy o sdružení a poskytování majetkových hodnot podle smlouvy o sdružení, jehož je obec účastníkem,
- e) peněžité i nepeněžité vklady do právnických osob,
- f) vzdání se práva a prominutí pohledávky vyšší než 20 000 Kč,
- g) zastavení movitých věcí nebo práv v hodnotě vyšší než 20 000 Kč,
- h) dohody o splátkách s lhůtou splatnosti delší než 18 měsíců,
- i) postoupení pohledávky vyšší než 20 000 Kč,
- j) uzavření smlouvy o přijetí a poskytnutí úvěru nebo půjčky, o poskytnutí dotace, o převzetí dluhu, o převzetí ručitého závazku, o přistoupení k závazku a smlouvy o sdružení,
- k) zastavení nemovitých věcí,
- l) vydání komunálních dluhopisů,
- m) vyhlášení veřejné obchodní soutěže nebo uzavření smlouvy o provedení dražby podle § 39 odst. 1,**
- n) schválení výjimky podle § 39 odst. 5 písm. h).**

§ 87

K platnému usnesení zastupitelstva obce, rozhodnutí nebo volbě je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva obce, nestanoví-li **tento nebo** zvláštní právní předpis jinak.^{31a)}

§ 95

(1) O průběhu zasedání zastupitelstva obce se pořizuje zápis, který podepisuje starosta nebo místostarosta a určení ověřovatelé. V zápise se vždy uvede počet přítomných členů zastupitelstva obce, schválený pořad jednání zastupitelstva obce, průběh a výsledek hlasování a přijatá usnesení. **Na návrh kteréhokoli člena zastupitelstva musí zápis obsahovat rovněž údaj o tom, kdo a jak hlasoval. Návrh je třeba učinit nejpozději před započatím hlasování.**

(2) Zápis, který je nutno pořídit do 10 dnů po skončení zasedání, musí být uložen na obecním úřadu k nahlédnutí **a zveřejněn způsobem umožňujícím dálkový přístup po vyloučení těch informací, které jsou před zveřejněním chráněny podle zvláštních právních předpisů^{30a)}**. O námitkách člena zastupitelstva obce proti zápisu rozhodne nejbližší zasedání zastupitelstva obce.

§ 101

(1) Rada obce se schází ke svým schůzím podle potřeby, její schůze jsou neveřejné. Rada obce může k jednotlivým bodům svého jednání přizvat dalšího člena zastupitelstva obce a jiné osoby.

(2) Rada obce je schopna se usnášet, je-li přítomna nadpoloviční většina všech jejích členů; k platnému usnesení nebo rozhodnutí je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech jejích členů.

(3) Rada obce pořizuje ze své schůze zápis, který podepisuje starosta spolu s místostarostou nebo

³ 0a) zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

jiným radním. V zápise se vždy uvede počet přítomných členů rady obce, schválený pořad schůze rady obce, průběh a výsledek hlasování, **včetně údaje o tom, kdo a jak hlasoval**, a přijatá usnesení. Zápis ze schůze rady obce musí být pořízen do 7 dnů od jejího konání. O námitkách člena rady obce proti zápisu rozhodne nejbližší schůze rady obce. Zápis ze schůze rady obce musí být uložen u obecního úřadu k nahlédnutí členům zastupitelstva obce **a zveřejněn způsobem umožňujícím dálkový přístup po vyloučení těch informací, které jsou před zveřejněním chráněny podle zvláštních právních předpisů^{30a}**).

(4) Rada obce vydá jednací řád, v němž stanoví podrobnosti o jednání rady obce.

§ 117

(1) Zastupitelstvo obce může zřídit jako své iniciativní a kontrolní orgány výbory. Svá stanoviska a návrhy předkládají výbory zastupitelstvu obce.

(2) Zastupitelstvo obce zřizuje vždy finanční a kontrolní výbor. **Jestliže zastupitelstvo schválilo šíření informací prostřednictvím sdělovacích prostředků, zřizuje též redakční výbor.**

(3) Obec, v jejímž územním obvodu žije podle posledního sčítání lidu alespoň 10 % občanů hlásících se k národnosti jiné než české, zřizuje výbor pro národnostní menšiny. Členy tohoto výboru jsou i zástupci národnostních menšin, pokud je deleguje svaz utvořený podle zvláštního zákona;³⁶⁾ vždy však příslušníci národnostních menšin musí tvořit nejméně polovinu všech členů výboru.

(4) Předsedou výboru je vždy člen zastupitelstva obce; to neplatí, jde-li o předsedu osadního výboru (§ 120).

§ 119a

(1) **Členem redakčního výboru nemůže být starosta, člen rady, tajemník obecního úřadu a zaměstnanec obecního úřadu.**

(2) **Redakční výbor**

a) **zpracovává podklad pro určení obsahového zaměření a struktury sdělovacích prostředků obce,**

b) **průběžně kontroluje soulad informací šířených sdělovacími prostředky obce s usneseními zastupitelstva a právními předpisy.**

(3) **O svých závěrech a zjištěních učiněných při kontrole podle odstavce 2 písm. b) nejméně dvakrát do roka informuje zastupitelstvo písemnou hodnotící zprávou, která obsahuje údaje o případných jednotlivých zjištěných nedostacích s uvedením konkrétních uveřejněných informací, u kterých byly nedostatky zjištěny, včetně údaje o času a způsobu jejich uveřejnění a čísla a dne vydání a čísla stránky, jde-li o nedostatky zjištěné u periodického tisku veřejné služby.**

3 0a) zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

6.2 Změna zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů

15b

(1) Kraj smí šířit informace prostřednictvím sdělovacích prostředků, zejména periodickým tiskem veřejné služby, rozhlasovým a televizním vysíláním a službou informační společnosti, a to při účinném zajištění zásad objektivit a vyváženosti. Povinnosti stanovené zvláštními právními předpisy tím nejsou dotčeny.^{7a}

(2) Kraj musí při šíření informací zejména zajistit

- a) objektivní a všestranné poskytování informací pro svobodné vytváření názorů. Názory nebo hodnotící komentáře musí být odděleny od informací zpravodajského charakteru,
- b) aby nebyla v šířeném obsahu, zveřejněném vždy nejvýše za tři měsíce, jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin místní veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v místním politickém a společenském životě.

§ 17

(1) Majetek kraje musí být využíván účelně a hospodárně v souladu s jeho zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti. Kraj je povinen pečovat o zachování a rozvoj svého majetku. Kraj vede evidenci svého majetku.⁸⁾

(2) Majetek musí být chráněn před zničením, poškozením, odcizením nebo zneužitím. S nepotřebným majetkem kraj naloží způsoby a za podmínek stanovených zvláštními předpisy,⁹⁾ pokud tento zákon nestanoví jinak.

(3) Kraj nesmí ručit za závazky fyzických a právnických osob vyjma

- a) závazků vyplývajících ze smlouvy o úvěru, jsou-li peněžní prostředky určeny pro investici uskutečňovanou s finanční podporou ze státního rozpočtu, státních fondů, nebo národního fondu,
- b) závazků vyplývajících ze smlouvy o úvěru, jsou-li peněžní prostředky určeny pro investici do krajem nebo obcí vlastněné nemovitosti,
- c) těch, jejichž zřizovatelem je kraj, stát nebo obec,
- d) těch, v nichž míra účasti kraje nebo spolu s jiným krajem (kraji), obcí (obcemi) nebo státem přesahuje 50 %.

(4) Právní úkony učiněné v rozporu s ustanovením odstavce 3 jsou od počátku neplatné.

(5) Stát neručí za hospodaření a závazky kraje, pokud tento závazek nepřevzme stát smluvně.

(6) Kraj je povinen chránit svůj majetek před neoprávněnými zásahy a včas uplatňovat právo na náhradu škody a právo na vydání bezdůvodného obohacení.

(7) Kraj je povinen trvale sledovat, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky a zabezpečit, aby nedošlo k promlčení nebo zániku práv z těchto závazků vyplývajících.

(8) Skupina nejméně tří členů zastupitelstva je oprávněna jménem kraje uplatňovat vůči třetím osobám veškeré nároky kraje vyplývající z občanskoprávních, pracovněprávních a obchodněprávních vztahů u soudu nebo jiného orgánu, jakož i činit právní úkony, které možnost uplatnění nároku u soudu nebo jiného orgánu podmiňují nebo jsou činěny v rámci takového probíhajícího řízení, a to nejdříve po uplynutí dvou měsíců od doručení písemné výzvy kraji k uplatnění takového nároku nebo učinění právního úkonu, jestliže takový nárok nebyl již uplatněn nebo právní úkon učiněn. V dalším řízení pak mohou činit úkony jen společně ti členové zastupitelstva, kteří řízení zahájili, a tito členové zastupitelstva jsou zároveň zástupci kraje pro doručování písemností, a zanikl-li mandát kteréhokoli z nich, zbývající členové zastupitelstva, kteří řízení zahájili, a zanikl-li mandát všech členů zastupitelstva, kteří řízení zahájili, opatrovník, kterého soud kraji ustanoví.

(9) Kraj je povinen uhradit členům zastupitelstva, kteří podali žalobu podle odstavce 8, náklady účelně vynaložené na vedení sporu, a to v případě, že žaloba byla úspěšná alespoň v základu věci a jestliže o to členové zastupitelstva, kteří podali žalobu, požádali. Tato náhrada se poskytne maximálně ve výši, v jaké byla kraji přiznána soudem nebo by mohla být soudem přiznána, kdyby žaloba byla plně úspěšná.

§ 18

(1) Nemovitý majetek kraje může být zcizen nebo poskytnut pouze za úplatu. Záměr kraje prodat, směnit nemovitý majetek, pronajmout jej anebo jinak zatížit ve prospěch třetích osob kraj vyhlásí formou veřejné obchodní soutěže podle zvláštního zákona^{9d} zveřejněním po dobu nejméně 30 dnů před rozhodnutím v příslušném orgánu kraje vyvěšením na úřední desce,²⁾ aby se k němu mohli zájemci vyjádřit a předložit své nabídky. Záměr může být podmíněn určitým účelem, avšak rozhodným kritériem pro hodnocení nabídek, které tento účel splňují, je vždy nejvyšší částka nebo hodnota majetkového protiplnění, které má kraj obdržet. Nemovitost se v záměru označí údaji podle zvláštního zákona^{9a)} platnými ke dni zveřejnění záměru.

(2) Pokud kraj nevyhlásí obchodní veřejnou soutěž způsobem podle tohoto zákona nebo je její průběh v rozporu s tímto nebo zvláštním zákonem^{9d} nebo uzavře smlouvu, která svým obsahem porušuje účel záměru, nebo vybere jinou nabídku než nabídku nejvyšší částky nebo hodnoty protiplnění, je právní úkon od počátku neplatný. To neplatí, jestliže obec prodá nemovitý majetek ve veřejné dražbě podle zvláštního právního předpisu^{9e}.

(3) Žalobu na určení neplatnosti právního úkonu může podat kterýkoli občan kraje nebo právnická osoba, která má na území kraje sídlo, jakož i osoby uvedené v § 12 odst. 3 a § 13 do 1 roku od dne, kdy byl učiněn. Soulad vyhlášení a průběhu obchodní veřejné soutěže s tímto nebo zvláštním zákonem^{9d}, jakož i soulad obsahu smlouvy se zveřejněným záměrem a výběr nabídky nejvyšší částky nebo hodnoty protiplnění je v takovém případě povinen prokázat kraj. Právo kohokoli domáhat se určení neplatnosti právního úkonu podle zvláštního zákona^{9f} tím není dotčeno.

(4) Ustanovení odstavce 1 až 3 se použijí i na záměr kraje učinit právní úkon, jímž má dojít ke změně právního úkonu, na který se vztahovala povinnost zveřejnění záměru podle odstavce 1, a na záměr kraje uzavřít smlouvu o smlouvě budoucí, jejímž předmětem bude nemovitý majetek ve vlastnictví kraje.

(5) Ustanovení odstavce 1 se nepoužije, jde-li o

- a) prodej bytů, nebytových prostor a domů s byty a nebytovými prostory nájemníkům těchto bytů nebo nebytových prostor nebo jimi založeným bytovým družstvům,**
- b) pronájem bytů,**
- c) pronájem, výpůjčku nebo půjčku majetku kraje na dobu kratší než 90 dnů,**
- d) pronájem, výpůjčku nebo půjčku příspěvkové organizaci anebo jiné osobě, jejímž zřizovatelem nebo zakladatelem je kraj,**
- e) pronájem silničního nebo silničního pomocného pozemku v souvislosti se zvláštním užíváním silnic podle zvláštního zákona^{9b)},**
- f) případy hodné zvláštního zřetele, o nichž rozhodne zastupitelstvo třípětinovou většinou všech členů zastupitelstva; v takovém případě je však vždy třeba alespoň zveřejnit záměr podle odstavce 1.**

(6) Ustanovení odstavců 1 až 4 a odstavce 5 písm. a) až e) se použijí přiměřeně i na právní

^{9 d} § 281 a následující zákona č.513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

^{9 e} zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů

^{9 f} § 80 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

úkony právnických osob, které kraj zřídil nebo založil nebo ve kterých má většinu hlasovacích práv. Ustanovení odstavce 5 písm. f) se nepoužije. Povinnost zveřejnění záměru je splněna vyvěšením na úřední desce^{3b)} krajského úřadu v souladu s odstavcem 1.

§ 18a

(1) Při převodu nebo pronájmu movitého majetku se cena nebo nájemné sjednávají alespoň ve výši, která je v daném místě a čase obvyklá, ledaže veřejný zájem odůvodňuje cenu nebo nájemné nižší nebo darování, výpůjčku či půjčku anebo nejde-li o cenu regulovanou státem. Nejsou-li při úplatném převodu nebo pronájmu movitého majetku cena nebo nájem sjednány alespoň ve výši, která je v daném místě a čase obvyklá, a není-li současně dán veřejný zájem na ceně nebo nájemném nižším nebo na darování, výpůjčce či půjčce, je právní úkon od počátku neplatný.

(2) Žalobu na určení neplatnosti právního úkonu může podat kterýkoli občan kraje nebo právnická osoba, která má na území kraje sídlo, jakož i osoby uvedené v § 12 odst. 3 a § 13 do 3 let od dne, kdy byl učiněn. Obvyklost ceny nebo nájemného, popř. existenci veřejného zájmu na jejich snížení je v takovém případě povinen prokázat kraj. Právo kohokoli domáhat se určení neplatnosti právního úkonu podle zvláštního zákona^{9f} tím není dotčeno.

§ 34

(1) Člen zastupitelstva má při výkonu své funkce právo

- a) předkládat zastupitelstvu a radě, jakož i výborům a komisím návrhy na projednání,
- b) mít přístup do krajského úřadu a nahlížet do veškerých listin a opatřovat si veškeré informace a podklady ve věcech, které souvisejí s výkonem jeho funkce; pracovníci krajského úřadu jsou přitom povinni poskytnout mu ve věcech, které souvisejí s jejich pracovním zařazením, potřebnou pomoc,**
- bc) vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu a její jednotlivé členy, na předsedy výborů, na statutární orgány právnických osob, jejichž zakladatelem je kraj, a na vedoucí příspěvkových organizací a organizačních složek, které kraj založil nebo zřídil; písemnou odpověď musí obdržet do 30 7 dnů,
- ed) požadovat od zaměstnanců kraje zařazených do krajského úřadu, jakož i od zaměstnanců právnických osob, které kraj zřídil, informace ve věcech, které souvisejí s výkonem jejich funkce; informace musí být poskytnuta do 30 7 dnů.

(2) Člen zastupitelstva je povinen zúčastňovat se zasedání zastupitelstva, popřípadě zasedání jiných orgánů kraje, je-li jejich členem, plnit úkoly, které mu tyto orgány uloží, hájit zájmy občanů kraje a jednat a vystupovat tak, aby nebyla ohrožena vážnost jeho funkce.

(3) Člen zastupitelstva, u něhož skutečnosti nasvědčují, že by jeho podíl na projednávání a rozhodování určité záležitosti v orgánech kraje mohl znamenat výhodu nebo škodu pro něj samotného nebo osobu blízkou, pro fyzickou nebo právnickou osobu, kterou zastupuje na základě zákona nebo plné moci (střet zájmů), je povinen sdělit tuto skutečnost před zahájením jednání orgánu kraje, který má danou záležitost projednávat.

§ 35

(1) Zastupitelstvo rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti. Ve věcech přenesené působnosti zastupitelstvo rozhoduje, jen stanoví-li tak zákon.

(2) Zastupitelstvu je vyhrazeno

- a) předkládat návrhy zákonů Poslanecké sněmovně,
- b) předkládat návrhy Ústavnímu soudu na zrušení právních předpisů,¹⁵⁾ má-li za to, že jsou v rozporu se zákonem,
- c) vydávat obecně závazné vyhlášky kraje,

- d) koordinovat rozvoj územního obvodu, schvalovat programy rozvoje územního obvodu kraje podle zvláštních zákonů, zajišťovat jejich realizaci a kontrolovat jejich plnění,
- e) schvalovat koncepce rozvoje cestovního ruchu na území kraje, zajišťovat jejich realizaci a kontrolovat jejich plnění,
- f) volit zástupce kraje do regionálních rad regionů soudržnosti,
- g) stanovit rozsah základní dopravní obslužnosti pro území kraje,
- h) rozhodovat o spolupráci kraje s jinými kraji a o mezinárodní spolupráci,
- i) schvalovat rozpočet kraje a schvalovat závěrečný účet kraje,
- j) zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky kraje; k tomu schvalovat jejich zřizovací listiny,
- k) rozhodovat o založení a rušení právnických osob, schvalovat jejich zakladatelské listiny, společenské smlouvy, zakladací smlouvy a stanovy, rozhodovat o účasti v již založených právnických osobách,
- l) delegovat zástupce kraje, s výjimkou § 59 odst. 1 písm. j) , na valnou hromadu obchodních společností, v nichž má kraj majetkovou účast,
- m) navrhnout zástupce kraje do ostatních orgánů obchodních společností, v nichž má kraj majetkovou účast, a navrhnout jejich odvolání,
- n) volit a odvolávat hejtmana, náměstka (náměstky) hejtmana a další členy rady z řad svých členů a odvolávat je z funkce,
- o) stanovit počet uvolněných členů rady, jakož i funkce, pro které budou členové zastupitelstva uvolněni a od kterého dne,
- p) zřizovat a zrušovat výbory, volit a odvolávat jejich předsedy a členy,
- q) rozhodovat o odměnách neuvolněným členům zastupitelstva a o odměnách podle § 50 odst. 4 a 5,
- r) stanovit zásady pro poskytování cestovních náhrad členům zastupitelstva (§ 53),
- s) rozhodovat o peněžitých plněních spojených s výkonem funkce členů výborů, komisí a zvláštních orgánů fyzickým osobám, které nejsou členy zastupitelstva,
- t) udělovat ceny kraje,
- u) schvalovat šíření informací pomocí sdělovacích prostředků a určovat jejich obsahové zaměření a strukturu,**
- uv) plnit další úkoly stanovené zákonem.

(3) Zastupitelstvo rozhoduje o zrušení usnesení rady, jsou-li mu předložena k rozhodnutí podle § 62.

§ 36

(1) Zastupitelstvu je dále vyhrazeno rozhodování o těchto majetkoprávních úkonech kraje:

- a) nabytí a převod nemovitých věcí,
- b) poskytování věcných a peněžitých darů podle zvláštního zákona v hodnotě nad 100 000 Kč jedné fyzické nebo právnické osobě v kalendářním roce,
- c) poskytování dotací občanským sdružením, humanitárním organizacím a jiným právnickým a fyzickým osobám působícím na území kraje v oblasti mládeže, sportu a tělovýchovy, sociálních služeb, podpory rodin, požární ochrany, kultury, vzdělávání a vědy, zdravotnictví, protidrogových aktivit, prevence kriminality a ochrany zvířat a životního prostředí v hodnotě nad 200 000 Kč jedné fyzické nebo právnické osobě v kalendářním roce, nejedná-li se o účelové dotace z prostředků státního rozpočtu,
- d) poskytování dotací obcím z rozpočtu kraje a kontrola jejich využití,
- e) vzdání se práva a prominutí pohledávky vyšší než 200 000 Kč,
- f) zastavení movitých věcí nebo práv v hodnotě vyšší než 200 000 Kč,
- g) dohody o splátkách s lhůtou splatnosti delší než 18 měsíců,
- h) postoupení pohledávky vyšší než 200 000 Kč,
- i) uzavření smlouvy o přijetí a poskytnutí úvěru, půjčky, o převzetí ručitelského závazku, o přistoupení k závazku a ke smlouvě o sdružení,

- j) zastavení nemovitostí,
- k) vydání komunálních dluhopisů,
- l) stanovení majetkové účasti na podnikání jiných právnických osob,
- m) peněžité a nepeněžité vklady do právnických osob.,
- n) vyhlášení veřejné obchodní soutěže nebo uzavření smlouvy o provedení dražby podle § 18 odst. 1,**
- o) schválení výjimky podle § 18 odst. 5 písm. f).**

§ 40

- (1) Zastupitelstvo se schází podle potřeby, nejméně však jedenkrát za 3 měsíce. Zasedání zastupitelstva písemně svolává a řídí zpravidla hejtman.
- (2) K platnému usnesení, rozhodnutí nebo volbě zastupitelstva je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva-, **nestanoví-li tento nebo zvláštní právní předpis jinak.**

§ 43

O průběhu zasedání zastupitelstva se pořizuje zápis, který podepisuje hejtman nebo náměstek hejtmána a zvolení ověřovatelé. Zápis, který je nutno pořídit do 10 dnů po skončení zasedání, musí obsahovat údaj o počtu přítomných členů zastupitelstva, schválený program jednání, průběh a výsledek a přijatá usnesení a musí být uložen u krajského úřadu k nahlédnutí **a zveřejněn způsobem umožňujícím dálkový přístup po vyloučení těch informací, které jsou před zveřejněním chráněny podle zvláštních právních předpisů^{30a)}**. O námitkách člena zastupitelstva proti zápisu rozhodne nejbližší zasedání zastupitelstva. **Na návrh kteréhokoli člena zastupitelstva musí zápis obsahovat rovněž údaj o tom, kdo a jak hlasoval. Návrh je třeba učinit nejpozději před započítáním hlasování.**

§ 58

- (1) Rada se schází ke svým schůzím podle potřeby. Schůze rady svolává hejtman. Schůze rady jsou neveřejné. Rada může k jednotlivým bodům svého jednání přizvat i dalšího člena zastupitelstva nebo jiné osoby.
- (2) K platnému usnesení, volbě nebo rozhodnutí je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů rady.
- (3) O průběhu schůze rady se pořizuje zápis, ve kterém se vždy uvede počet přítomných členů rady, schválený program schůze rady, průběh a výsledek hlasování, **včetně údaje o tom, kdo a jak hlasoval**, a přijatá usnesení. Zápis podepisuje hejtman nebo náměstek hejtmána, spolu s ověřovateli. Zápis, který je nutno pořídit do 10 dnů po skončení schůze, musí být uložen u krajského úřadu k nahlédnutí členům zastupitelstva kraje **a zveřejněn způsobem umožňujícím dálkový přístup po vyloučení těch informací, které jsou před zveřejněním chráněny podle zvláštních právních předpisů^{30a)}**. O námitkách člena rady proti zápisu rozhodne nejbližší schůze rady.
- (4) Rada podává na každém zasedání zastupitelstva zprávu o své činnosti.

§ 78

- (1) Zastupitelstvo zřizuje vždy výbor finanční, výbor kontrolní a výbor pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost. Tyto výbory jsou nejméně pětičlenné. **Jestliže zastupitelstvo schválilo šíření informací prostřednictvím sdělovacích prostředků, zřizuje též redakční výbor.**
- (2) Kraj, v jehož územním obvodu žije podle posledního sčítání lidu alespoň 5 % občanů hlásících

3 0a) zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

3 0a) zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

se k národnosti jiné než české, zřizuje výbor pro národnostní menšiny. Členy tohoto výboru jsou i zástupci národnostních menšin, pokud je deleguje svaz utvořený podle zvláštního zákona;¹¹⁾ vždy však příslušníci národnostních menšin musí tvořit nejméně polovinu všech členů výboru.

(3) Členy finančního a kontrolního výboru nemohou být hejtman, zástupce hejtmana, ředitel ani osoby zabezpečující rozpočtové a účetní práce na krajském úřadu.

(4) Finanční výbor

- a) provádí kontrolu hospodaření s majetkem a finančními prostředky kraje,
- b) provádí kontrolu hospodaření právnických osob a zařízení založených nebo zřízených krajem, nebo které na kraj byly převedeny,
- c) provádí kontrolu využití dotací poskytnutých krajem z jeho prostředků obcím; za tímto účelem je výbor oprávněn požadovat od obcí příslušné podklady a obce jsou povinny poskytnout výboru požadovanou součinnost,
- d) plní další úkoly ve finanční oblasti, kterými jej pověří zastupitelstvo.

(5) Kontrolní výbor

- a) kontroluje plnění usnesení zastupitelstva a rady,
- b) kontroluje dodržování právních předpisů ostatními výbory a krajským úřadem na úseku samostatné působnosti,
- c) plní další kontrolní úkoly, kterými jej pověří zastupitelstvo.

(6) Výbor pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost

- a) v návaznosti na demografický vývoj a vývoj zaměstnanosti posuzuje a vyjadřuje se k síti škol a školských zařízení, studijních a učebních oborů a k jejich změnám v působnosti kraje,
- b) předkládá návrhy na zkvalitnění péče poskytované školami a školskými zařízeními, popřípadě předškolními zařízeními, které kraj zřizuje,
- c) vyjadřuje se k záměrům na poskytování dotací v oblasti mládeže, tělovýchovy a sportu,
- d) projednává zprávy o výsledcích výchovně vzdělávací činnosti škol, školských zařízení a předškolních zařízení, které kraj zřizuje,
- e) plní další úkoly v oblasti výchovy a vzdělávání, kterými jej pověří zastupitelstvo.

§ 78a

(1) Členem redakčního výboru nemůže být hejtman, zástupce hejtmana, člen rady, tajemník krajského úřadu a zaměstnanec obecního úřadu.

(2) Redakční výbor

- a) zpracovává podklad pro určení obsahového zaměření a struktury sdělovacích prostředků kraje,
- b) průběžně kontroluje soulad informací šířených sdělovacími prostředky obce s usneseními zastupitelstva a právními předpisy.

(3) O svých závěrech a zjištěních učiněných při kontrole podle odstavce 2 písm. b) nejméně dvakrát do roka informuje zastupitelstvo písemnou hodnotící zprávou, která obsahuje údaje o případných jednotlivých zjištěných nedostatcích s uvedením konkrétních uveřejněných informací, u kterých byly nedostatky zjištěny, včetně údaje o času a způsobu jejich uveřejnění a čísla a dne vydání a čísla stránky, jde-li o nedostatky zjištěné u periodického tisku veřejné služby.

6.3 Změna zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů

§ 19a

(1) Hlavní město Praha a městské části smějí šířit informace prostřednictvím sdělovacích prostředků, zejména periodickým tiskem veřejné služby, rozhlasovým a televizním vysíláním a službou informační společnosti, a to při účinném zajištění zásad objektivit a vyváženosti. Povinnosti stanovené zvláštními právními předpisy tím nejsou dotčeny.^{7a}

(2) Hlavní město Praha a městské části musí při šíření informací zejména zajistit

a) objektivní a všestranné poskytování informací pro svobodné vytváření názorů. Názory nebo hodnotící komentáře musí být odděleny od informací zpravodajského charakteru,

b) aby nebyla v šířeném obsahu, zveřejněném vždy nejvýše za tři měsíce, jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin místní veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v místním politickém a společenském životě.

§ 35

(1) Majetek hlavního města Prahy musí být využíván účelně a hospodárně v souladu s jeho zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti. Hlavní město Praha je povinno pečovat o svůj majetek a kontrolovat hospodaření s tímto majetkem. Hlavní město provádí evidenci svého majetku.¹⁰⁾

(2) Majetek hlavního města Prahy musí být chráněn před zničením, poškozením, odcizením nebo zneužitím. S nepotřebným majetkem hlavní město Praha naloží způsoby a za podmínek stanovených zvláštními právními předpisy,¹¹⁾ pokud tento zákon nestanoví jinak.

(3) Hlavní město Praha a městské části jsou povinny chránit majetek hlavního města Prahy před neoprávněnými zásahy a včas uplatňovat právo na náhradu škody a právo na vydání bezdůvodného obohacení.

(4) Hlavní město Praha a městské části jsou povinny trvale sledovat, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky, a zabezpečit, aby nedošlo k promlčení nebo zániku práv z těchto závazků vyplývajících.

(5) Doklady o poskytnutí finančních prostředků státem na pořízení majetku uvedeného v § 37 odst. 1 jsou hlavní město Praha a městské části povinny uchovat po celou dobu, po kterou je tento majetek ve vlastnictví hlavního města Prahy.

(6) Hlavní město Praha a městské části nesmí ručit za závazky fyzických a právnických osob vyjma

a) závazků vyplývajících ze smlouvy o úvěru, jsou-li peněžní prostředky určeny pro investici uskutečňovanou s finanční podporou ze státního rozpočtu, státních fondů nebo Národního fondu,

b) závazků vyplývajících ze smlouvy o úvěru, jsou-li peněžní prostředky určeny pro investici do nemovitosti vlastněné hlavním městem Prahou,

c) těch, jejichž zřizovatelem je hlavní město Praha, městská část nebo stát,

d) těch, v nichž míra účasti jí samé, nebo spolu s jinou obcí (obcemi), krajem (krají) nebo státem přesahuje 50 %,

e) bytových družstev,

f) honebních společenstev.

(7) Právní úkony učiněné v rozporu s ustanovením odstavce 6 jsou od počátku neplatné.

(9) Stát neručí za hospodaření a závazky hlavního města Prahy, pokud tento závazek nepřevzme stát smluvně.

(10) Skupina nejméně tří členů zastupitelstva je oprávněna jménem hlavního města Prahy nebo městské části uplatňovat vůči třetím osobám veškeré nároky hlavního města Prahy nebo městské části vyplývající z občanskoprávních, pracovněprávních a obchodněprávních vztahů u soudu nebo jiného orgánu, jakož i činit právní úkony, které možnost uplatnění nároku u soudu nebo jiného orgánu podmiňují nebo jsou činěny v rámci takového probíhajícího řízení, a to nejdříve po uplynutí dvou měsíců od doručení písemné výzvy hlavnímu městu Praze nebo městské části k uplatnění takového nároku nebo učinění právního úkonu, jestliže takový nárok nebyl již uplatněn nebo právní úkon učiněn. V dalším řízení pak mohou činit úkony jen společně ti členové zastupitelstva, kteří řízení zahájili, a tito členové zastupitelstva jsou zároveň zástupci hlavního města Prahy nebo městské části pro doručování písemností, a zanikl-li mandát kteréhokoli z nich, zbývající členové zastupitelstva, kteří řízení zahájili, a zanikl-li mandát všech členů zastupitelstva, kteří řízení zahájili, opatrovník, kterého soud hlavnímu městu Praze nebo městské části ustanoví.

(11) Hlavní města Praha nebo městská část jsou povinny uhradit členům zastupitelstva, kteří podali žalobu podle odstavce 8, náklady účelně vynaložené na vedení sporu, a to v případě, že žaloba byla úspěšná alespoň v základu věci a jestliže o to členové zastupitelstva, kteří podali žalobu, požádali. Tato náhrada se poskytne maximálně ve výši, v jaké byla hlavnímu městu Praze nebo městské části přiznána soudem nebo by mohla být soudem přiznána, kdyby žaloba byla plně úspěšná.

§ 36

(1) Nemovitý majetek hlavního města Prahy nebo městských částí může být zcizen nebo poskytnut pouze za úplatu. Záměry hlavního města Prahy nebo městských částí prodat, směniti nemovitý majetek, pronajmout jej nebo jinak zatížit ve prospěch třetích osob hlavní město Praha nebo městská část vyhlásí formou veřejné obchodní soutěže podle zvláštního zákona^{1b} zveřejněním po dobu nejméně 15 dnů před schválením v orgánech hlavního města Prahy nebo v orgánech městských částí vyvěšením na úřední desce^{1a)} Magistrátu hlavního města Prahy nebo na úřední desce úřadu městské části, aby se k nim mohli zájemci vyjádřit a předložit své nabídky. Záměr může být podmíněn určitým účelem, avšak rozhodným kritériem pro hodnocení nabídek, které tento účel splňují, je vždy nejvyšší částka nebo hodnota majetkového protiplnění, které má hlavní město Praha nebo městská část obdržet. Záměr může hlavní město Praha nebo městská část zveřejnit způsobem v místě obvyklým. Nemovitost se v záměru označí údaji podle zvláštního zákona^{13a} platnými ke dni zveřejnění záměru.

(2) Pokud hlavní město Praha nebo městská část nevyhlásí obchodní veřejnou soutěž způsobem podle tohoto zákona nebo je její průběh v rozporu s tímto nebo zvláštním zákonem^{11b} nebo uzavře smlouvu, která svým obsahem porušuje účel záměru, nebo vybere jinou nabídku než nabídku nejvyšší částky nebo hodnoty protiplnění, je právní úkon od počátku neplatný. To neplatí, jestliže obec prodá nemovitý majetek ve veřejné dražbě podle zvláštního právního předpisu^{11c}.

(3) Žalobu na určení neplatnosti právního úkonu může podat kterýkoli občan hlavního města Prahy nebo městské části nebo právnická osoba, která má na území hlavního města Prahy nebo městské části sídlo, jakož i osoby uvedené v § 9 do 1 roku od dne, kdy byl učiněn. Soulad vyhlášení a průběhu obchodní veřejné soutěže s tímto nebo zvláštním zákonem^{11b}, jakož i soulad obsahu smlouvy se zveřejněným záměrem a výběr nabídky nejvyšší částky nebo

1 3a § 5 zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů

1 1b § 281 a následující zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

1 1c zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů

hodnoty protiplnění jsou v takovém případě povinny prokázat hlavní město Praha nebo městská část. Právo kohokoli domáhat se určení neplatnosti právního úkonu podle zvláštního zákona^{1d} tím není dotčeno.

(4) Ustanovení odstavce 1 až 3 se použijí i na záměr hlavního města Prahy nebo městské části učinit právní úkon, jímž má dojít ke změně právního úkonu, na který se vztahovala povinnost zveřejnění záměru podle odstavce 1, a na záměr hlavního města Prahy nebo městské části uzavřít smlouvu o smlouvě budoucí, jejímž předmětem bude nemovitý majetek ve vlastnictví hlavního města Prahy nebo městské části.

(5) Ustanovení odstavce 1 se nepoužije, jde-li o

- a) prodej bytů, nebytových prostor a domů s byty a nebytovými prostory nájemníkům těchto bytů nebo nebytových prostor nebo jimi založeným bytovým družstvům,
- b) pronájem bytů a hrobových míst,
- c) pronájem, výpůjčku nebo půjčku majetku na dobu kratší než 30 dnů,
- d) pronájem, výpůjčku nebo půjčku příspěvkové organizaci anebo jiné osobě zřízené nebo založené hlavním městem Prahou nebo městskou částí,
- e) prodej pozemku zastavěného stavbou ve vlastnictví kupujícího, včetně přilehlé plochy, která svým umístěním a využitím tvoří se stavbou neoddělitelný celek,
- f) prodej majetku hlavního města Prahy nebo městské části, kterým se realizuje zákonné předkupní právo,
- g) případy hodné zvláštního zřetele, o nichž rozhodne zastupitelstvo třípětinovou většinou všech členů zastupitelstva; v takovém případě je však vždy třeba alespoň zveřejnit záměr podle odstavce 1.

(6) Ustanovení odstavců 1 až 4 a odstavce 5 písm. a) až f) se použijí přiměřeně i na právní úkony právnických osob, které hlavní město Praha nebo městská část zřídily nebo založily nebo ve kterých mají hlavní město Praha nebo městská část většinu hlasovacích práv. Ustanovení odstavce 5 písm. g) se nepoužije. Povinnost zveřejnění záměru je splněna vyvěšením na úřední desce^{3b)} magistrátu hlavního města Prahy nebo úřadu městské části v souladu s odstavcem 1.

§ 36a

(1) Při převodu nebo pronájmu movitého majetku se cena nebo nájemné sjednávají alespoň ve výši, která je v daném místě a čase obvyklá, ledaže veřejný zájem odůvodňuje cenu nebo nájemné nižší nebo darování, výpůjčku či půjčku anebo nejde-li o cenu regulovanou státem. Nejsou-li při úplatném převodu nebo pronájmu movitého majetku cena nebo nájem sjednány alespoň ve výši, která je v daném místě a čase obvyklá, a není-li současně dán veřejný zájem na ceně nebo nájemném nižším nebo darování, výpůjčce či půjčce, je právní úkon od počátku neplatný.

(2) Žalobu na určení neplatnosti právního úkonu může podat kterýkoli občan hlavního města Prahy nebo právnická osoba, která má na území hlavního města Prahy nebo územní části sídlo, jakož i osoby uvedené v § 9 do 3 let od dne, kdy byl učiněn. Obvyklost ceny nebo nájemného, popř. existenci veřejného zájmu na jejich snížení jsou v takovém případě povinny prokázat hlavní město Praha nebo městská část. Právo kohokoli domáhat se určení neplatnosti právního úkonu podle zvláštního zákona^{1d} tím není dotčeno.

§ 51

(1) Členové zastupitelstva hlavního města Prahy jsou povinni vykonávat svůj mandát osobně v souladu se svým slibem a nejsou přitom vázáni žádnými příkazy.

1 1d § 80 písm. c) zákona č.99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

(2) Výkon funkce člena zastupitelstva hlavního města Prahy se považuje za výkon veřejné funkce. Člen zastupitelstva hlavního města Prahy nesmí být pro výkon své funkce krácen na právech vyplývajících z jeho pracovního nebo jiného obdobného poměru.

(3) Člen zastupitelstva hlavního města Prahy má při výkonu své funkce právo

a) předkládat zastupitelstvu hlavního města Prahy návrhy na projednání,

b) mít přístup do Magistrátu hl. města Prahy a nahlížet do veškerých listin a opatřovat si veškeré informace a podklady ve věcech, které souvisejí s výkonem jeho funkce; pracovníci krajského úřadu jsou přitom povinni poskytnout mu ve věcech, které souvisejí s jejich pracovním zařazením, potřebnou pomoc,

bc) vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu hlavního města Prahy a její jednotlivé členy, na předsedy výborů zastupitelstva hlavního města Prahy, na statutární orgány právnických osob, jejichž zakladatelem je hlavní město Praha, a na vedoucí příspěvkových organizací a organizačních složek, které hlavní město Praha založilo nebo zřídilo; písemnou odpověď musí obdržet do 30 7 dnů,

ed) požadovat od zaměstnanců hlavního města Prahy zařazených do Magistrátu hlavního města Prahy, jakož i od zaměstnanců právnických osob, které hlavní město Praha založilo nebo zřídilo, informace ve věcech, které souvisejí s výkonem jeho funkce, nestanoví-li zákon jinak-; **písemnou odpověď musí obdržet do 7 dnů.**

(4) Člen zastupitelstva hlavního města Prahy je povinen se zúčastňovat zasedání zastupitelstva hlavního města Prahy, popřípadě zasedání jiných orgánů hlavního města Prahy, je-li jejich členem, a plnit úkoly, které pro něho z výkonu funkce v těchto orgánech vyplývají, a úkoly, které mu tyto orgány uloží, hájit zájmy občanů hlavního města Prahy a jednat a vystupovat tak, aby nebyla ohrožena vážnost jeho funkce.

(5) Člen zastupitelstva hlavního města Prahy, u něhož skutečnosti nasvědčují, že by jeho podíl na projednávání a rozhodování určité záležitosti spadající do samostatné působnosti hlavního města Prahy v orgánech hlavního města Prahy mohl znamenat výhodu nebo škodu pro něj samotného nebo osobu blízkou, pro fyzickou nebo právnickou osobu, kterou zastupuje na základě zákona nebo plné moci, je povinen sdělit tuto skutečnost před zahájením jednání orgánu hlavního města Prahy, který má danou záležitost projednávat.

§ 59

(1) Zastupitelstvo hlavního města Prahy rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti hlavního města Prahy.

(2) Zastupitelstvu hlavního města Prahy je vyhrazeno

a) předkládat návrhy zákonů Poslanecké sněmovně,

b) předkládat návrhy na zrušení jiných právních předpisů Ústavnímu soudu, jsou-li v rozporu se zákonem,

c) vydávat územně plánovací dokumentaci pro celé území hlavního města Prahy,

d) schvalovat po projednání s městskými částmi a uskutečňovat program rozvoje hlavního města Prahy podle zvláštních právních předpisů; zastupitelstvem hlavního města Prahy musí být vždy projednány připomínky městských částí k návrhu programu rozvoje hlavního města Prahy, které se dotýkají jejich území,

e) schvalovat po projednání s městskými částmi rozpočet hlavního města Prahy a závěrečný účet hlavního města Prahy,

f) vydávat obecně závazné vyhlášky ve věcech patřících do samostatné působnosti hlavního města Prahy,

g) volit primátora hlavního města Prahy a náměstkyni primátora hlavního města Prahy, jakož i další členy rady hlavního města Prahy (radní) a odvolávat je z funkce,

h) stanovit počet uvolněných členů zastupitelstva hlavního města Prahy,

- i) rozhodovat o účasti v mezinárodním sdružení s územními samosprávnými celky jiných států a o spolupráci s jinými kraji a obcemi, zakládat, zřizovat, kontrolovat a rušit právnické osoby a organizační složky jako zařízení bez právní subjektivity a schvalovat jejich zakladatelské listiny, společenské smlouvy, zakladací smlouvy, zakladací listiny, stanovy a zřizovací listiny a rozhodovat o účasti hlavního města Prahy v již založených nebo zřízených právnických osobách,
- j) schvalovat po projednání s městskými částmi program rozvoje územního obvodu hlavního města Prahy včetně stanovení rozsahu dopravní obslužnosti území hlavního města Prahy,
- k) schvalovat po projednání s městskými částmi koncepci rozvoje informačních systémů pro potřeby hlavního města Prahy a městských částí,
- l) zřizovat a rušit trvalé a dočasné peněžní fondy hlavního města Prahy,
- m) rozhodovat o vyhlášení místního referenda na celém území hlavního města Prahy,
- n) navrhopvat změny katastrálních území uvnitř hlavního města Prahy,
- o) zřizovat a rušit výbory zastupitelstva hlavního města Prahy a volit jejich členy,
- p) zřizovat a rušit městskou policii hlavního města Prahy,
- q) rozhodovat o spolupráci hlavního města Prahy s jinými územními samosprávnými celky a o formách této spolupráce,
- r) rozhodovat o zrušení usnesení rady hlavního města Prahy, jehož výkon primátor pozastavil podle § 73,
- s) udělovat a odnímat čestné občanství a ceny hlavního města Prahy,
- t) delegovat zástupce hlavního města Prahy, s výjimkou § 68 odst. 2 písm. h), na valnou hromadu obchodních společností, v nichž má hlavní město Praha majetkovou účast,
- u) schvalovat šíření informací pomocí sdělovacích prostředků a určovat jejich obsahové zaměření a strukturu,**
- uv) další záležitosti, které zastupitelstvu hlavního města Prahy svěří zákon.**

(3) Zastupitelstvu hlavního města Prahy je vyhrazeno rozhodování o těchto majetkoprávních úkonech:

- a) o vydání komunálních dluhopisů,
- b) o majetkové účasti hlavního města Prahy na podnikání jiných osob s výjimkou právnických osob založených nebo zřízených hlavním městem Prahou o hodnotě vyšší než 5 000 000 Kč,
- c) o přijetí a poskytnutí úvěru nebo půjčky a uzavření smlouvy o sdružení, jde-li o závazek větší než 10 000 000 Kč,
- d) o převzetí dluhu, ručení za závazky jiných osob, převzetí ručitelského závazku a přistoupení k závazku, jde-li o závazek větší než 5 000 000 Kč,
- e) o přijetí a poskytnutí dotace, jde-li o závazek vyšší než 50 000 000 Kč, není-li dále stanoveno jinak,
- f) o poskytování dotací a půjček městským částem z rozpočtu hlavního města Prahy, s výjimkou dotací poskytovaných ze státního rozpočtu nebo rozpočtu státního fondu,
- g) o poskytování dotací nad 200 000 Kč občanským sdružením, humanitárním organizacím a jiným fyzickým a právnickým osobám působícím v oblasti mládeže, tělovýchovy a sportu, sociálních služeb, požární ochrany, kultury, vzdělávání a vědy, zdravotnictví, protidrogových aktivit, prevence kriminality a ochrany životního prostředí,
- h) o bezúplatném postoupení pohledávek vyšších než 10 000 000 Kč,
- i) o zastavení nemovitých věcí,
- j) o nabytí a převodu nemovitých věcí,
- k) o peněžitých i nepeněžitých vkladech do obchodních společností, nadací a obecně prospěšných společností a svazků obcí v hodnotě vyšší než 5 000 000 Kč,
- l) o bezúplatných převezech movitých věcí včetně peněz tuzemským právnickým a fyzickým osobám na vědu, výchovu a vzdělávání, na charitativní, sociální, zdravotnické a ekologické účely a na podporu rozvoje kultury, tělesné výchovy a sportu v celkové částce vyšší než 2 000 000 Kč ročně jednomu a témuž subjektu, s výjimkou poskytování jednorázových sociálních výpomocí občanům a s výjimkou darování ztracených a opuštěných zvířat fyzickým a právnickým osobám,

- m) o vzdání se práva a prominutí pohledávky vyšší než 5 000 000 Kč,
- n) o zastavení movitých věcí nebo práv v hodnotě vyšší než 5 000 000 Kč,
- o) o dohodách o splátkách s lhůtou splatnosti delší než 18 měsíců,
- p) o poskytování věcných a peněžitých darů v hodnotě nad 2 000 000 Kč v jednotlivých případech,
- q) vyhlášení veřejné obchodní soutěže nebo uzavření smlouvy o provedení dražby podle § 36 odst. 1,**
- r) schválení výjimky podle § 36 odst. 5 písm. g).**

(4) Zastupitelstvo hlavního města Prahy si může vyhradit další pravomoci v samostatné působnosti hlavního města Prahy mimo pravomoci vyhrazené radě hlavního města Prahy dle § 68 odst. 2.

(5) Ve věcech přenesené působnosti rozhoduje zastupitelstvo hlavního města Prahy, jen stanoví-li tak zákon.

§ 62

K platnému usnesení, rozhodnutí nebo volbě je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva hlavního města Prahy, nestanoví-li **tento nebo** zvláštní právní předpis jinak^{19a)}.

§ 65

O průběhu zasedání zastupitelstva hlavního města Prahy se pořizuje zápis, který musí obsahovat počet přítomných členů zastupitelstva hlavního města Prahy, schválený pořad jednání zastupitelstva hlavního města Prahy, průběh a výsledek hlasování a přijatá usnesení. **Na návrh kteréhokoli člena zastupitelstva musí zápis obsahovat rovněž údaj o tom, kdo a jak hlasoval. Návrh je třeba učinit nejpozději před započítáním hlasování.** Zápis podepisuje primátor hlavního města Prahy nebo náměstek primátora hlavního města Prahy a určení ověřovatelé. Zápis, který je nutno pořídit do 7 dnů po skončení zasedání, musí být uložen na Magistrátu hlavního města Prahy k nahlédnutí a **zveřejněn způsobem umožňujícím dálkový přístup po vyloučení těch informací, které jsou před zveřejněním chráněny podle zvláštních právních předpisů^{30a)}.** O námitkách člena zastupitelstva hlavního města Prahy proti zápisu rozhodne nejbližší zasedání zastupitelstva hlavního města Prahy.

§ 70

(1) Rada hlavního města Prahy se schází ke svým schůzím podle potřeby. Schůze rady hlavního města Prahy svolává primátor hlavního města Prahy. Schůze rady jsou neveřejné. Rada hlavního města Prahy může k jednotlivým bodům svého jednání přizvat i dalšího člena zastupitelstva hlavního města Prahy nebo jiné osoby.

(2) K platnému usnesení, volbě nebo rozhodnutí rady hlavního města Prahy je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech jejích členů.

(3) Rada hlavního města Prahy pořizuje ze své schůze zápis, který podepisuje primátor hlavního města Prahy spolu s náměstkem primátora hlavního města Prahy nebo jiným radním. V zápise se vždy uvede počet přítomných členů rady hlavního města Prahy, pořad schůze rady hlavního města Prahy, průběh a výsledek hlasování, **včetně údaje o tom, kdo a jak hlasoval,** a přijatá usnesení. Zápis ze schůze rady hlavního města Prahy musí být pořízen do 7 dnů od jejího konání. O námitkách člena rady hlavního města Prahy proti zápisu rozhodne nejbližší schůze rady hlavního města Prahy. Zápis ze schůze rady hlavního města Prahy musí být uložen u Magistrátu hlavního města Prahy k nahlédnutí a **zveřejněn způsobem umožňujícím dálkový přístup po vyloučení těch informací, které jsou před zveřejněním chráněny podle zvláštních právních předpisů^{30a)}.**

3 0a) zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

3 0a) zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

(4) Rada hlavního města Prahy podává pololetně na zasedání zastupitelstva hlavního města Prahy zprávu o své činnosti.

§ 89

(1) Zastupitelstvu městské části je vyhrazeno rozhodovat ve věcech jemu svěřených tímto nebo zvláštním zákonem. Dále je zastupitelstvu městské části vyhrazeno

- a) volit starostu městské části, zástupce starosty městské části a další členy rady městské části a odvolávat je z funkce,
- b) stanovit počet uvolněných členů zastupitelstva městské části,
- c) stanovit výši odměn neuvolněným členům zastupitelstva městské části,
- d) vyjadřovat se k návrhu územně plánovací dokumentace hlavního města Prahy,
- e) vyjadřovat se k návrhu rozpočtu hlavního města Prahy,
- f) vyjadřovat se k návrhu programu rozvoje hlavního města Prahy,
- g) schvalovat program rozvoje městské části v souladu s programem rozvoje hlavního města Prahy,
- h) schvalovat rozpočet a závěrečný účet městské části,
- i) zřizovat a rušit trvalé a dočasné peněžní fondy městské části,
- j) zakládat, zřizovat a rušit právnické osoby a organizační složky jako zařízení bez právní subjektivity a schvalovat jejich zakladatelské listiny, společenské smlouvy, zakladací smlouvy, zakladací listiny, stanovy a zřizovací listiny a rozhodovat o účasti městské části v již založených nebo zřízených právnických osobách,
- k) rozhodovat o spolupráci městské části s jinými městskými částmi, jakož i územními samosprávnými celky a o formě této spolupráce,
- l) rozhodovat o vyhlášení místního referenda na území městské části,
- m) udělovat a odnímat čestné občanství a ceny městské části,
- n) rozhodovat o zrušení usnesení rady městské části, jehož výkon starosta městské části pozastavil podle § 102-
- o) schvalovat šíření informací pomocí sdělovacích prostředků a určovat jejich obsahové zaměření a strukturu.**

(2) Zastupitelstvu městské části je vyhrazeno rozhodovat o těchto majetkoprávních úkonech, pokud jsou městským částem zákonem nebo Statutem svěřeny:

- a) o uzavření smlouvy o přijetí a poskytnutí úvěru, půjčky nebo dotace, o převzetí dluhu, o převzetí ručitelského závazku, o přistoupení k závazku a smlouvy o sdružení orgány městské části,
- b) o peněžitých a nepeněžitých vkladech orgánů městské části do obchodních společností a svazků,
- c) o majetkové účasti městské části na podnikání jiných osob s výjimkou právnických osob založených nebo zřízených městskou částí,
- d) o nabytí a převodu nemovitých věcí,
- e) o bezúplatných převodech movitých věcí včetně peněz tuzemským právnickým a fyzickým osobám na vědu, výchovu a vzdělávání, na charitativní, sociální, zdravotnické a ekologické účely a na podporu rozvoje kultury, tělesné výchovy a sportu v celkové částce vyšší než 50 000 Kč ročně jednomu a témuž subjektu, s výjimkou poskytování jednorázových sociálních výpomocí občanům a s výjimkou darování ztracených a opuštěných zvířat fyzickým a právnickým osobám,
- f) o bezúplatném postoupení pohledávek městské části,
- g) o vzdání se práva, prominutí pohledávky a úplatném postoupení pohledávky vyšší než 100 000 Kč,
- h) o zastavení nemovitých věcí,
- i) o zastavení movitých věcí nebo práv v hodnotě vyšší než 100 000 Kč,
- j) o dohodách o splátkách s lhůtou splatnosti delší než 18 měsíců,
- k) o věcných a peněžitých darech právnickým a fyzickým osobám v hodnotě vyšší než 50 000 Kč-
- l) vyhlášení veřejné obchodní soutěže nebo uzavření smlouvy o provedení dražby podle § 36 odst. 1,**
- m) chválení výjimky podle § 36 odst. 5 písm. g).**

(3) Zastupitelstvu městské části nepřísluší vydávat obecně závazné vyhlášky.

(4) Zastupitelstvo městské části rozhoduje v otázkách přenesené působnosti, jen stanoví-li tak zvláštní zákon.

§ 90

K platnému usnesení a rozhodnutí zastupitelstva městské části nebo volbě je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva městské části nestanoví-li **tento nebo** zvláštní právní předpis jinak^{19a)}.

§ 78

(1) Zastupitelstvo hlavního města Prahy zřizuje vždy výbor finanční, výbor kontrolní a výbor pro výchovu a vzdělávání. Tyto výbory jsou nejméně pětičlenné. **Jestliže zastupitelstvo schválilo šíření informací prostřednictvím sdělovacích prostředků, zřizuje též redakční výbor.**

(2) Pokud v územním obvodu hlavního města Prahy žije podle posledního sčítání lidu alespoň 5 % občanů hlásících se k národnosti jiné než české, zřizuje zastupitelstvo hlavního města Prahy výbor pro národnostní menšiny. Členy tohoto výboru jsou i zástupci národnostních menšin, pokud je deleguje svaz utvořený podle zvláštního právního předpisu;²⁰⁾ vždy však příslušníci národnostních menšin musí tvořit nejméně polovinu všech členů výboru.

(3) Členy finančního a kontrolního výboru nemohou být primátor hlavního města Prahy, náměstek primátora hlavního města Prahy, ředitel Magistrátu hlavního města Prahy ani osoby zabezpečující rozpočtové a účetní práce na Magistrátu hlavního města Prahy.

(4) Finanční výbor

- a) provádí kontrolu hospodaření s majetkem a finančními prostředky hlavního města Prahy,
- b) plní další úkoly, jimiž jej pověřilo zastupitelstvo hlavního města Prahy.

(5) Kontrolní výbor

- a) kontroluje plnění usnesení zastupitelstva a rady hlavního města Prahy,
- b) kontroluje dodržování právních předpisů ostatními výbory a Magistrátem hlavního města Prahy na úseku samostatné působnosti,
- c) plní další kontrolní úkoly, kterými jej pověří zastupitelstvo hlavního města Prahy.

(6) Výbor pro výchovu a vzdělávání

- a) posuzuje a zaujímá stanovisko k návrhům koncepce rozvoje výchovy a vzdělávání v hlavním městě Praze,
- b) předkládá návrhy na zkvalitnění péče poskytované školami a školskými zařízeními, případně předškolními zařízeními, které hlavní město Praha zřizuje,
- c) vyjadřuje se k záměrům na poskytování dotací v oblasti mládeže, tělovýchovy a sportu,
- d) projednává zprávy o výsledcích výchovně vzdělávací činnosti škol, školských zařízení a předškolních zařízení, které hlavní město Praha zřizuje,
- e) plní další úkoly v oblasti výchovy a vzdělávání, kterými jej pověří zastupitelstvo hlavního města Prahy.

(7) O provedené kontrole výbor pořídí zápis, který obsahuje předmět kontroly, jaké nedostatky byly zjištěny a návrhy opatření směřující k odstranění nedostatků. Zápis podepisuje člen výboru a zaměstnanec, jehož činnosti se kontrola týkala.

(8) Výbor předloží zápis zastupitelstvu hlavního města Prahy; k zápisu připojí vyjádření orgánu, popřípadě zaměstnanců, jejichž činnosti se kontrola týkala.

§ 78a

(1) Členem redakčního výboru nemůže být primátor hlavního města Prahy, náměstek primátora hlavního města Prahy, člen rady, ředitel Magistrátu hlavního města Prahy a zaměstnanec obecního úřadu.

(2) Redakční výbor

a) zpracovává podklad pro určení obsahového zaměření a struktury sdělovacích prostředků hlavního města Prahy,

b) průběžně kontroluje soulad informací šířených sdělovacími prostředky hlavního města Prahy s usneseními zastupitelstva a právními předpisy.

(3) O svých závěrech a zjištěních učiněných při kontrole podle odstavce 2 písm. b) nejméně dvakrát do roka informuje zastupitelstvo písemnou hodnotící zprávou, která obsahuje údaje o případných jednotlivých zjištěných nedostatcích s uvedením konkrétních uveřejněných informací, u kterých byly nedostatky zjištěny, včetně údaje o času a způsobu jejich uveřejnění a čísla a dne vydání a čísla stránky, jde-li o nedostatky zjištěné u periodického tisku veřejné služby.

§ 100

(1) Na postavení a jednání výborů zastupitelstva městské části a zvláštních orgánů městské části a na jejich práva a povinnosti se obdobně použijí ustanovení vztahující se na postavení a jednání a práva a povinnosti výborů zastupitelstva hlavního města Prahy a zvláštních orgánů hlavního města Prahy, není-li zákonem stanoveno jinak. Na rozhodování zvláštních orgánů městské části se obdobně použijí ustanovení vztahující se na rozhodování zvláštních orgánů hlavního města Prahy, není-li zákonem nebo Statutem stanoveno jinak.

(2) Zastupitelstvo městské části zřizuje vždy výbor kontrolní a výbor finanční. **Jestliže zastupitelstvo schválilo šíření informací prostřednictvím sdělovacích prostředků, zřizuje též redakční výbor.**

6.4. Změna zákona č. 46/2000 Sb., tiskový zákon, ve znění pozdějších předpisů

§ 3 Vymezení pojmů

Pro účely tohoto zákona se rozumí:

a) periodickým tiskem noviny, časopisy a jiné tiskoviny vydávané pod stejným názvem, se stejným obsahovým zaměřením a v jednotné grafické úpravě nejméně dvakrát v kalendářním roce,

b) periodickým tiskem veřejné služby periodický tisk vydávaný subjekty, které jsou subjekty povinnými poskytovat informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím¹ (dále jen "povinný subjekt"), anebo periodický tisk, jehož obsah, vydání či veřejné šíření vcelku nebo zčásti zajišťuje vydavatel na základě smlouvy s povinným subjektem anebo souhlasu k používání názvu či znaku povinného subjektu, označení „oficiální“ anebo označení obdobného významu ve vztahu k povinnému subjektu,

bc) vydavatelem fyzická osoba nebo právnická osoba, která vydává periodický tisk,

ed) vydáváním periodického tisku činnost vydavatele, při které na svůj účet a na svou odpovědnost zajišťuje jeho obsah, vydání a veřejné šíření,

de) vydáním periodického tisku soubor stejných či pouze regionální částí (mutace) se lišících hmotných rozmnoženin (výtisků) periodického tisku,

ef) dnem vydání kalendářní den, kdy bylo zahájeno veřejné šíření vydání periodického tisku,

fg) veřejným šířením periodického tisku jeho zpřístupnění předem individuálně neurčenému okruhu osob nebo i osob takto určených, pokud překračují okruh členů rodiny vydavatele, který je fyzickou

¹ a § 2 odst. 1 zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

osobou, a s ním spjatého okruhu osobních přátel.

§ 7 Evidence periodického tisku

(1) Evidenci periodického tisku vede Ministerstvo kultury (dále jen "ministerstvo").

(2) Právnická nebo fyzická osoba, která hodlá vydávat periodický tisk, je povinna doručit ministerstvu nejpozději 30 dnů před zahájením vydávání periodického tisku písemné oznámení, které musí obsahovat:

- a) název periodického tisku,
- b) jeho obsahové zaměření,
- c) četnost (periodicitu) jeho vydávání,
- d) údaje o jeho regionálních mutacích,
- e) název, adresu sídla a identifikační číslo vydavatele, je-li vydavatel právnickou osobou, anebo jméno, příjmení, bydliště a rodné číslo vydavatele, bylo-li přiděleno, jinak datum narození, je-li vydavatel fyzickou osobou, je-li vydavatel fyzickou osobou, která vydává periodický tisk na základě živnostenského oprávnění, také jeho obchodní jméno, identifikační číslo a adresu místa podnikání, liší-li se od bydliště,

f) u periodického tisku veřejné služby údaj, že se jedná o periodický tisk veřejné služby.

(3) Není-li oznámení údajů stanovených v odstavci 2 úplné, vyzve ministerstvo osobu, která je učinila, aby oznámení doplnila do 15 dnů ode dne doručení výzvy, a upozorní ji, že nebude-li tato lhůta dodržena, hledí se na oznámení, jako by nebylo učiněno.

(4) Ministerstvo zapíše periodický tisk do evidence periodického tisku a do 15 dnů ode dne doručení oznámení stanovených údajů sdělí osobě, která toto oznámení učinila, přidělené evidenční číslo periodického tisku.

(5) Jestliže vydávání zapsaného periodického tisku nezačalo do 1 roku od zápisu nebo bylo přerušeno na dobu delší než 1 rok, platí, že vydávání periodického tisku bylo ukončeno dnem uplynutí uvedené lhůty. Ministerstvo zapíše tuto skutečnost do evidence periodického tisku a vyrozumí o tom vydavatele do 15 dnů ode dne doručení oznámení podle odstavce 7 nebo ode dne, kdy se o takové skutečnosti dozví jinak.

(6) Hodlá-li vydavatel periodického tisku, jehož vydávání bylo ukončeno, obnovit jeho vydávání, je povinen to ministerstvu nejpozději 30 dnů před zahájením obnoveného vydávání periodického tisku písemně oznámit.

(7) Vydavatel je povinen ministerstvu písemně oznámit změnu evidovaných údajů, přerušeni nebo ukončení vydávání evidovaného periodického tisku nejpozději do 5 dnů ode dne, kdy došlo ke změně evidovaných údajů anebo k přerušeni či ukončení vydávání periodického tisku.

(8) Každý má právo nahlížet do evidence periodického tisku a pořizovat si z ní výpisy nebo opisy.

§ 8 Povinné údaje

(1) Vydavatel je povinen zajistit, aby na každém vydání periodického tisku byly uvedeny tyto povinné údaje:

a) název periodického tisku,

b) u periodického tisku veřejné služby údaj o tom, že se jedná o periodický tisk veřejné služby,

bc) četnost (periodicita) jeho vydávání,

ed) označení regionální mutace, je-li periodický tisk vydáván v regionálních mutacích,

de) místo vydávání,

ef) číslo a den vydání,

fg) evidenční číslo periodického tisku přidělené ministerstvem,

gh) název, sídlo a identifikační číslo vydavatele, je-li vydavatel právnickou osobou, anebo jméno,

příjmení a bydliště vydavatele, je-li vydavatel fyzickou osobou; je-li vydavatel fyzickou osobou, která vydává tisk na základě živnostenského oprávnění, také jeho obchodní jméno, identifikační číslo a adresa místa podnikání, liší-li se od bydliště.

(2) Periodický tisk, který neobsahuje údaje podle odstavce 1, nesmí být veřejně šířen; to neplatí pro evidenční číslo periodického tisku přidělované ministerstvem, jestliže ministerstvo vydavateli nesdělilo evidenční číslo ve lhůtě podle ustanovení § 7 odst. 4.

§ 16a

Zvláštní ustanovení o vydávání periodického tisku veřejné služby

(1) Vydavatel periodického tisku veřejné služby je povinen při zajištění jeho obsahu, vydání a veřejném šíření poskytovat objektivní a všestranné informace pro svobodné vytváření názorů. Názory nebo hodnotící komentáře musí být odděleny od informací zpravodajského charakteru.

(2) Vydavatel periodického tisku veřejné služby je povinen zajistit, aby ve zpravodajských a politicko-publicistických částech obsahu bylo dbáno zásad objektivity a vyváženosti a zejména nebyla v obsahu jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě a k územnímu rozsahu veřejného šíření periodického tisku veřejné služby.

(3) Vydavatel periodického tisku veřejné služby je povinen poskytnout přiměřený prostor pro vyjádření názorů všech politických stran a hnutí a názorových skupin veřejnosti.

§ 16b

(1) Jestliže vydavatel periodického tisku veřejné služby jednostranně znevýhodní politickou stranu nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin veřejnosti tím, že po dobu nejméně tří měsíců neumožní uveřejnit jejich sdělení, které je prezentuje a jehož rozsah je přiměřený s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě a k územnímu rozsahu veřejného šíření periodického tisku veřejné služby, může zástupce politické strany nebo hnutí nebo jednotlivé názorové skupiny (dále jen „zástupce“), je-li k tomu politickou stranou nebo hnutím nebo názorovou skupinou zmocněn, požadovat na vydavateli uveřejnění doplňující informace. Vydavatel je povinen na žádost zástupce doplňující informaci uveřejnit. Do doby tří měsíců se nezapočítává uveřejnění odpovědi nebo dodatečného sdělení, k němuž byl vydavatel povinen podle § 10 a § 11.

(2) Doplňující informace se musí omezit pouze na skutkové tvrzení, kterým se neúplné či jinak pravdu zkreslující sdělení doplňuje, zpřesňuje nebo uvádí na pravou míru. Doplňující informace musí být přiměřená rozsahu napadeného sdělení, a je-li napadána jen jeho část, pak této části; z doplňující informace musí být patrné, kdo ji činí a kterou znevýhodněnou politickou stranu nebo hnutí či názorovou skupinu zástupce zastupuje.

(3) Zástupcem politické strany nebo hnutí znevýhodněných podle odstavce 1 může být kterýkoli poslanec nebo senátor Parlamentu České republiky anebo člen zastupitelstva obce, kraje nebo hlavního města Prahy nebo jeho městské části, který je přihlášen k trvalému pobytu na území obce, kde se nachází sídlo povinného subjektu, jenž je vydavatelem periodického tisku veřejné služby, ve kterém ke znevýhodnění podle odstavce 1 došlo, anebo pro něhož je vydávání tohoto periodického tisku veřejné služby zajišťováno podle § 3 písm. b).

(4) Zástupcem názorové skupiny znevýhodněné podle odstavce 1 může být kterákoli osoba, která je přihlášená k trvalému pobytu na území obce, kde se nachází sídlo povinného subjektu, který je vydavatelem periodického tisku veřejné služby, ve kterém ke znevýhodnění

podle odstavce 1 došlo, anebo pro který je vydávání tohoto periodického tisku veřejné služby zajišťováno podle § 3 písm. b), je-li k tomu zmocněna nejméně dvaceti osobami, jež jsou přihlášeny k trvalému pobytu nebo mají sídlo na území stejné obce jako zástupce.

(5) Zástupce, na jehož žádost byla vydavatelem uveřejněna doplňující informace podle tohoto zákona, nemůže požadovat uveřejnění další doplňující informace k této doplňující informaci.

§ 16c

(1) Žádost musí obsahovat údaj o tom, na které sdělení reaguje, včetně uvedení čísla a dne vydání periodického tisku veřejné služby, ve kterém je toto sdělení obsaženo. Žádost musí dále obsahovat text doplňující informace, jež má být uveřejněna, a musí k ní být přiložen originál plné moci podle § 16b odst. 2 a 3.

(2) Žádost o uveřejnění doplňující informace musí být vydavatelovi doručena nejpozději do 4 měsíců od dne uveřejnění sdělení, k němuž se dodatečná informace vztahuje, v periodickém tisku veřejné služby, jinak právo na uveřejnění dodatečné informace zaniká.

(3) Ustanovení § 13 až § 15 se použijí přiměřeně. Ustanovení § 15 odst. 1 písm. c) a odst. 3 se nepoužijí.

(4) Ustanovení § 16a až 16c se nepoužijí na vydávání periodického tisku veřejné služby, který za účelem informování výhradně svých zaměstnanců, zákazníků anebo klientů vydává povinný subjekt, který je podnikatelem anebo zdravotní pojišťovnou; totéž platí, pokud vydávání takového periodického tisku pro povinný subjekt, který je podnikatelem nebo zdravotní pojišťovnou, zajišťuje jiný vydavatel.

6.5 Změna zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

§ 4 Poskytování informací

(1) Povinné subjekty poskytují informace žadateli na základě žádosti nebo zveřejněním.

(2) Informace poskytovaná zveřejněním se poskytuje ve všech formátech a jazycích, ve kterých byla vytvořena. Pokud je taková informace zveřejněna v elektronické podobě, musí být zveřejněna i ve formátu, jehož specifikace je volně dostupná a použití uživatelem není omezováno.

(3) Je-li informace poskytována na základě žádosti, poskytuje se ve formátech a jazycích podle obsahu žádosti o poskytnutí informace, pokud tento zákon nestanoví jinak. Povinné subjekty nejsou povinny měnit formát nebo jazyk informace, pokud by taková změna byla pro povinný subjekt nepřiměřenou zátěží; v tomto případě vyhoví povinný subjekt žádosti tím, že poskytne informaci ve formátu nebo jazyce, ve kterých byla vytvořena.

(4) Pokud je požadovaná informace součástí většího celku a její vynětí by bylo pro povinný subjekt nepřiměřenou zátěží, poskytne povinný subjekt takový celek v souladu s tímto zákonem.

(5) Pokud je to možné s přihlédnutím k povaze podané žádosti a způsobu záznamu požadované informace, poskytnou povinné subjekty informaci v elektronické podobě.

(6) Poskytne-li povinný subjekt informaci k uveřejnění v periodickém tisku, rozhlasovém a televizním vysílání anebo prostřednictvím služby informační společnosti jinak než postupem podle tohoto nebo zvláštního zákona^{2c}, je povinen zpřístupnit takto poskytnuté informace k obdobnému účelu všem dalším osobám, které o tyto informace projeví zájem, bez zbytečného odkladu.

^{2c} c např. zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů

6.6 Důvodová zpráva

k návrhu změny zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů

6. 6. 1 Obecná část

Zhodnocení platné právní úpravy

Právo na územní samosprávu, zakotvené Ústavou je v České republice na zákonné úrovni realizováno zákony - zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů. Územně samosprávné celky v těchto zákonech vystupují jako veřejnoprávní korporace s vlastní právní subjektivitou, majetkem a široce vymezenou samostatnou působností. Fungují na principu zastupitelské demokracie, hospodaří s veřejnými prostředky a jsou nositeli veřejné správy. Ve vztahu ke státní moci požívají autonomii pramenící ze samé podstaty samosprávy a státní orgány mohou jen velmi omezeně zasahovat do jejich činnosti. Občané se na chodu územně samosprávných celků podílejí zejména tím, že do jejich zastupitelstev volí své zástupce, popř. mohou hlasovat o některých otázkách v místním referendu. Volbou zástupců do zastupitelstev mohou občané ovlivnit, kdo bude rozhodovat o záležitostech jejich obce, města nebo kraje.

V praxi se však ukazuje, že dosavadní prostor občanů pro uplatnění vlivu na chod jejich územní samosprávy je v důsledku velmi malý a že zastupitelská demokracie selhává zejména tam, kde ze strany vedoucích funkcionářů územně samosprávných celků není vykonávána dobrá správa. Citované zákony sice stanovují mnohá pravidla - zejména ohledně hospodaření územně samosprávného celku, rozdělení pravomocí mezi jednotlivými jeho orgány a vzájemné kontroly, avšak tato pravidla nejsou důsledná a nechrání územně samosprávný celek dostatečně dobře před zneužíváním moci a nevhodným nakládáním s veřejným majetkem.

Tak zejména jsou uzákoněny zásady, že s majetkem územně samosprávného celku musí být nakládáno s péčí řádného hospodáře. Nikde však není stanovena sankce za neplnění této povinnosti, ba ani není nikoho z okruhu druhotně poškozených - občanů, kdo mohl relevantně namítat neplatnost právního úkonu učiněného územně samosprávným celkem nebo uplatnit nároky územně samosprávného celku vůči třetím osobám - to ovšem s výjimkou osob činných ve vedení územně samosprávného celku, kteří ale nezdědí jsou právě těmi, kdo způsobili škodu nebo učinili neplatný právní úkon.

Též jsou uzákoněna omezení směřující zejména k nakládání s nemovitým majetkem územně samosprávného celku, nad jejichž nerespektováním visí sankce absolutní neplatnosti právního úkonu, avšak tato pravidla nejsou důsledná v samotné své podstatě. Tak zejména je stanovena povinnost zveřejnění záměru prodat, směnit nebo darovat nemovitý majetek, pronajmout jej nebo poskytnout jako výpůjčku, avšak z takového zveřejnění už nevyplývají žádné další povinnosti ke způsobu výběru a kritériím hodnocení došlých nabídek, tedy je snadné obejitím zákona vyloučit veřejnou soutěž a připravit územně samosprávný celek o zisk. A i když už je učiněný právní úkon i podle doslovného výkladu zjevně neplatný, není téměř nikoho, kdo by se mohl neplatnosti právního úkonu dovolat. Pokud jde o movitý majetek územně samosprávného celku, jsou zde nastoleny zásady již ryze abstraktní a prosté sankce za jejich nedodržení.

Zastupitelská demokracie naplno selhává i ve vzájemných vztazích členů zastupitelstva a úřadu územně samosprávného celku a jeho představitelů. Členové zastupitelstva sice mají zejména právo

požadovat informace od členů rady územně samosprávného celku, starosty, hejtmana a zaměstnanců úřadu, avšak toto právo prakticky není vymahatelné a především opozičním členům zastupitelstva jsou odpírány důležité informace potřebné k výkonu jejich působnosti. Naopak je možné v některých případech zaznamenat dokonce záměrnou dezinformační kampaň vedenou za pomoci tzv. "radničních periodik" redigovaných osobami loajálními k politickým silám ovládajícím úřady měst a obcí, čemuž zákon neklade dostatečné meze.

V neposlední řadě chybí veřejná kontrola nad tím, kdo z jednotlivých volených zástupců a jakým způsobem hlasoval při rozhodování v kolektivních orgánech územně samosprávného celku, neboť údaj o tom není povinnou náležitostí zápisů z takových jednání.

Tzv. "radniční periodika" jsou v České republice až na výjimky výrazně neobjektivní a jsou zneužívána k jednostranné propagandě ve prospěch aktuálně vládnoucí politické sílyⁱ. Radniční periodika obvykle neobsahují názory odlišné od názorů vedení radnice. Nepohodlné příspěvky čtenářů jsou odmítány a názory opozice nejsou zpravidla vůbec publikovány. Tiskoviny jsou za oficiální podpory vedení obce či kraje zahlcovány nekonfliktními tématy, jakými jsou zejména sport a kulturní aktivity, a to na úkor důležitých témat, jejichž řešení spadá do kompetence volených orgánů obce či kraje. Veřejnost zpravidla není informována o tom, že na zasedáních těchto volených a jejich poradních orgánů zaznívají také názory z řad opozice a vede se polemika. Výsledná řešení jsou pak nepravdivě prezentována jako jediná možná a správná, čímž se trvale a dlouhodobě poškozují veřejné vědomí o politickém procesu jako dialogu, střetávání názorů a soutěži politických sil. Nepolemické jednostranné prezentování „dosažených úspěchů“ nezřídka připomíná propagandu z 50. let minulého století. V některých evropských zemích je přitom již vydávání tzv. "radničních periodik" v určité míře regulováno.ⁱⁱ

Z hlediska vyváženosti obsahu veřejně šířených informací jsou rizikové i další způsoby kampaní a informačních kanálů financovaných z veřejného rozpočtu, a to nejen na komunální nýbrž i na celostátní úrovni.ⁱⁱⁱ Meze informační aktivity ze strany orgánů státní správy a samosprávy jsou přitom sice dány přímo, byť relativně neurčitě, ústavou (článek 17 odst. 5 Listiny základních práv a svobod), avšak zákon tyto ústavní kautely již dále nerozvíjí.

Principy navrhované právní úpravy

Navrhovaná právní úprava mění obecní a krajské zřízení ve smyslu důslednější ochrany veřejného majetku a obecných demokratických principů. K posílení ústavně zaručeného práva na informace je pak dále navrhována též změna tiskového zákona a zákona o svobodném přístupu k informacím.

Ve vztahu k nemovitému majetku územně samosprávného celku staví na zásadách úplatnosti jeho poskytnutí a obligatornosti veřejné soutěže s jednoznačným ekonomickým kritériem nejvyšší ceny nabídky, a to pod sankcí neplatnosti právního úkonu učiněného v rozporu s těmito zásadami, přičemž však uplatnění těchto zásad bude moci být vyloučeno rozhodnutím zastupitelstva učiněným kvalifikovanou většinou. Již samotné vyhlášení veřejné soutěže (nikoli pouze učinění finálního právního úkonu) bude muset schválit zastupitelstvo. Zcela nově dává – vedle zachování dosavadní teoretické možnosti žalobní legitimace dané procesními předpisy – občanům územně samosprávného celku a některým dalším kategoriím osob žalobní legitimaci k podání žaloby na určení neplatnosti právního úkonu k obecnému soudu. Možnost domoci se určení neplatnosti právního úkonu územně samosprávného celku bez překážky v podobě důkazního břemene ohledně naléhavého právního zájmu je významným nástrojem k ochraně veřejného rozpočtu. Neplatnost právního úkonu přitom bude vymezena taxativním způsobem a nadále bude třeba vykládat ji restriktivně v souladu s principem právní jistoty ve smluvních vztazích. Výše uvedená pravidla pro nakládání s nemovitým majetkem se nyní nově týkají rovněž právnických osob založených územně samosprávným celkem – nejčastěji obchodních společností.

Posílena je obdobným způsobem rovněž ochrana movitého majetku územně samosprávného celku, zde však není dán požadavek veřejné soutěže a nahrazuje jej závazný požadavek přiměřenosti ceny v zásadě tak, jak tomu je doposud za stávající právní úpravy.

Zcela novým institutem je možnost, aby skupina nejméně tří členů zastupitelstva uplatnila nárok územně samosprávného celku vůči třetím osobám namísto starosty/primátora nebo hejtmána. Cílem této úpravy je vyřešit případ, kdy se zájmy starosty/primátora nebo hejtmána octnou v rozporu se zájmy územně samosprávného celku a územně samosprávný celek nemá "kým" svůj nárok uplatnit.

Návrh počítá s posílením možnosti pro člena zastupitelstva získat informace a podklady, které potřebuje k výkonu své funkce, a to výslovným zakotvením práva člena zastupitelstva vstupovat do úřadu územně samosprávného celku a sám si tyto informace a podklady aktivně opatřovat. Dále se počítá s rozšířením povinných náležitostí zápisu z jednání kolektivních orgánů – zastupitelstva a rady - o údaj, kdo a jak hlasoval. V případě zastupitelstva však jen na návrh některého ze členů. Veřejnost pak bude moci snadněji nahlédnout do těchto zápisů tím, že zápisy – a to jak z jednání zastupitelstva, tak i z jednání rady – budou zveřejňovány způsobem umožňujícím dálkový přístup, ovšem po vyloučení údajů, jež by musely být vyloučeny na základě žádosti o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

Lepší obsahové vyváženosti informací zveřejňovaných územně samosprávnými celky by mělo být dosaženo výslovným zakotvením požadavku objektivitu a vyváženosti informací šířených jakýmkoli informačními kanály, tedy nikoli jen tiskem, rozhlasem nebo televizí, ale např. také internetem. Tyto požadavky jsou formulovány obdobně těm, jež platí pro rozhlasové a televizní vysílání podle zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů. Šíření informací územně samosprávným celkem je dále usměrněno podmínkou kladného rozhodnutí zastupitelstva územně samosprávného celku, který také na podkladě konceptu vypracovaného redakčním výborem zastupitelstva zároveň určí obsahové zaměření a strukturu každého jednotlivého druhu sdělovacího prostředku, jehož využití schválí.

Spolu s posílením práva na informace v samotném obecním a krajském řízení návrh počítá rovněž s dílčí související změnou zákona č. 46/2000 Sb., tiskový zákon, ve znění pozdějších předpisů, jež by zamezila zneužívání tzv. "radničních periodik", periodických tisků vydávaných radnicemi měst a obcí (a s určitými výjimkami všemi subjekty povinnými poskytovat informace podle zvláštního zákona^{iv}, k jednostranné propagaci určité politiky, politické strany nebo politického hnutí. Pro tyto případy bude zaveden modifikovaný mechanismus dosavadního obecného práva odpovědi, který je již v zákonu č. 46/2000 Sb. obsažen, tak, aby politické strany a hnutí a jednotlivé názorové skupiny, jež se přímo nepodílejí na tvorbě obsahu periodik, měly možnost obsah periodik ovlivnit zveřejněním svých názorů, které je prezentují.

Drobná, dílčí novela zákona č. 106/1999 Sb. usnadňuje přístup k informacím poskytovaným povinnými subjekty pro účely uveřejnění v periodickém tisku, rozhlasovém a televizním vysílání anebo prostřednictvím služby informační společnosti.

Hodnocení nezbytnosti, souladu a slučitelnosti

Navrhovaná právní úprava se jeví nezbytnou k zamezení častému plýtvání s veřejnými prostředky a omezování zastupitelské demokracie.

Navrhovaná právní úprava je plně v souladu s ústavním pořádkem České republiky, zejména nepředstavuje zásah do ústavně zaručeného práva občanů na územní samosprávu a neklade meze právům zaručeným Listinou základních práv a svobod, naopak je rozšiřuje a významně též posiluje právo na informace podle článku 17 Listiny základních práv a svobod. Navrhovaná právní úprava se též plně slučitelná s právem i judikaturou EU i připravovanými legislativními návrhy, dokonce

základní právní zásady komunitárního práva pozitivně rozvíjí a neodporuje mezinárodním závazkům, ke kterým se Česká republika zavázala.

Navrhovaná právní úprava má jednoznačně pozitivní dopad na veřejné rozpočty za malou cenu možného nepatrného navýšení nápadu soudní agendy a podporuje zdravé podnikatelské prostředí a politickou soutěž, naopak nemá nepříznivý dopad na žádné specifické skupiny obyvatel ani na životní prostředí.

6.6.2 Zvláštní část

K čl. I

K § 35a

Jestliže obec šíří informace prostřednictvím jakýchkoli sdělovacích prostředků, ať už periodickým tiskem, rozhlasem, televizí nebo internetem, musí dodržet zásady objektivitu a vyváženosti a další zásady převzaté ze znění zákona č.231/2001 Sb. (jestliže se tedy obec rozhodne provozovat rozhlasové a televizní vysílání, budou povinnosti týkající se obsahu informací a způsobu jejich podání plynout jak ze zákona č. 231/2001 Sb. tak ze zákona č.128/2000 Sb.).

K § 38 odst. 8 a 9

Skupině nejméně tří členů zastupitelstva je dána možnost uplatňovat jménem obce její soukromoprávní nároky vůči třetím osobám a činit hmotně právní úkony s tím související (např. učinit předžalobní výzvu, vytknout vady věci apod.), a to za podmínky předchozího učinění výzvy obci. Je vyřešena výlučnost jednatelství jménem obce tak, aby nenastaly pochybnosti o tom, kdo je v určitý moment oprávněn jménem obce jednat. Jednají-li jménem obce členové zastupitelstva, doručují se veškeré písemnosti určené obci jim. Náklady řízení platí členové zastupitelstva, kteří řízení zahájili, avšak v případě úspěšného završení sporu jim přísluší náhrada.

K § 39 odst. 1

Ustanovení § 39 se nyní dotýká pouze právních úkonů vedoucích k dispozicím s nemovitým majetkem obce. Nemovitý majetek obce může být zcizen nebo jinak poskytnut pouze za úplatu, a to formou veřejné obchodní soutěže nebo veřejné dražby (viz výjimka podle odstavce 2). Závazným kritériem výběru je zde nejvyšší nabídková cena v kombinaci s případným splněním účelu daným pro zamýšlený právní úkon (např. prodej budovy za účelem vybudování multifunkčního objektu občanské vybavenosti).

K § 39 odst. 2

Jsou taxativně vyčteny případy, kdy nastupuje absolutní neplatnost právního úkonu. V souladu s judikaturou Nejvyššího soudu k otázce absolutní neplatnosti je třeba vyvodit, že v případech, na které ustanovení odstavce 2 nepamatuje, se o neplatnost právního úkonu nejedná.

K § 39 odst. 3

Určení neplatnosti právního úkonu podle odstavce 2 se mohou domáhat osoby uvedené v odstavci 3, a to v lhůtě jednoho roku ode dne, kdy byl právní úkon učiněn, přičemž důkazní břemeno ohledně tvrzení souladu právního úkonu se zákonem je zde z rozhodující části přesunuto na obec. Žalobce zde nebude muset prokazovat naléhavý právní zájem. Obecný přístup k soudu v řízení o žalobě na určení neplatnosti právního úkonu podle procesních předpisů zde není vyloučen.

K § 39 odst. 4

Aby nedocházelo k obcházení zákona, vztahuje se režim nakládání s nemovitým majetkem obce podle předchozích odstavců rovněž na změny právního úkonu a smlouvy o smlouvě budoucí.

K § 39 odst. 5

Jsou převzaty a modifikovány výjimky podle předchozí právní úpravy. Jinak jsou výjimky rozšířeny o výjimku privatizaci bytů tak, jak k ní v současné době již dochází, a výjimku spočívající v rozhodnutí zastupitelstva učiněném kvalifikovanou většinou členů zastupitelstva, kterou bude režim nakládání s nemovitým majetkem obce podle předchozích odstavců vyloučen.

Výše uvedený režim nakládání s nemovitým majetkem obce bude napříště platit i pro všechny osoby založené nebo zřízené obcí.

K 39a

Nové ustanovení § 39a stanovuje obdobný režim i pro nakládání s movitými věcmi ve vlastnictví obce, avšak není zde vyžadována obchodní veřejná soutěž a místo ní zde platí zásada přiměřenosti ceny s výjimkou případů, kdy je dán veřejný zájem na tom, aby se tato zásada neuplatnila, popř. aby movitá věc byla zcizena z majetku obce nebo jinak poskytnuta bezúplatně.

K § 82

Právo člena zastupitelstva na informace je zde posíleno tím, že člen zastupitelstva může sám vstupovat do obecního úřadu a sám si opatřovat informace, které potřebuje k výkonu své působnosti, k čemuž mu zaměstnanci obecního úřadu mají být nápomocni. Zpravidla bude moci člen zastupitelstva tohoto svého práva využít v pracovní době obecního úřadu. Jiné informace než ty, které souvisejí s výkonem jeho funkce, zejména informace, které vznikají v souvislosti s výkonem přenesené působnosti obce, člen zastupitelstva vyhledávat nesmí – porušení tohoto zákazu by bylo podle okolností možné považovat např. za správní delikt neoprávněného nakládání s osobními údaji.

Právo člena zastupitelstva na informace je dále posíleno zkrácením nejzazších lhůt pro poskytnutí informace z 30 na 7 dnů. V praxi je třicetidenní lhůta pro poskytnutí informací členům zastupitelstva účelově využívána k tomu, aby žádající člen zastupitelstva nemohl požadovanou informaci obdržet včas – zejména za situace, kdy o ni požádá v době ohlášené přípravy zasedání zastupitelstva. Proto je nová lhůta pro poskytnutí informace navržena tak, aby odpovídala lhůtě, ve které musí být v předstihu vyvěšena informace o svolávaném zasedání zastupitelstva – tato lhůta činí rovněž 7 dnů (v případě krajů je to 10 dnů).

K § 84 odst. 2

Šíření informací jakýmkoli sdělovacími prostředky bude podléhat schválení zastupitelstvem. Zastupitelstvo rovněž rozhodne o obsahovém zaměření a struktuře každého sdělovacího prostředku, jehož použití schválí, a to na základě podkladů vytvořených redakčním výborem zastupitelstva, který pro tento účel mezitím musí být zřízen.

K § 85

Zastupitelstvu bude napříště vyhrazeno rovněž rozhodování o zveřejnění záměru podle § 39. Tato změna je odůvodněna nepříznivou praxí, kdy zastupitelstvo je dotlačováno ke schválení právního úkonu na základě záměru, který již byl na pokyn starosty nebo rady obce bez vědomí zastupitelstva zveřejněn.

K § 95

K návrhu člena zastupitelstva musí zápis ze zasedání zastupitelstva obsahovat rovněž údaj o tom,

kdo a jak hlasoval. Tento návrh musí být učiněn nejpozději před započítáním hlasování. Zachycením informace o hlasech nebo zdržení se hlasování jednotlivými členy zastupitelstva je posílena osobní odpovědnost každého hlasujícího za případný střet zájmů nebo podle okolností škodu, kterou obec přijetím určitého rozhodnutí případně utrpí. Zápis ze zasedání zastupitelstva má být rovněž zveřejněn způsobem umožňujícím dálkový přístup s odkazem na výjimky podle zákona č. 106/1999 Sb.

K § 117 odst. 2

Jestliže zastupitelstvo rozhodne o šíření informací pomocí sdělovacích prostředků, zřídí zároveň redakční výbor, který vypracuje koncept obsahového zaměření a struktury každého sdělovacího prostředku, jenž má být použit, a předloží jej ke schválení zastupitelstvu. Jestliže zastupitelstvo dodatečně rozhodne o šíření informací dalšími sdělovacími prostředky, vypracuje koncept jejich obsahového zaměření a struktury opět jednou již zřízený redakční výbor.

K čl. II a čl. III

Obdobné změny jsou navrženy i pro krajské zřízení a hlavní město Prahu.

K čl. IV

Je připravena změna zákona č. 46/2000 Sb., tiskový zákon, ve znění pozdějších předpisů, která zavádí pojem periodického tisku veřejné služby, pod který v praxi budou spadat zejména (avšak nikoli výlučně) tzv. "radniční periodika" – periodické tisky vydávané obcemi, městy a městskými částmi. Návrh ovšem počítá s mnohem širším rozpětím zaváděného pojmu periodického tisku veřejné služby, přičemž nosným znakem bude povaha vydavatele nebo subjektu, pro který nebo v rámci kterého je periodický tisk veřejné služby vydáván, jako povinného subjektu pro poskytování informací.

Obsah periodického tisku veřejné služby musí odpovídat požadavkům daným navrhovaným ustanovením § 16a a – obdobně jako je tomu u provozování rozhlasového a televizního vysílání. Tato pravidla však neplatí pro některé specifické druhy periodického tisku veřejné služby vydávaného povinnými subjekty, které jsou podnikateli nebo zdravotními pojišťovnami. Půjde zejména o informační bulletiny sloužící k propagaci nabízených a poskytovaných produktů a služeb – nadále se ovšem bude jednat o periodický tisk veřejné služby (vydavatelé, popř. osoby, pro které je vydávání periodického tisku veřejné služby uskutečňováno jsou veřejnými institucemi), povinnosti jinak specifické pro periodický tisk veřejné služby zde však odpadnou.

Požadavek objektivity a vyváženosti obsahu periodického tisku veřejné služby je podpořen možností dovolat se soudní ochrany proti diskriminaci namířené proti polemickým a kontroverzním názorům jednotlivých politických stran a hnutí a názorových skupin. Jestliže politické straně nebo hnutí anebo názorové skupině obyvatel není ani v tříměsíčním období dán prostor k prezentaci svých názorů na zveřejněná sdělení a informace, může dotčená politická strana nebo hnutí anebo názorová skupina obyvatel požadovat prostřednictvím svého zástupce uveřejnění doplňující informace přiměřeného rozsahu. Zástupce musí být k podání žádosti příslušnou politickou stranou nebo hnutím anebo názorovou skupinou písemně zmocněn. Jestliže vydavatel žádosti nevyhoví, rozhodne o uveřejnění doplňující informace soud. Přiměřeně se použijí ustanovení zákona č. 46/2000 Sb. o odpovědi a dodatečném sdělení.

K čl. V

Účelem navrhované změny je odstranit diskriminaci v poskytování informací sdělovacím prostředkům. Povinný subjekt – jestliže neformálním způsobem poskytl na základě projeveného

zájmu informace k uveřejnění ve sdělovacích prostředcích, je povinen učinit tak ve prospěch všech dalších zájemců, kteří se dožadují poskytnutí informací k obdobnému účelu, a to bezodkladně.

^{7a} zejména zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 46/2000 Sb., tiskový zákon, ve znění pozdějších předpisů

^{7a} zejména zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 46/2000 Sb., tiskový zákon, ve znění pozdějších předpisů

ⁱ viz průzkum Radniční listy bez cenzury, Oživení 2006 - <http://www.bezkorupce.cz/nase-projekty/radnicni-listy/>

ⁱⁱ Například francouzský zákon č. 276 z 27. února 2002 o blízké demokracii (Loi relative à la démocratie de proximité) stanoví povinnost v obecním věstníku vymezit prostor pro vyjádření těm členům zastupitelstva (conseil municipal), kteří nepřísluší k politické většině v zastupitelstvu.

ⁱⁱⁱ Z minulosti lze připomenout např. vládou financovanou kampaň k referendu u vstupu do EU, NATO, k přijetí ústavní smlouvy o EU nebo kampaň ministerstva vnitra před summitem zasedání MMF a NATO

^{iv} zejména zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů